

rilor «de fumat opium» zăream silue-tele palide, descarnate ale mizerabililor fumători. Era un spectacol care-ți strângea inima de durere.

Prăvălia unui negustor de idoli mi-a atras atenția; erau unele statuete ale lui Budha, făurite cu destul bun simț.

Un miros respingător ajungea până la mine; mi se părea că dacă aș fi stat mult acolo, m'aș fi înăbușit.

— E mirosul crematoriilor! îmi explică prietenul meu.

În adevăr, se știe că în Siam cadavrele sunt arse. Așa cere legea lui Budha.

Se spune că în pagoda necropolă Yat-Saket se petrec niște scene oribile. Înainte de a fi arse, cadavrele sunt tăiate în bucăți și parte din ele aruncate pradă vulturilor.

Siamenii cred că fac o operă plăcută zeităților, hrănind păsările de pradă cu cărnurile lor.

Cu mâna, amicul meu m'arată turnurile necropolei; dar n'am voit să mă duc acolo.

Agitația, care domnea în cartierul indigenilor, deveni în curând foarte obositoare pentru noi; ne-am urcat din nou în barcă, și ne-am îndreptat spre liniștile cartiere de pe țărmul stâng al Menamului.

Numai colțul acesta liniștit, tăiat în toate direcțiile de canaluri, face ca Bangkok-ul să merite porecla ce i s'a dat de Venetia asiatică.

Aici este partea aristocratică a capitalei. Parcurile sunt foarte numeroase, și o tăcere impunătoare domnește în tot timpul zilei.

Trecând pe lângă unul din aceste parcuri am auzit niște hohote de râs argintii. Era un harem. Stăpâne și servitoare se jucau împreună, într-o mare grădină, închisă privirilor, din toate părțile.

Depart, tot pe țărmul stâng, se zărește bătrâna biserică «Santa Cruz», împrejurul căreia se adună și astăzi descendenții portughezilor, care au venit să se lupte în Siam, în timpul secolului al XVI-lea.

Fără nici o îndoială, sângele «conchistadorilor» de altă dată s'a amestecat cu sângele indigen, dar tradițiile din bătrân se păstrează cu sfințenie.

... Am plecat din Bangkok și n'am mai fost pe acolo. E mult de atunci, și totuși... De multe ori, ca într'un vis, îmi apare dinaintea ochilor imaginea bizară a frumosului oraș asiatic, care, după câte se spune, e destinat să joace un rol frumos în istoria viitorului.

Didi.

DIVERSE

Comoara lui Krueger.—Am mai vorbit și altă dată despre misterioasa chestiune a comoarei Boerilor. Ne amintim că în timpul războiului din Transvaal, și

mai înainte de a porni spre Europa, bătrânul președinte a îmbarcat pe vasul Dorthea o sumă de cinci-spre-zece milioane. Vasul a naufragiat în Oceanul Indian.

Asta este tot ce se știe despre faimoasa comoară. În timpul din urmă s'au făcut numeroase încercări pentru regăsirea vasului scufundat. Dar toate aceste încercări au fost zadarnice.

Iată că acum intră în scenă și o mare companie engleză «South African Salvage Association», care după cum o arată și numele, se ocupă cu salvarea vaselor scufundate.

Iachtul Alfred-Nobel a fost însărcinat să parcurgă coastele Natalului; e sigur că prin părțile acelea lucrul nu va lipsi.

Pe aici s'a scufundat acum câțiva ani și vasul militar Mareston, care avea pe bordul său trei milioane în aur.

Thermopyles, un mare vapor de comerț, s'a scufundat în 1898, aproape de farul Green-Point. Vasul acesta transporta mină de argint în valoare de câte-va milioane.

Dacă «Alfred Nobel» va aduce măcar a zecea parte din bogățiile pe care le caută. Armatorii săi, vor putea cu drept cuvânt să se creadă fericiți...

Mușchi și lichene.—Grădina botanică din New-York, a căpătat o colecție, probabil unică în lume: o colecție de mușchi, conținând vre-o cinci-zece de specimene diferite.

Printre profani (dintre care facem și noi parte!), cine ar fi crezut vre-o dată că acest embrion de plantă, ar putea prezenta vre-o dată atât de multe specii?

E și mai curios modul în care a fost adunată această colecție curioasă.

Ea este datorită modestului farmacist englez, Williams Mitten, stabilit în orașul Sussea, care și-a cheltuit jumătate din viață și toate economiile sale, pentru a o aduna. Sunt specii din lumea întreagă care nu puteau fi strânse de cât cu multă greutate.

Murind, bravul farmacist, a lăsat prin testament, faimoasa sa colecție muzăului din New-York, care s'a grăbit s'o primească, oferind un premiu de 10 000 de lei moștenitorilor.

Lupta cu epurii.—Ne aducem aminte că epurile devenise un adevărat flagel pentru agricultorii din Australia; autoritățile organizaseră diferite concursuri, pentru distrugerea în masă a acestor rozătoare.

Iată că acum se anunță că epurile australiene au devenit destul de agile pentru ca să poată sări pe de-asupra gardurilor de sârmă, apărătoare a câmpiilor.

Niște fermieri din districtul Albury au văzut cu proprii lor ochi cum o bandă de epuri sărea peste un gard înalt de un metru și jumătate, cu cea mai mare ușurință.

Știrea nu prezintă nici-o importanță pentru noi; dar pentru cultivatorii australieni, care au cheltuit zece milioane cu ridicarea gardurilor de sârmă, lucrurile se schimbă.

Dacă toți epurii din Australia vor învăța să sară pe de-asupra gardurilor chel-tuiala a fost zadarnică.

Un record curios.—O anecdotă extraordinară a apărut de curând în presa mexicană. Credem că cititorii și mai ales cititoarele noastre vor ceti-o cu interes. Lucrurile se petrec în statul Chihuahua. Expresul se opri în gara unui orașel. Era acolo și o doică, cu tânărul ei stăpân, un copil de vre-o trei ani. Se preumblau amândoi pe chei, așteptând sosirea unui alt tren.

Doica stătu de vorbă cu vie-un funcționar... săi cine știe!... Faptul este că, de o dată, a observat lipsa copilului.

Expresul plecase și șuerăturile mașinei acoperiră strigătele doicei.

Tot personalul garei alergă; căutară în toate părțile, dar fu în zadar: copilul nu era nicăieri.

Peste o jumătate de oră sosi o telegramă sensationă: copilul fusese regăsit la o distanță de două-zece de kilometri.

Iată ce se întâmplase: În timpul cât doica stătuse de vorbă, copilul se urcase pe curățitoarea de pietre din fața locomobilei. Și expresul plecase din gară cu viteza sa normală de opt-zece de kilometri pe oră!...

Mecanicul nu observase prezența copilului de cât după ce străbătuse o distanță de cinci leghe.

Oprise îndată mașina, și cu bucurie putu să constate că micul călător era foarte bine, și... voia să își continue călătoria.

Isprava micului mexican este în adevăr remarcabilă. Așteptăm să ajungă la vârsta când va putea ceti, pentru ca «Ziarul Călătoriilor» să i acorde un abonament de onoare!

Elixiru vietii.—Voiți să trăiți trei sute de ani? Oare cine n'ar răspunde afirmativ la această întrebare?

Trei sute de ani, sănătos, și cu oarecare cupoane de rentă... Ce ideal!..

Un ideal care este la îndemâna oricui ar voi să urmeze staturile d-lui Boume, farmacist stabilit la Claremont, mic orașel din statul Texas.

Regimul pe care ni-l impune domnul acesta, nu este de loc complicat, costă foarte puțin bani, dar în schimb cere foarte multă perseverență.

D. Boume a observat că apele minerale cele mai glorioase, se purificau, trecând printr'un anumit pământ. El a tras concluzia că dacă cine-va ar bea numai apă care ar conține în soluție oarecare cantitate din pământul acesta — foarte răspândit în Texas — și-ar putea purifica sângele și și-ar asigura per-

fecta funcționare a tuturor organelor.

Farmacistul din Claremont nu este dintre apostoli; aceia cărți au obiceiul să spue mulțimei credincioase :

«Vo! să faceți ce vă spun, nu ce mă vedeți făcând pe mine!»

El însuși dă exemplul; sunt mulți ani de când nu mai bea de cât apă a mestecată cu pământul renăscător.

Astăzi, farmacistul este în vârstă de nouăzeci și două de ani, și nu pare să aibă mai mult de cât cincizeci. Și-a păstrat mereu forța și agilitatea tinereții.

Este destul să spunem că d. Bourne deține și astăzi încă, titlul de campionul îmblânzitorilor de cai.

Farmacistul este incredințat, că fără vre-un accident, sau o moarte violentă, va trăi trei sute de ani. Și dacă este să judecăm după antecedente, putem să-l credem pe cuvânt !..

Aici ar fi de făcut o singură obiecțiune : obiecțiunea necrezătorului Eremia.

Și în secolul trecut au fost mulți care se lăudați că descoperiseră elixirul vieții; cu toate acestea, nici unul dintre ei, n'a ajuns să trăiască măcar un secol. Întimplarea care dovedește, că savantele lor procedee, nu erau de cât niște pure și simple înșelătorii.

Dar, cine știe ?

Titlurile unui rege. — Maiestatea sa siameză Culongkorn, se poate lăuda cu drept, că deține recordul, ca chestiune de titluri.

Maiestatea sa Frantz Iosef, împărat al Austriei, rege apostolic al tuturor ungurilor, șef venerat al casei de Habsburg, etc., este lăsat cu mult în umbră.

Iată titlurile acestui rege :

Monarchul ilustru, invincibil, atot puternic, prea înalt și încoronat cu o sută și una coroană de aur, toate ornate cu câte nouă feluri de pietre prețioase, cel mai mare, cel mai curat, cel mai divin stăpân al sufletelor nemuritoare; sfântul care vede totul, suveranul stăpânitor care ține sub umbra aripelor sale bogatul și mândrul regat al Siamului, regele căruia îi sunt supuse țările cele mai fertile pe care le luminează soarele, stăpânul tuturor, care locuiește într-un palat lucrat numai din aur și din pietre prețioase stăpân divin al tronurilor de aur, al elefantului alb și roșu, suveran al multor zeilor, rege a căruia privire este mai strălucitoare de cât soarele dimineții, etc.

Am mai continua dar ne este teamă că abuzăm de bunătațea cititorilor noștri.

Trebue să adăugăm însă că toate aceste titluri sunt oficiale, și obligatorii în toate actele de ordine publică !

Noroc că în Siam nu se prea fac multe acte.

Sapiens

INGROPATA DE VIE

— Urmare —

Cu toate acestea, pentru că voia să tragă vre un folos cât de mic din oste-neala pe care și-o dăduse, Carjaval începu să cerceteze bagajele americanului.

Dar nu descoperi nimic interesant, de cât doar câte-va scrisori care veneau din America și pe care le ceti sau mai bine zis, voi să le citiască. Scrisorile acestea nu puteau fi descifrate; cel puțin așa se părea la prima vedere. Era o înșirare de litere, lipsită de oric-ce înțeles; așa bună oară :

Salcariles duableren. Liniile se continuau în același mod pe toate fețele.

Carjaval își încordă spiritul, dar văzu îndată că mai curând ar fi înebunit, de cât să ajungă la vre un rezultat. La întâmplare luă una dintre scrisori și o puse în buzunar.

Poate că avea să-i servească la ceva în viitor; Morales era așa de inteligent !

Acum Carjaval nu mai avea ce face în cabină; prin urmare se urcă din nou pe punte.

Cu o privire îmbrățișă orașul care se întindea în fața lui; un sgomot ceva asemănător cu o ceartă ajungea până la vas.

— Oare ce făcea Morales? Ce făcea dânsul ?

Cargaval își spuse că rău făcuse lăsându-l să plece singur. El știa îndrăzneț până la temeritate. Comoara de patru milioane pe care o urmăreau, constituia o tentativă destul de puternică pentru a-l pune în măsură de a făptui cele mai mari nebunii.

Carjaval era neliniștit; avea presimțirea unei primejdii.

Cu toate că înoptase de-a binelea, luna arunca o lumină așa de vie pe fondul albastru al cerului, în cât pe țărmul mării obiectele erau tot așa de distincte ca și ziua.

Ce se făcuse oare americanul ? În care casă intrase ?

Pe chei, se îngrămădea o mulțime tumultuoasă; erau acolo toți negustorii, toți oamenii de afaceri, toți samsarii, cărți urmăreau alt scop de cât acela de a se îmbogăți cât de repede și prin oric-ce mijloc.

Sirena aruncă în spațiul prima sa chemare; Carjaval tresări. Știa că strigătul acesta avea să se mai repete de două ori la câte cincisprezece minute interval; apoi avea să plece brusc, fără nici un moment de întârziere.

Își fixă lorneta în spre locuințele plantatorilor; oamenii treceau. Erau grupe de negri cărți se întorceau de la lucru și proprietari cărți eșiseră să aspire aerul parfumat al seriilor.

A doua chemare a sirenei vibra prelung. Morales nu apărea. Carjaval căuta

din ochi silueta bine cunoscută a prietenului său; dar n'o zări de cât pe aceea a americanului, ce venea în fugă spre vas.

Când Simpson puse piciorul pe punte, Carjaval crezu că deosebește un ușor oftat de satisfacție.

Puțin lipsi ca Carjaval să nu se repeadă la dânsul pentru a-l întreba ce se făcuse Morales; ca și cum călăul ar fi fost dat pe seama aceluia care trebuia să fie victima.

Sirena șueră a treia oră.

În momentul acela, Carjaval, care își ținea lorneta mereu îndreptată spre uscat, deosebi o învălmășeală. Niște strigăte stridente ajunseră până la dânsul.

Brațe se ridicau, agitându-se în aer; cu toate că lumina lunii era destul de clară, Cargaval nu văzu nimic lămurit la început.

Dar peste puțin, din mijlocul acelei mulțimi se deslipi o umbră; era un om care alerga singur înainte.

Mulțimea agitată alerga după dânsul.

În cele din urmă fu ajuns, lovit, trântit la pământ...

De o dată o șuerătură ascuțită despică aerul.

Cargaval recunoscu strigătul acesta. Era chemarea lui Morales, strigătul convenit între dânsul în cazuri de nenorocire.

Morales era înconjurat de toate părțile, lovit.

Cargaval făcu o săritură înainte.

Căpitanul dăduse ordin de plecare; vasul se desliplea de țărm.

Cargaval își făcu vânt și sări pe uscat; cu umerii, cu brațele, cu capul, cu picioarele, își făcu loc prin mulțimea curioșilor și alergă înainte.

Morales, obosit, cu fața însângărată, încerca în zadar să se mai împotrivescă loviturilor.

Mulțimea urla infuriată și zeci de mâini se întindeau spre el sfâșia.

De două ori căzuse și de două ori se ridicase; o nouă cădere ar fi însemnat moartea imediată, moartea momentană și teribilă.

Cargaval văzu toate acestea, înțelese și se hotărî repede.

Își scoase pumnalul și merse drept înainte spre grupa sălbatică din jurul lui Morales. Gigantul lovea la întâmplare, zdrobind pe toți aceia cărți încercau să-l se împotrivescă; în sfârșit ajunse lângă prietenul, lângă fratele său de crimă.

Cu o mișcare repede îl apucă și îl aruncă pe umărul său.

— La moarte! La moarte!.. urla mulțimea.

Cargaval învărti pumnalul; cățiva oameni căzură.

Mulțimea făcu gol în jurul celor două amici.

Cargaval se folosi de acest moment de nehotărre și porni înainte într-o fugă nebună, fără să fie cătuși de puțin stingerit de povara pe care o purta pe umeri.

Natura, care nu se amestecă nicădată în certele noastre, drepte sau nedrepte, îi veni în ajutor. Un nour trecu prin dreptul lunet, întunecându-o.

Următorii lui Morales se opriseră, căutând a pătrunde întunericul, silindu-se să deosebească punctul în care aveau să reapară cei doi fugari.

Dar nimic nu se arătă.

Cargaval și Morales dispăruseră.

Erau morți sau poate...

Nevinovată și lovită

Să ne întorcem acum în momentul în care Lever și amicul său auziseră prima chemare a sirenei.

Abia plecaseră dinși și o umbră apărui în dreptul ferestrei.

Era Morales.

William nu se înșelase când cu câte-va minute mai înainte crezuse că zărește o umbră lipită de fereastră.

După ce plecase de pe vapor, banditul se luase pe urma americanului, căutând pe cât putea să rămăie tot mai mult în umbră.

Cu toate acestea, se apropiase de dansul destul de mult, spre a putea deosebi sacul pe care-l purta pe umeri.

Acuma banditul nu se mai îndouă nică un singur moment; era sigur că William luase cu dansul prețioasa casetă.

Poate că s'ar fi aruncat îndată asupra lui spre a-l lovi și a-l smulge comoara, dacă tocmai atunci nu s'ar fi apropiat o grupă de negri.

Maî mulți dintre ei se deslipiră din grămadă, și-l conduseră pe William până la intrarea unei grădini.

O porțiță se închise în urma lor.

Morales avu o mișcare furioasă. Oare nu cum-va comoara avea să-i scape?

Fără a se descuraja, porni pe lângă zidul clădirei, pe care reuși să-l escaladeze fără multa greutate.

De la distanță putu vedea cum Lever își îmbrățișa prietenul și-l conducea în interiorul casei.

Banditul rămase cu atenția încordată și putu observa că ferestrele se lumineau una câte una.

Grădina era tăcută; Morales înaintă cu băgare de seamă, apropiindu-se de clădire.

În partea stângă proprietatea era mărginită de un mic braț al riului Roselan, care puțin câte puțin se apropia de zidurile clădirei.

Morales ajunse ast-fel până la ultimul pavilion și înțelese îndată că acolo aveau să stea de vorbă cei doi prieteni.

Mic, dar agil ca un clown, Morales reuși să ajungă până la balconul din fața ferestrei pavilionului.

La început rămase nemișcat, temându-se ca nu cum-va să atragă atenția cui-va.

Dar trebuia cu oricce preț să știe ce se petrecea înăuntru. Făcu un pas înainte, pe balcon, și privi înăuntru, prin geamul închis.

Văzu gestul lui William, care arăta lui Lever diamantele prețioase. În momentul acela îl zărise și americanul.

Morales văzu îndată că fusese descoperit; cu o mișcare repede, folosindu-se de toată agilitatea muschilor săi, dansul se atârna de barele de fer ale balconului și se lipi de pereți.

Acolo rămase nemișcat, una cu zidul.

Auzi cum se deschise fereastră, deosebi vocile celor doi bărbați, și făcând o sforțare furioasă reuși să rămăie mai multă vreme nemișcat, în poziția obosită în care se găsea.

În modul acesta nu fu descoperit.

De astă-dată fu mai prudent; nu se mai apropie așa mult de fereastră, și se sili pe cât putu să nu mai fie în bătaia razelor lunet.

Văzu cum Lever își deschisese casa de fier și pusese acolo mica casetă a prietenului său.

Cu atenția încordată banditul urmări toate mișcările celor doi prieteni.

Nu putea să audă cuvintele pronunțate, dar nică un gest nu-l scăpă.

Ast-fel putu căpăta siguranța că Lever nu-și mai luase înapoi caseta. Prin urmare era sigur, caseta prețioasă n'avea să se mai reîntoarcă pe puntea vasului «The Stars». Pentru ce? Nu știa; dar acesta era faptul.

Chemarea sirenei răsună; Morales nu pierdu nică una din mișcările celor doi oameni.

Știm că William era nerăbdător să plece mai repede pentru ca nu cum-va să piardă vaporul.

În graba lor, eșiră fără ca Lever să mai aibă grije să întoarca butonul soneriei electrice.

Morales tresări de bucurie; el se apropi de fereastră, care nu mai fusese închisă și pași în odaie.

Casa de fier era ținută. A o deschide fu pentru el o jucărie. Cu toate acestea mâna îi tremura; visul, scumpul vis al întregii sale vieți, era aproape de realizare.

Văzuse cu proprii săi ochi cum caseta americanului fusese pusă acolo; prin urmare n'avea de cât să întindă mâna a o apuca, spre a se vedea posesorul a patru milioane!.

Morales văzu în fața lui hărți, dosare. Le dădu la o parte, le răsturnă, le pipăi... Dar caseta nu era acolo.

— Blestem! mugi dinsul. Oare nu cum-va am înebunit?

A doua chemare a sirenei umplu văzduhul.

Morales cercetă acum încă odată hărțile, tremurând de nerăbdare.

Caseta nu era!

— Cine ești d-tă și ce faci aici? se auzi o voce la spatele lui.

Cu o mișcare repede se întoarse. Două femei erau în fața lui: una cu părul cărunț, foarte palidă... cea-laltă blondă, tânără, în floarea vieții.

Erau Henrieta și mama sa. Copila se plantase în fața banditului și cu mândrie îl întrebă a doua oară:

— Cine ești d-tă și ce faci aici?

Morales înțelese îndată că era pierdut. Să scape o partidă așa de frumoasă!

Fără să răspundă vre-un cuvânt, se repezi înainte cu pumnii strânși.

Henrieta îi așinut calea, plină de curaj. Dar banditul o apucă de gât, o răsturnă cu brutalitate pe covor și fugi înainte.

D-na Lever alergă după dansul, strigând cât o lua gura.

Banditul străbătu coridorul, răsturnând mobilele pe care le întâlnea în cale și ajunsese pe peron.

Berta fugi după dansul în grădină, strigând mereu.

Negrii, care se întorceau de la lucru auziră strigătele stăpânei lor, văzură un om fugind și într'un singur moment urmărirea fu organizată.

Morales era iute de picior, și mai era hotărât să-și apere libertatea, să-și vândă scump viața.

Inconjurat din toate părțile, el scoase revolverul cu o mână, în cea-laltă mână apucă pumnul, și reuși să-și facă o trecere... Apoi fu din nou inconjurat, lovit, rănit.

Și descărcă arma, lovi cu pumnul la întâmplare; apoi, când se văzu în primejdie de moarte, ca o ultimă speranță, aruncă în spațiu chemarea de suferință, strigătul de ajutorare convenit cu Cargaval.

Ne aducem aminte ce s'a întâmplat în urmă.

În același timp, Lever, care auzise strigătele și pornise în fugă spre casă, ghicind că se întâmplase vre-o nenorocire, ajungea la poarta grădinei.

Sotia sa, care tremura încă de spaimă, îi povesti pe scurt cele întâmplate.

— Dar fiica ta unde este? exclamă Sever.

— Trebuie să fie în cabinetul tău!

— Să alegăm acolo! și se repeziră amândoi spre pavilionul din fund.

— Hanrieto! Hanrieto! strigă Lever, apucându-și în brațe copila, care zăcea întinsă pe covor, neînsuflețită.

Un moment crezu că fiica sa era moartă; în adevăr, fața ei avea o paliditate de moarte și ochii îi erau sticloși.

La strigătele Bertei toată casa se alarmase; femeile de serviciu alergară. Ei, împreună cu ele, era și negresa Truda, bătrâna care servea familia de douăzeci de ani.

— Repede! strigă Sever, cu vocea întreruptă de suspine. S'o ducem în camera sa... și să alerge cine-va după doctorul Gerard! Să vie fără întârziere! Oh! nu-mai de n'ar fi prea târziu!

D-na Lever nu mai ştia ce să facă, îşi imputa acumă că plecase după bandit, lăsându-şi copila singură.

Dar banditul ce se făcuse?

Servitorii alergau, scuzându-se, explicând cum le scăpase criminalul... Un fel de demon năvălise în mijlocul lor şi-l răpise.

Dar ce făcuse omul acela? Ce furase?

— Ce-mi pasă! strigă Lever; aş fi voit mai bine ca omul acela să-mi răpească toată averea, de cât să-mi atingă copila!

Cu toate acestea se opri de-o dată; un gând îi iluminase creierul. De averea sa puţin îi păsa; dar îşi amintise acum de comoara pe care 'i-o încredinţase William.

Alergă repede spre pavilion, deschise casa de fier şi când văzu că butonul secret nu fusese atins, un suspin de uşurare îi înălţă pieptul.

— Cel puţin din partea aceasta sunt liniştit, murmură dânsul; de alt-fel era cu neputinţă să-mi ghicească cine-va secretul.

Apoi întorcându-se spre Berta, care alergase după dânsul:

— Fiica ta?

— Am culcat-o în pat şi doctorul a sosit.

— Şi ce spune?

— Că e la mijloc o comoţie teribilă, şi că nu se poate pronunţa încă cu siguranţă.

— Să alergăm lângă dânsa.

Sârmana Henrieta stătea întinsă în pat, palidă ca o moartă.

Cu toate acestea, când Lever intră, doctorul Gerard, un bătrân care era în acelaşi timp şi medicul şi amicul casei, îi făcu un semn spre a-l înştiinţa că bolnava, cu toată starea în care se afla, auzea ce se vorbeşte în jurul ei.

— O indispoziţie trecătoare, zise doctorul cu voce tare; după ce criza va trece, va fi mai bine şi mai vioare de cât orîcând.

Dar în acelaşi timp privirea doctorului înştiinţa pe Lever că diagnosticul acestuia era cât se poate de fals. Gerard se aplecă acum d'asupra bolnavei şi 'i ascultă cu atenţie bătăile inimii.

— Voiţi prescrie o ordonanţă şi vă rog s'o urmaţi cu cea mai mare atenţie. Mă voiţi întoarce mâine dimineaţă spre a vedea efectul.

Henrieta făcu o mişcare.

— Voeşti să rămân lângă d-ta, copila mea? întrebă doctorul.

Dar nu primi nici un răspuns.

— În orî-ce caz, adăogă dânsul, silindu-se să fie vesel, nu voiţi pleca îndată... Mă duc să fumez o ţigară pe terasă, împreună cu tatăl d-tale. Te las cu mama.

Cei doi bărbaţi eşiră.

— Ei bine, doctore? întrebă Lever cu viuiciune. Ce crezi? Te conjur să-mi spui tot adevărul.

— Sârmanul meu amic, răspunse me-

dicul cu voce înceată, adevărul este trist, şi te rog să-ţi aduni tot curajul. Fiica d-tale este în prada uneia din acele crize nervoase care pot avea un sfârşit fatal; vom întrebuinţa fără îndoială mijloacele cele mai violente pe care le posedă ştiinţa... Dar natura posedă unele secrete pe care nici o dată nu le putem pătrunde. Mă tem ca nu cum-va inima să fie atinsă şi la copilă, ca şi la mama sa. Ți-am mai vorbit şi altă-dată despre lucrul acesta.

— Şi eu nu Ți-am uitat nici odată sfaturile şi pe cât am putut, m'am silit s'o păzesc de orî-ce emoţie.

— Dar, în cazul de față sunt atinse şi centrele nervoase. Ce s'a petrecut? N'am înțeles bine ce mi s'a povestit.

— Nici eu nu știu încă bine ce s'a petrecut. Un mizerabil, un bandit, s'a introdus în casa mea că să fure. Tocmai în momentul când deschisese caseta, intrară în odaie soția și fiica mea. Banditul s'a aruncat asupra Henrietei, a azvârlit-o la pământ, pe când soția mea începuse să strige ajutor.

— Și cine este omul acela? Il cunoști?

— Eu nici nu l'am zărit. Sărmanele femei, împietrite de groază, au avut oare timpul să-l privească mai cu atenție?

— După câte am auzit banditul acela a reușit să fugă.

— Unul dintre tovarășii săi, complicele său fără îndoială, l'a smuls din mâni negrilor mei care voiau să-l ucidă... S'a aruncat amândoi în mare... Eu cred că s'a înecat.

— Așa dar, n'ai nici un indiciu.

— Ba am unul. Amicul meu William Simpson, despre care Ți-am vorbit adese ori, a venit acum câteva ore să-mi încredințeze un depozit prețios. Dînsul mi-a vorbit de doi oameni care-l urmăreau.

Bînăci: că unul dintre acești doi a venit aci, pentru a încerca să fure banii prietenului meu... Ah!.. mai bine i-ar fi luat, de cât să-mi ucidă copila!..

— La urma urmei, poate că amicul d-tale va putea să-ți dea mai multe amănunte în privința celor doi mizerabili. Când te vei mai întâlni cu dînsul?

— Peste un an.

Dar îi voi scrie... Il voi scrie cât de curând posibil... Trebuie să-ți scriu... Și apoi, chiar dacă banditul acela n'a fost înghițit de valurile mării, chiar dacă a scăpat cu viață, la ce folos să-ți mai urmăresc, și să mai încerc a-ți pedepsi?.. Oare pedeapsa lor, orî cât de severă ar fi ea, ar putea să-mi redea copila, ar putea s'o vindece?

— Hm!.. Cu toate acestea e oare-care plăcere să se răzbune cine-va de răul pe care l'a suferit.

Lever înălță din umeri cu indiferență, apoi plin de tristeță, întrebă:

— Așa dar, conștiincios vorbind, îți este cu neputință să-mi spui o singură vorbă de speranță?

(Va urma)

CURIOSITAȚI VEGETALE

Decanii Californiei

Palmierii de gemeni pe care 'i reprezintă clișeul nostru, constituie o curiositate naturală foarte remarcabilă.

Palmierii nu prezintă de cât foarte arare orî această anomalie, așa de răspândită la alte esențe vegetale.

Dar arborii aceștia mai prezintă și o altă curiozitate: ei sunt decanii lumii vegetale din California.

Cel puțin așa glăsuiesc legendele locale.

Când spaniolii au colonizat regiunea în care înflorește astăzi Los-Angeles și alte orașe frumoase, arborii aceștia aveau aceeași înălțime.

De cine au fost plantați arborii aceștia? În care epocă? Mister.

Palmierii californiani

Multă vreme s'a crezut că sunt opera părinților jesuiți care au fondat misiunile din California în secolul al XVI-lea.

Dar teoria aceasta a fost combătută de naturalistii din San-Francisco.

Arborii aceștia trebuie să aibă o vîrstă de cel puțin șase secole. În epoca în care primii misionari apăruseră pe acolo, ei erau în maturitatea creșterii.

Mai rămâne ipoteza că semințele acestora au fost aduse pe aici de niște naufragiați, care n'au mai lăsat alte urme despre trecerea lor.

Orî cum ar însă e sigur că cei doi palmieri gemeni, sunt decanii tuturor arborilor din California.

Veget.

Dacă voiți să CÂȘTIGAȚI O AVERE COLOSALA?

Grăbiți-vă de a vă abona la ziarul

UNIVERSUL

Cel mai răspândit din întreaga țară

Cel mai bine informat și cel mai în corent cu întreaga mișcare politică, economică și financiară din țară și din străinătate.

Care are corespondenți speciali în: Paris, Berlin, Londra, Viena, Budapesta, Roma, Sofia, Constantinopol, etc.

◇◇◇◇◇ **Singurul Ziar independent și impartial** ◇◇◇◇◇

Cu începere dela 1 Septembrie 1907, ziarul „UNIVERSUL“ dă următoarele însemnate premii la abonații săi:

- 1) Un mare premiu de **1500 lei.** 2) 2 premii de câte **250 lei.** 3) Trei lozuri întregi ale Loteriei de Stat Român purtând No. 52.583, 52.594, 52.599. 4) 5 premii de câte **100 lei.** 5) Patru premii de câte **40 lei.** 6) 10 abonamente pe un an la „Universul“ **180 lei.** 7) 10 abonamente pe 6 luni **91,50.** 8) 10 abonamente pe 3 luni **46,50.**

In cazul cel mai norocos se poate câștiga

900,000 LEI

ast-fel că se pot cumpăra Palate și Moșii.

cu nimic se poate câștiga o avere enormă!

— UNIVERSUL pregătește frumoase surprize numeroșilor săi cititori —

Pe lângă acestea abonații vor mai primi gratis un frumos roman intitulat

SPIOANA

Tipărit inadins pentru abonații ziarului „Universul“.

De asemenea toți abonații primesc gratuit «Universal Literar» ziar săptămânal, care conține, pe lângă o bogată materie literară și o frumoasă ilustrație în culori.

Abonamentele la UNIVERSUL sunt excepțional de eftine:

Pentru un an lei 18, Pentru 6 luni lei 9,15. Pentru 3 luni 4,65

Abonații, spre a participa la tragerea premiilor de mai sus vor primi: Pentru un an 25 bonuri de premii. Pentru șase luni 10 bonuri de premii. Pentru trei luni 3 bonuri de premii.

Către cititori

Anunțăm pe cititorii noștri că vom publica bucuros ori-ce articole interesante privitoare la călătoriile sau vinători, în țară sau străinătate, ce ne vor fi trimise.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtiei, în scrisori franceze, vor fi adresate redacției «Ziarului Călătoriilor», str. Brezoianu 11, București.

CAȘTIG MARE

Representanți capabili, funcționari, etc., își pot dobândi un frumos câștig accesoriu, scriind:

Agenciei de Publicitate „Presa” București pentru S. B. No. 20.

Str. Carol No. 14

cel mai mare depozit de
Mașini de cusut

înzestrate cu aparatul de brodat, având mers ușor și

iute prin noua invențiune patentată și fără sgomot.

«PFAFF» RESSEL «PFAFF»

Singurul reprezentant al renumitelor fabrici de automobile «de Dion Bouton» și biciclete «Peugeot» «Auto-Garage»

Atelier cu motor pentru reparat ori-ce sistem de MASINE DE CUSUT, BICICLETE și AUTOMOBILE, precum și pentru arămuit nichelat și emailat.

SĂBII se nichelează cu prețuri reduse. — Atelier special pentru colțuit, gravat, plisat, soleil și evantail.

Reclama este sufletul comerțului

Magazinul General de Musică

LA HARPA

București, Strada Colței No. 5

Cel mai mare depozit de

Gramofioane americane

cu renumita marcă «The Harp», și

◆ INSTRUMENTE MUSICALE ◆

Prețurile cele mai reduse

— Cataloage gratis —

MARELE MAGAZIN DE ARME

București **B. D. ZISMAN** Suc. Craiova
Cal. Victoriei, 44 St. Unirei 48

Furnizor al Curții Regale

are onoare a aduce la cunoștința Onor. sale clientele din toată țara, că a înființat în magazinul său o secțiune specială de

PUȘTI pentru pădurari

lucrate special pentru acest magazin și fiind de o construcție solidă și

— PREȚURI FOARTE AVANTAGIOASE —

Model No. 230 — Pușcă cu capsă, cu o țevă, lei	15
Model No. 285 — Pușcă cu capsă, cu două țevi, solidă, recomandabilă, lei	30
Model No. 236 — Pușcă cu capsă, cu două țevi, oțelurile înainte foarte solidă, funcționare admirabilă, model f. recomand.	40
Model No. 133 — Pușcă foc central, cu o țevă, sistem «Mau- ser, cal. 12 sau 16, robustă, recomandabilă, lei	30
Model No. 101 — Pușcă foc central, cu două țevi, calibru 12 sau 16, cheia de deschidere între cocoase, cocoasele punându-se singure la piedica de siguranță, m. solid, lei	55
Model No. 1103 — Pușcă foc central, cu două țevi, calibru 12 sau 16, cheia de deschidere între cocoase, cocoasele punându-se singure la piedica de siguranță, oțelurile înainte (armă de reclamă a magazinului), pușcă recomand., lei	65

Prețurile sunt reduse, fixe și se înțeleg numai cu bani gata. — Expediții în toată țara. — Comandele se efectuează în ziua primirii.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTÂMLĂRIILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 5. — pe an în toată țara
« 2.60 « $\frac{1}{2}$ « « «

Redacția și Administrația :

No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

apare o dată pe săptămână
— MARȚEA —

Cel mai mic cire din lume. — (Vezi pag. 2120).

ABONAMENT

— LA —

„Ziarul Călătoriilor”

Pentru 1 an 5 lei

Pentru 6 luni lei 2.60

Cel mai mic circ din lume

Cel mai mic circ din lume se află acum la Viena. El a sosit de curând acolo. Proprietarul circuitului se numește Gustav Munstedt și va da cu trupa sa lilipuziană o serie de reprezentații care vor atrage, de sigur, o mulțime de curioși.

Intr-o stradă din Prater s'a aranjat în acest scop un frumos circ în miniatură.

Trupa se compune din nouă persoane, 6 bărbați și 3 femei. Dintre femei, domnișoara Isabella, înaltă de 117 centimetri, este cea mai mare. Ea e cântăreață și dansatoare.

Apoi vine d-șoara Dora, de 85 c. m. Călăreța-maestră, Antoaneta, este o frumoasă blondă, foarte elegantă.

În ilustrația noastră, jos la dreapta, în colț, vedem această d-șoară călare pe calul ei favorit, «Bobby». Calul măsoară exact 70 c. m.

Mister Henry este de sigur cel mai mic dresor ce a existat vre-odată. De și a crescut abia până la 1 m. 5 c.m. el a dresat deja și mai mulți elefanți. Poședă un cal, un pony, care se îmbracă bărbătește, se desbracă singur, și se culcă în pat, după ce a avut grijă să stingă lumina. Și această producție originală este reproducă în ilustrația noastră.

Cele-lalte persoane: Charles, mister Fredd și Nicolaus sunt tot atât de interesante ca și cele dintâi. Acești din urmă sunt mai ales clowni de frunte.

Arg.

CĂLĂTORII DE ACTUALITATE

Pe la 1825 era la modă să fii filoele; în zilele noastre este la modă să fii filo-turc.

În Grecia nimic nu merge bine, pe când totul merge de minune în fericita Turcie.

Toată lumea dorește ca Atena să devie o miniatură a Parisului, dar în vederea tuturor Constantinopolul trebuie să rămâne așa cum este.

Becuri de gaz la Stambul! Dar aceasta ar fi o adevărată crimă! În schimb însă Atena este datoră să aibă lumină electrică.

Pentru Turcia, dezordinea este frumusețe, murdăria este poreclită cu dulcele epitet de culoare locală, lenea este demnitate, nepăsarea este supranumită fatalism și tiraniei i se spune autoritate.

Dacă douăzeci de martori creștini neagă un fapt oare-care în fața unui tribunal turcesc, și un singur martor musulman îl afirmă, judecătorii consideră faptul ca adevărat. Cam așa se petrec lucrurile și în fața tribunalului opiniei publice din occident. Lungile circulare ale sublimelor Porți sunt în totdeauna crezute, pe când plângerile creștinilor abia dacă sunt luate în seamă.

Ne-am deprins să jurăm așa de adesea-ori pe Evanghelie, în cât nu mai credem acum de cât jurămintele facute pe Koran.

Dar buna părere pe care o are occidentul despre Turcia n'o împiedecă de a fi foarte aproape de punctul prezis de lordul Palmeston: «Două lucruri mi se par mie—spunea lordul—oare-cum mai vădit destinate spre a fi mâncate: portocalele proaspete și bătrâna Turcie».

Un popor condamnat

Amenințată din afară de ambițiile pretențioase ale Rusiei și de dreptele revendicări ale Greciei; amenințată înăuntrul de aspirațiile nobile ale populației creștine, și de gemenele de moarte pe care-l poartă în ea însăși, Turcia vede apropiindu-se ora în care va trebui să aibă soarta portocalelor proaspete.

Vorba e, cine va fi cel dintâi care va da lovitură.

Zădarnic îngrămădește Turcia în strălătate împrumuturi, neplătind procentele de cât cu solda ofițerilor și a funcționarilor civili, cărora li se întâmplă adese-ori accidentul de a servi ani întreg, fără să-și primească leafa.

Zădarnic s'a născut chiar partidul «tinerilor turci» care să încearcă să întreprindă o luptă mai sănătoasă pentru regenerarea patriei lor.

Zădarnic sunt numiți miniștri, viziri și înalți demnitari ai statului, numai acei aristocrați care se reîntorc de la Paris, unde au provocat oare-care zgomet în jurul numelui lor prin pariurile de la curse sau prin oare-care lovituri de bancă.

Zădarnic își încredințează Sultanul armata sa de uscat polonezilor și flota englezilor, mărturisind ast-fel că nu găsește oameni pricepuți printre supușii săi.

Turcia este condamnată în virtutea unei legi naturale, care spune că or-ice nu crește trebuie să piară.

Sunt două secole de când Turcia a încetat de a mai crește, două secole de când își vede teritoriul micșorându-se mereu, și starea interioară a provinciilor devenind din ce în ce tot mai rea.

Ea lasă lucrurile să meargă în voia lor, urmând doctrina fatalistă a musulmanilor.

De alt-fel, Turcii mărturisesc că într-o zi vor trebui, de voe nu de nevoie, să părăsească câmpul pe care l-au stabilit în Europa.

Se povestește că Turcii bogați ordonă să fie înmormântați de cea-laltă parte a Bosforului, pentru a avea ast-fel siguranța că corpurile lor se vor odihni totdeauna în pământ musulman.

Un călător povestește că odată, bătându-și joc de un turc bătrân, pentru că acesta își lăsa casa să cadă în ruină, turcul i-a răspuns: «Națiunile Europei își vor împărți între ele țara noastră. Destinul nostru este scris. Voști oare să-mi repăra casa pentru un necredincios?»

Acest mod de a judeca lucrurile explică starea de plâns a întregii Turcii.

De ce să mai construiască, să mai îndrepte, să facă drumuri, să se organizeze, de vreme ce toate acestea vor fi spre folosul ghiaurilor?

Sunt câte-va linii de drum de fier, dar toate au fost construite de străini. Drumurile de folos public, care cad în sarcina guvernului sunt în starea cea, mai înăpoiată.

«A face cine-va un drum nou, spune un proverb musulman, înseamnă a stârni mânia lui D-zeu; căci, dacă unde-va ar fi fost necesar un drum, fără îndoială că D-zeu l'ar fi făcut.»

Pe toată coasta Bosforului, nu există nici cea mai mică organizare de servicii poștal.

Când intră cine-va într'un orașel turc, rămâne uimit de marea deosebire care există între cartierul turcesc și cartierul creștin.

Intr-o parte străzi înguste, întunecoase, sucite, locuințe infecte; în cea-laltă parte străzi largi, curate, case europene.

Sultanul a creat o importantă marină de război; saū, mai bine zis, are materialul necesar marinei, căci personalul lipsește.

Turcia are marină, dar n'are marinari. Pașiți pe ori-ce vas turcesc, și vă veți convinge îndată. Vasul a fost construit în Anglia, căpitanul este din Epir, pilotul este grec, mateloții sunt albanezi.

Industria — puțină care există — și comerțul, sunt cu totul în mâinile creștinilor și ale evreilor.

Pământul nu este cultivat de cât de către tesalieni, bulgari și rumelioți; pentru un adevărat osmanliu, ar fi o mare rușine să muncească cu propriile sale mâini.

Imposibile zdrobitoare pe care le plătește populația, nu folosesc mai nimic tezaurului public, căci sunt incasate prin ajutorul unor mijlocitori, care au grijă să-și ia pentru danșii foloasele cele mai mari.

Populația este ruinată și nici guvernul nu se îmbogățește. Chiar în anii agricoli cei mai buni, finanțele dau deficit. A-

ceasta din cauza dezordinei care domnește în administrație, precum și din cauza relei credințe a funcționarilor.

Parodia justiției

Supușii creștinii ai sublimelor Porți sunt dator să plătească statului dijma și impositul. În schimb, ei n'au nici un beneficiu. Guvernul n'are nici o grijă de trebuințele publice. Justiția este tot-d'una a aceluia care dă mai mult; administrația cât se poate de arbitrară.

Turcii fac mare zgomot în jurul consiliilor lor generale. Dar e destul să arătăm din cine sunt compuse aceste consilii, pentru ca să se vadă îndată cât valorează.

Pașa este președintele. Șapte înalți demnitari fac parte de drept din consiliu. Mai rămân numai cinci consilieri cari se aleg. Dintre acești cinci, trei vor fi aleși dintre musulmani, și numai doi dintre creștinii. Și cu toate acestea, în multe ținuturi se întâmplă ca populația creștină să fie de zece ori mai numeroasă de cât cea musulmană.

Justiția împărțită de judecătorii musulmani nu oferă nici o garanție. Un proverb popular glăsuiește: «Unde e bacșul, acolo este și judecătorul».

Spre a cunoaște cine-va poporul turc, nu este de ajuns să viziteze Constantinopolul și să fie poftit la masa marelui vizir; trebuie să meargă în provincie, să locuiască sub acoperișul lor, să trăiască viața lor.

D. Pougade, consul al Franței la Iannina, ne-a arătat până unde ajung Turcii cu fanatismul și cu tirania lor.

Câte-va anecdote

În primele zile ale șederii sale în Iannina, consulul nu putea să iasă în oraș fără să fie amenințat, fără să i se strige ghiaur și să i se arunce cu pietre.

Intr-o zi, servitorul său fu aproape masacrat de populație.

Trebuie amenințarea serioasă a consulului pentru ca guvernatorul să se hotărască a face dreptate.

Și trebuie să se știe că guvernatorul acesta era dintre aceia cari spuneau cu mândrie: «Eu știu să mă servesc foarte bine de o furculiță!» Lucrul care nu îl împedica — rămăse vorba între noi — să mănânce cu degetele.

Un bogat efendi avea ca servitor pe un grec numit George. Intr-o zi turcului îi veni gust ca grecul să meargă cu dânsul la moschee, sub pretext că trecuse la religia musulmană. Aceasta era o minciună. Bine înțeles, grecul se împotrivi. Turcul se încâpățână în cererea sa, dar grecul nu voi să se supue. Afacerea a făcut zgomot și deznodământul a fost spânzurarea grecului.

Întâmplările acestea intră în cadrul tragediei.

Iată acum și întâmplări de comedie:

D. Albert Dumont, care a străbătut

toată Turcia, ne face o descriere a guvernatorului unui vilayet — mare diviziune administrativă a Turciei.

Anticamera palatului acestui guvernator este în tot-d'una plină de zapci foarte murdar îmbrăcați.

Guvernatorul este un tânăr cu înfățișarea destul de frumoasă; el a fost crescut în clientela unui mare senior.

I s'a dat frumusețea aceasta, cu toate că n'avea nici un drept la dânsa, încinsese titlul în virtutea căruia s'o poată ocupa.

Dar ce are a face capacitatea cu frumusețea? guverna și dânsul cum putea. Avea să rămâne guvernator până când protectorii săi aveau să cadă de la putere. În timpul acesta putea să adune destule parale, pentru ca să poată în urmă aștepta în liniște reîntoarcerea timpurilor fericite.

Unele pașale nu se mulțumesc numai cu salariile lor și cu afacerile cari li se prezintă. Așa, de exemplu, pașa de Trebizonda încasează sumele necesare pentru solda și întreținerea unui regiment de 3.000 de oameni; în realitate dânsul nu ține sub arme de cât 40 de oameni. Se poate vedea cu înlesnire cât de însemnat este câștigul! Și pașa asigură că Trebizonda este foarte bine păzită.

Pașa de la Adrianopol, după cum spune și cântecul, este un pașa mare.

Dânsul este stăpân suveran al provinciei, șef al poliției, generalul armatei, președintele consiliilor generale și al tribunalelor. La rândul său însă, pașa este obligat să facă referate la Constantinopol pentru cele mai neînsemnate lucruri. Așa de exemplu, într-o zi un pictor francez voi să facă un tablou reprezentând doi soldați mari. Toată lumea interveni: pașa, generalii, colonelii. În cele din urmă, cerură autorizație la centru. Peste două luni sosi un ordin, și doi coloneli în mare ținută, alergară la pictor pentru a poza în locul celor doi soldați.

A tot puternicia pașilor îi obligă câte o dată să facă niște lucruri cu totul bizare. În 1867, o armată de guzganii năvălesc într-o câmpie. Pașa dădu o ordonanță de distrugere; dar, socotind că atâta nu era destul, se înarmă el însuși cu un baston, și împreună cu toți magistrații orașului, plecă să ajute la distrugerea teribilelor rozătoare.

Armata este cea mai bună instituție pe care o posedă Turcia. Infanteria mai ales, posedă toate calitățile cerute pentru a forma o bună armată.

Din nenorocire, ofițerii sunt prost plătiți; trupele prost îmbrăcate, prost nutrite. Nepotismul și favoarea domnește în armată.

Ofițeri talentați, cari au școala de la Saint-Cyr, rămân zeci de ani simpli locotenenți, pe când niște oameni mult mai tineri, fără cultură, fără experiență militară, ajung foarte repede până la cele mai înalte grade.

Cam așa se petrec lucrurile în Turcia; cel puțin așa le descrie talentatul romancier francez Henri Haussaye.

Și noi, cari suntem mai aproape, și în măsură să cunoaștem lucrurile mai bine, trebuie să recunoaștem că romancierul francez are multă dreptate.

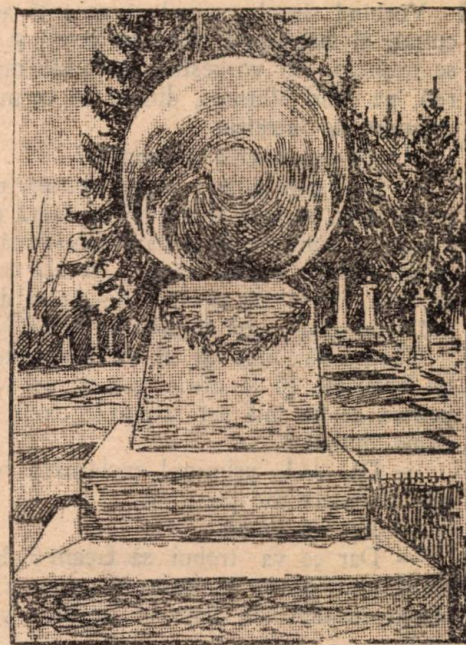
Dorin,

PIATRA CARE SE INVİRTEȘTE

Cimitirile din America n'au nimic comun cu frumoasele necropole europene, cu acele morminte cari au înfățișarea unor adevărate palate; ele nu seamănă nici cu poeticele cimitire ale satelor noastre.

Rasa ianchea găsește că orice ornament este zadarnic și se mulțumește să pue de-asupra mormintului o simplă coloană, un simplu soclu de piatră, și aceasta mai mult pentru a însemna locul.

Cu toate acestea există și unele excepții. Câte odată se înalță câte un mic mormânt, un soclu de piatră cu o sferă de-asupra.

Piatra care se invirtește.

Tocmai soțul acesta de mormânt a dat loc la o curiozitate.

Un oare-care C. B. Merchaut, bancher din Marion, oraș din Ohio, a murit; rudele sale i-au ridicat un monument simplu, care avea ca principal ornament o sferă grea de calcar, cântărind aproximativ 1902 de kilograme.

Estetica acestui monument e foarte discutabilă, după cum lesne își pot da seamă cititorii din fotografia pe care o reproducem.

Intr-o bună zi s'a observat că sfera de calcar se invirtea în jurul axei sale. U-

nele spirite începură să se neliņișteas.ă.

Cum de se învîrtea piatra aceea în jurul axei sale, în loc să rămîie fixă, după cum o cereau legile gravitației?

O comisiune a fost însărcinată să studieze chestiunea de aproape.

S'a dovedit matematiceste că piatra și-a schimbat poziția primitivă. Cel mai mult i atribue rotația aceasta influenței solare.

Piatra de calcare n'are o compoziție tocmai omogenă, așa în cât sub influența căldurii solare, se dilată într'un mod neregulat. Faptul acesta determină o deplasare de la centrul de gravitate.

După cum se vede, în America pînă și pietrele funerare se silesc să fie extraordinare... Fericită țară! Fericit poporul care posedă asemenea pietre!..

Paul.

ARCHIPELAGUL MONSTRILOR

ROMAN DE AVENTURI

DE

LOUIS BOUSSENARD

— Urmare —

«Pe cînd acum, după ce ați scăpat de stăpînul vostru, v-ați găsiți în fața unei situațiuni perfect de lămurite... și în clipa de a culege roadele unor... întreprinderi une-orî lungi, adesea grele și tot-d'a-una primejdioase»...

De la întăiele cuvinte acest extraordinar omuleț, cu aplombul său fenomenal, cucerise auditorul său.

Vorbind simplu, știind să se facă ascultat, el stăpînește vădit pe piraiți și li se impune. El vorbește... vorbește mereu, pe cînd Merinos, din ce în ce mai asigurat, se întreba:

«Unde dracu vrea s'ajungă?»

— Da, gentle ne, urmă Totor, un prilej unic, serios, măreț vi se oferă de a ducă d'acum încolo o viață lesnicioasă... Ia să auzim! ce ați spune aceluia care ar veni, de pildă, să ofere fie-căruia din voi frumoasa sumă de 20 mii dolari?

Gîndiți-vă bine și să-mi răspundeți cu hotărîre. Și la urma urmei, nu văd pentru ce nu 'mi veți răspunde chiar acum, îndată?

— Da, da!.. primim! exclamă vocele sălbatece ale piraiților.

— Așa v-a vrea!

— Dar ce va trebui să facem? întrebă unul dintre ei, care de pe acum se simțea încălzit de bucuria orgiilor viitoare.

«Pe onoarea mea, chiar dacă aș ști că fie-care dintre noi va trebui să masacreze două-zeci de oameni...»

— Mii de tunete!.. Ai-i nu e vorba să uideți!, întrerupse Totor. Trebuie să lăsăm la o parte jocul acesta al asasinatului, căci prea s'a învechit. E vorba numai, să lăsați viața aceluia pe care decedatul Dick i condamnas la moarte. E vorba numai, să ne lăsați în pace, pe noi cinci!..

— Cred că am putea ajunge la o înțelegere. Dar cine ne garantează că d-ta nu ne înșeli?

— Aveți cuvîntul meu! răspunse Merinos, făcînd un pas înainte.

— Aveți cuvîntul nostru! întări Nelly

ridicînd mîna în sus, ca și cum ar fi voit să facă un jurămint solemn.

— Foarte bine!.. foarte bine!.. Numai dacă nu cum-va d-tră veți încerca să vă aduceți aminte de unele povești ale trecutului... Înțelegeți bine ce vroesc să vă spun.

— Da, da, v-a înțelegem... Jurăm că vom uita cu totul trecutul. V-a acordăm tuturor cea mai completă amnistie.

— Dacă-i așa, ne-am înțeles!.. Șine puteți crede că am făcut pacea cu cea mai mare plăcere... Ne săturasem pînă în gât de viața aceasta de cîni pe care o ducem.

— Prin urmare, ne-am înțeles... Cred că putem avea toată încrederea în domniavoastră.

— Fără îndoială. Precum avem și noi încredere în cuvîntul pe care ni l-ați dat.

Comandați și v-a veți convinge.

— Mai înainte de toate să coboriți pavilionul negru... Știți bine că nu e de cît o sperietoare pentru vrăbiș; cu toate acestea, ar putea să ne aducă oare-care neplăceri.

În locul stindardului negru, să puneți steagul național al Americii.

— Foarte bine.

— Apoi, să coboriți de pe furci pe nenorociții aceia cari au fost camarazi d-tră și să-i înmormîntați după regula oamenilor de mare.

— Se va face tocmai cum ați spus.

— Și acum, cred că nu veți avea nimic de obiectat împotriva propunerii mele, că Alik să ia comanda vasului, și să ne îndreptăm spre ținuturi civilizate. — Tocmai lucrul acesta voiam să l propunem și noi.

— Ei bine, căpitane Alik, ia-ți postul în primire!

Peste un moment lugubru steag de etamină neagră fusese aruncat într'un colț, și în locu-i se înălța cu mîndrie stindardul american.

În acelaș timp un tun bubui în depărtare, părănd că le aprobă fapta.

Cu toți tresărîră, întrebându-se ce pu-

tea însemna acea bubuitură. De odată, bandiții și aduseră aminte de cuvintele lui Dick Seymour: «Suntem înconjurați!».

În mijlocul tăcerii care se făcuse, se auzi strigătul omului quart:

— Un vas la babord!

În adevăr, un torpilor care aproape se confunda cu suprafața apei, apăruse pe neașteptate, nu se știa de unde.

Vaporul salută înclinându-și de trei pavilionul.

— Un vas la tribord, strigă din nou marinarul de gardă.

Un al doilea torpilor înainta din partea opusă. Grupele de vapoare care formau flotila, se îngrămădeau acum în jurul steamerului, ca niște puși în jurul cloștei.

Alte două torpiloare, de dimensiuni mai mari, apărură în acelaș timp, prinzînd ca într'un laț flotila decedatului Dick Seymour.

În sfârșit, în depărtare, la marginea orizontului, se putea zări silueta impunătoare a unuia din acele vase teribile pe care englezii le-au numit «distrugătoare».

— Ei bine! zise Totor oamenilor din echipagiū, cu cea mai mare liniște, acum v-a puteți convinge că erați înconjurați!

— Dar învoiala noastră rămîne mereu în picioare, nu-i așa? întrebă oratorul piraiților.

— Mereu, și mai cu tărie de cît orî cînd! Și banii, și amnistia! Nu este așa domnișoară Nelly? nu este așa Merinos?

— Noi avem în totdeauna obiceiul să ne ținem cu sfințenie cuvîntul pe care-l dăm.

Acum torpiloarele se opriseră la o mică distanță.

Unul dintre ele dădu drumul pe apă unei luntre, în care luară loc șase oameni, patru marinari înarmați, un ofițer și un civil.

Luntrea acostă lângă vapor. Ofițerul sări cel dintăi pe bord, urmat de omul în haine civile și de cei patru marinari.

Merinos, Nelly, Totor, Alik și Mary se repeziră cu toți de-odată pentru a-i primi.

Din instinct, piraiții se dădură îndărăt.

Niște țipete se auziră. Erau țipete de uimire, de bucurie, de fericire.

— Tată! Ah! domnule Stone!

«Tată! Suntem noi, și suntem liberi!»

Așa dar omul îmbrăcat în haine civile era Regele Lănei! Americanul se îngălbeni, întinse brațele, și cu vocea stinsă de emoție, murmură:

— Copiii mei! scumpii mei copii! Eu nu credeam să v-a mai revăd vre-o dată!

EPILOG

Urmă o îmbrățișare generală, apoi o prezentare repede și o explicație și mai repede încă.

Aproape îndată, naufragiații părăsiră steamerul și se imbarcară pe un torpilor. Regele Lăneț întâi făgăduiala pe care Merinos o făcuse piratilor.

Când se văzură în siguranță pe vasul de război, se începură niște explicări fără sfârșit.

Maț întâi de toate, copiii lui Sidney Stone, voră să afle negocierile urmate între tatăl lor și Dick Seymour.

Cu toate silințele pe care și le dăduse, Regele Lăneț nu putuse aduna într'un timp așa de scurt suma pe care o reclama piratul.

El își compromisese într'un mod grav creditul și fusese aproape de a se ruina, fără nici un rezultat.

Și Dick Seymour, lipsit de orice sentiment omenesc, nu voia să primească sume mai mici.

Temându-se că viața fiilor săi era serios primejduită, Regele Lăneț ceruse ajutorul guvernului, care se grăbise a-l pune la îndemână toate vasele de război de care putea dispune.

Se făcură cu o repeziciune fulgerătoare cercetări conduse cu cea mai mare abilitate. Totuși, toate aceste cercetări ar fi fost zadarnice fără stratagema lui Totor, stratagemă care provocase moartea lui Dick Seymour.

Apoi, spre cea mai mare uimire a tuturor ofițerilor, Totor și Merinos își povestiră aventurile.

Nu e nevoie să mai spunem cu câtă plăcere asculta toată lumea povestirea unor întâmplări atât de extra-ordinare.

Cinci-spre-zece zile după aceea, grandiosul «Mau-of-War» intra în Sydney și Totor adăuga la enorma scrisoare pe care o trimetă părinților săi, următorul post-scriptum:

«Acuma sunt tot la Antipozi, și tot în mijlocul familiei Stone, care mă îngrijește și mă dezmiardă ca și cum aș fi copilul lor.

«Vă jur că nu mă plictisesc de loc. De alt-fel, domniș aceștia nu voesc să mă lase să plec, sub cuvânt că s'ar teme de primejdiile unei călătorii îndelungate pe mare.

«Eu nu le fac nici o împotrivire, pentru că de aici vom pleca cu toții și în curând spre America. E calea mea, complectarea obligatorie a drumului pe care l'am început.

«Se pare că din America, vom pleca iarăși tot în cor, spre Franța. Așa fiind, vă puteți explica de ce mă las în voia prietenilor mei, care împreună cu mine, vă îmbrățișează și vă doresc

Totor.

— SFÂRȘIT —

Prin Pralea la Haita Cărlanului

Rar să fi proiectat cine-va o excursie pe a doua zi și să nu se fi sculat cu noaptea în cap. Cu ochii cârpiți, cu pă-

rul vulvoi, mă deștept în cântecul strident al cocșilor ce bat din aripi pe garduri. Pe dată sunt și îmbrăcat. Setos de aerul rece al dimineții, dau să ies pe afară, în graba mea mă împiedec de una din damigenele pline cu vin, ce stau de aseară lângă uși în așteptare, ea se re- toarnă, eu o ridic spunându-i vesel să fie liniștită că o vom lua cu noi. Afară-i frig deabinelea, cu toate că-i luna lui Cuptor. Zgrebulit mă plimb de colo până colo. Pe dealurile împădurite negura posomorâtă se mișcă greoaie, încet. Iată că soarele aruncă primele raze pe vâr- furile arborilor. Totul pare într'un stadiu de renaștere; prin pomi cîripesc sume- denii de păsări. Sosesec și căruțele de transport. Sui într'o căruță de țară cu două căiușori și de-acum la drum.

Pornind din gara Căiuți, trecem prin satele Popeni, Blidari, pădurea Dogaru și Păsătoia, codrii Făcăoară și Rotaru cu Priporu mare și Priporu mic. Dru- mul peste tot, ne face să urcăm cu greu costișe spre a le scobori apoi în repe- zeală, trecând mulțime de podețe stri- cate așezate—încă de demult—peste văi prăpăstioase; un lat de palmă și am fi prăvăliți în adânc. În mijlocul unui pă- rău, caii se opresc sugând din apa limpe- pede. În acest timp, privesc păraul ce goneste cu zgomot la vale supărat de stavilele puse în cale. Pe o coastă, pă- durea de înestecăni și anini, într'un frea- măt tainic, povestește cum zănele codru- lui vin găsite în nopțile senine de se oglindesc, surzând, în apa păraelor, sub razele argintii de lună.

Pornirea căruței mă trezește din visul meu, ce se tot nimicește cu cât zdrun- cinările mă fac să simt oboseala drumu- lui. Cam pe la amiază intrăm în cătunul Pralea, mică așezare de gusați într'o vale mărginită de munți înalți și păduroși. Din ce în ce se simte căldura năbuși- toare de peste zi, care face ca praful înăl- țat din drum să se prindă pe fata asu- dată. Peste tot e liniște, pustiu; doar pe alocuri câte un câine, trezit din somn de uritul căruței, ne latră a lene.

Tragem în ograda administrației Cre- ditului, unde au tras și alții; colo, pri- vesc o doamnă cum învârtește grațios o frigărie în care s'ar trăs puii cu picioa- rele ciuntite. Fără să vrea, mă duc cu gândul la cruzimile lui Vlad Țepeș: din- colo, o dudue, cu mânecile suflecate, toacă ritmatically, cu o deosebită artă, niște pătlăgele vinete, în timp ce bărbaii sco- boară domol treptele cam șubrede ale unui beciu. Cinarăm cu toții la olaltă.

După prânz, apa fiind oprită, o luăm în șir pe jghiabul canalului ce transportă la vale lemnele tăiate în inima munți- lor. Canalul ține 3 km. marginea de co- dru, când întins pe pământ, când sus- pendat la înălțimi. Privesc în jos păraele ce fug sub noi, lovind buștenii trântiți de-avalma în calea lor.

La un punct ne oprim spre a urca niște așa zise trepte din traverse putrede,

pe alocuri târâte. Suntem la Haita Cărlanului, un iaz, a căruț apă verzue e ți- nută în loc de un stăvilar, dându-i-se drumul atunci când lemnele trebuiesc a fi transportate.

Ne odihnim pe niște bușteni, privind brazil mândri ai pădurei, ce par veseli că am venit atâtea cale până la dînsii. Și ce liniște de mormă-t e aici!.. Uitat e zgomotul orașului și clădirile mărete. Parcă aș fi de când lumea, din vremuri aruncat prin aste locuri sălbatiche.

Ultimele raze ale soarelui, ce coboară după pădurea de brazil, ne spune că tre- bue să plecăm.

Ne înapoem pe același drum. Inerat suntem în Pralea. Facem roată împe- jurul unei mese; lângă noi, pe tăpșanul verde, moșnegii cu plete albite de vreme prânzesc ciobănește într'un genuchi. Și mare veselie înșuflește pe toți!

De la un timp totul se pierde în in- tunecimea nopții. Sus, în infinit, stelele licăresc. Urcăm cu toții în căruțe îngri- jați de drumul accidentat. Cu alaiul eșim din cătun în lătiatul asurzitor al câini- lor. Ne facem intrarea în codri. Adesea se aude strigătul tovarășilor de drum: «Aici e podul stricat»! Și ecoul se pierde departe în văi. Ne apropiem de Priporul Mare. Oprim în inima codrului. Abia ne găsim prin întuneric.

«E codrul în frunza lui și d'aia e așa întunecime», îmi șoptește omul, îndrep- tând hamurile pe cai. Și atâtea mândrie e în vorbele lui, ca și cum m'ar vorbi de cel mai scump tovarăș al vieții! E tăcere, nici o șoptă nu s'aude. Și doar avem numai copii în căruța noastră!.. Frica îi cumințise, făcându-i să-și uite de vorbă. Ne ajung și cei-l'alți din urmă. Dintr'o trăsură se dau jos un cârd de cuconișe, venind la căruța noastră: «O- mule, să ați grije de copilași, să oprești când o fi la Priporu mare, să-ți dai ios, să ne aștepti pe noi»! Și atâtea grije și durere era în vorbele lor, în cât fie ce vorbă părea o părticică ruptă din inimă!

Trecurăm Priporu mare, eșirăm din codri pentru a străbate pădurile. De acum drumul ne mai inspirând teamă, ascult ri- zând cum se gâlcevesc la spatele meu copiii, așa de cuminți până acum.

Eșim din pădurea de arini, zisă Do- garu. În depărtare, la lumina fulgerelor, zăresc vârful dealurilor pierdute în in- tuneric. Un vânt umed, venit din depăr- țări, ne mănăie frunțile. Fulgere se suc- ced la intervale tot mai scurte. Dăm bice cailor piperniciți, dar iuți, ce se aștern la fugă, zburând pe drumul bolovănos.

Îmi arunc privirile înapoi. În urma noastră desimea neagră a pădurei sfidează, cu nepăsarea stărei pe loc, goana noastră nebună.

Mih. Vanghele Naumescu.

Gara Căiuți.

Concerte de orbi

Am mai vorbit și altă dată în coloanele ziarului nostru despre talentul muzical al orbilor și despre diferitele concerte pe cari le dădeau dinșii în vechime.

! Era un spectacol foarte plăcut mulțimei când banda lăutarilor orbi poinea pe stradă, îndreptându-se spre localul unde era angajată să cânte în fie-care seară.

Orbi, îmbrăcați în cele mai bizare costume, păreau că-și iau în serios meseria lor. De alt-fel mulți dintre ei erau destul de pricepuți în arta muzicală; cântau arii întregi și chiar opere.

În Paris exista așa numita «Cafenea a orbilor» care era vizitată de o lume destul de aleasă.

Damele din societatea înaltă veneau să vadă spectacolul acesta curios al unor orbi cântând opere cu cele mai variate instrumente muzicale.

Clîșeul nostru reprezintă unul din aceste spectacole, la cafeneaua orbilor, în timpul lui Ludovic al XV-lea.

Vedet

Concerte de orbi

O CALEȚORIE ÎN TRECUT

TÊRGОВИШТЕ

Têrgoviștea, în vechime târgul Terius, Teriscu, Tarus sau Trisus, după Dionisie Fotino, iar după d. Tocilescu, Têrgul-oastei—mai toate orașele în vechime numindu-se militărește—este așezată la poalele Carpaților, pe malul drept al râului Ialomița, la cotitura ce acest rîu face spre sud-est.

Ca pozițiune geografică, Têrgoviștea are o situație admirabilă și cât se poate de poetică, de aceea a inspirat pe atîția barzi cari au locuit-o în trecut. Spre miază-noapte se mărginește cu munții Carpați ale căror înalte culmi pe fruntea ei, în coronă așezați, teoric o luminează și cu câmpul Teișului; spre miază-zî cu Ulmiș, spre apus cu capul Dealului

și câmpul Colanului, iar spre răsărit cu rîul Gălbinița sau Ialomița și tot în acel punct și pe culmea viilor, în capul Văieț-Voivozi se vede licărind, luminată de raze calde de sfințenie, Monastirea Dealului, zidită de Radu-cel-Mare pe la anul 1499.

Acum se naște întrebarea: Municipiul acesta a fost un orașel Dacic sau un orașel Roman?

Fosta el capitală a țării, pentru prima oară, sub Mircea la 1383 sau încă și mai de mult, de pe vremea voivodateilor din dreapta și din stînga Oltului, fusese capitala a vre-unuia dintr'acestea?

Primei întrebări i-am găsit răspunsul dat de răposatul academician Gheorghe Bariș, care zice că mai toate orașele și cetățile mai mari sau mai mici, fortificate sau deschise ca Tarus sau în Moldova ori în Muntenia, sunt puse pe ruinele castelelor stative, turnurile și fortifi-

cațiunilor de către coloniștii legionari romani, iar la unele din acestea s'au întrebuințat chiar pietrele și cărămizile scoase din edificiile monumentale ale coloniilor Romei.

La a doua chestiune răspunde d. Tocilescu, care zice că: după voivodul Seneslau găsim pe la 1272 pe Litean stăpîn, peste un voivodat din stînga Oltului, capitala lui era Têrgoviștea și în lupta care a avut-o Ladislau Cumanul, el cade învins, iar fratele său Barbat scapă, după ce dă acestuia sume mari de bani și este liber a se întoarce să domnească la Têrgoviște, ceea ce dovedește că acest oraș a urmat încă a fi capitala numitului voivodat.

Vorbesc, cum vedeți, despre lucruri petrecute acolo în veacul al XIII-lea și totuși pe atunci, Litean-Vodă, poate purcede cu oștile sale și învinge în război pe sârbi. Și când ne gândim că această

Ultima expediție a unui aventurier

— Urmare —

Doctorul și Gerard se repeziră amândoi o dată și-o îmbrățișară cu căldură.

— Dar... Tatăl meu trăește? întrebă Gerard cu timiditate.

— Ultima scrisoare a tatălui tău am primit-o acum cinci ani; pe atunci și tatăl și mama ta erau sănătoși.

«Nu-i așa, Trompet, că nu sunt mai mult de cinci ani de când mi-a scris frațele meu?»

— Nu, domnule Hilarius, răspuse zuavul.

«Dar, domnule... Imi aduc aminte că un ofițer din consiliul de război, care ne-a judecat deunăzi, vorbea despre un general Clarfontaine, care s'ar afla în Mexic?»

— Eu nu-mi aduc aminte, amicul meu.

— Nu e de mirare. Vorbial ca un copil cu colonelul, despre apanagiile d-tă.

— Așa este, întrerupse Espira; Trompet are dreptate... Unul dintre ofițeri a spus că generalul francez Clarfontaine se află în Mexic. Tocmai acesta a provocat teribilul pronunciamiento.

— Căpitanul trebuie să se fi schimbat foarte mult, observă fostul zuav; e drept că în cinci-spre-zece ani...

«Fără îndoială că trebuie să fie din sul... Și dacă-i așa, cred că trebuie să ne îndreptăm spre compatrioții noștri.

«Ah!.. cât de mulțumit va fi domnul căpitan!..

«Și apoi, doamna regină va veni și ea cu noi...

«Nu-i așa, doamnă «noapte», că vei bine-voi să ne întovărășești?»

În bucuria lui, Trompet amesteca, confunda totul.

— Toate acestea sunt cât se poate de frumoase, întrerupse Chapardo, dat cât se

poate de puțin practice. Pentru a se gândi cine-va să încerce o asemenea aventură, ar trebui să fie nebun, cum este în aceste momente Trompet. Căci, pentru a ajunge până la armata franceză, ar trebui să trecem pe lângă o sută de detașamente mexicane, ceea ce înseamnă a trece de o sută de ori pe lângă moarte.

«D-ta de ce părere ești, domnule colonel Espira?»

— Eu personal, mă pricep așa de puțin în ale războiului, răspuse cu sinceritate colonelul, în cât părerea mea nu poate fi hotărâtoare; cu toate acestea inclin a fi de părerea d-tale.

— Avem de făcut în regiunea aceasta, adăugă doctorul, cele mai importante cercetări din punctul de vedere etnografic.

«Poate că doamna, continuă dânsul, întorcându-se spre curagioasa aventurieră, va putea să ne dea oare-care informații folositoare pentru istoria Mexicului.

— Întrebă-mă, senore, răspuse femeia.

Doctorul îi vorbi atunci despre descoperirea sa și despre numeroasele cercetări pe care le făcuse pentru a ajunge la rezultatul dorit. Și vorbi de asemenea și despre sfatul pe care i-l dase șeful cuadrilei del muerte.

— Noapte bună, și să ne vedem cu bine pe mâine, răspuse aventuriera după câte-va momente de îndoială.

Și eși, întovărășită de cei trei tineri.

— Femeia aceasta îmi cunoaște secretul, murmură doctorul; sunt sigur că nu mă înșel.

Știința își reclamă din nou drepturile

sale; unchiul dispăruse, pentru a face loc savantului.

CAP. VII.

În jurul focului. — Lemnul prieteniei. — Alianța cu Vulturul Negru. — Disperarea lui Trompet. — O legendă indiană. — Sierra de la Madre. — Apașii se deghează. — D-nu Ricardo.

Lungit molcom în jurul unui foc care ardea încetșor în mijlocul unei poene, șeful Apașilor rămase mult timp nemîșcat.

Blana bogată a unui animal sălbatic, aruncată pe umerii săi, îl apăra de frig. Soarele nu răsărise încă, și în pădurile regiunii muntoase, diminețile sunt foarte reci; și-apoi, șeful era bătrîn acum, și singele nu-i mai clocotia ca în tinerețe.

De o dată, războinicii începură să sosiască din toate părțile, și trecură unul câte unul pe dinaintea lui, murmurând cu toții aceiași frasă:

— Fețele palide n'au fost văzute nicăieri.

Un suris ilumină figura bătrînului, și sprijinindu-și corpul într'un cot răspuse:

— Teritoriul Apașilor este încă destul de mare.

Și după un moment închis ochii, părînd că doarme.

În realitate însă, era deștept, ascultând cu atenție cele mai mici zgomete.

Un foșnet de frunze strivite îl făcu să întoarcă capul.

După o clipă era în picioare și înaintă spre partea din care venise sgomotul.

O femeie apărui; era Regina Noptilor.

— Sora mea era așteptată, zise războinicul, stringându-i mâinile.

Și amîndouă veniră să se așeze lângă foc.

— Războinicii albi nu s'au deșteptat încă? întrebă șeful.

— Au stat cu toții de veghe pînă tîrziu, răspuse aventuriera.

— Indianul care a stat de pază la ușa wigwanului mi-a spus lucrul acesta.

vestită cetate în trecut este astăzi o adunătură de întine ruine, peste care ca zabranic negru de doliu se așterne grea nepăsarea celor ce o stăpînesc.

*

De la Litean voevod înainte, și nici chiar în acele timpuri, nu se pomenește nimic despre acest oraș, care de sigur că n'a încetat a fi marea capitală țării Muntenestii, căci alt-fel Mircea n'ar fi căutat a o întări cu ziduri de jur-împrejur și în care să păstreze atâtea veacuri tronul și toate bogățiile țării noastre. Aci Mircea se puse la adăpost de invaziunile și prădările barbarilor, organiză țara militărește, întări temeliele palaturilor domnesci și ale turnului său mare; făcu o mulțime de așezăminte pioase; iar când trimișii Porței veniră la dânsul, el le putu răspunde cu mândrie:

«Padișahul vostru nu mă îndoiesc
Vrea să facă țara un pământ turcesc,
Pacra ce mi propune este o sclavie
Până ce românul să se bată știe:
Mergeți la sultanul care va trimis
Șor ce drum de pace spuneți că e 'nchis».

Trebuia voevodul țării să se bizue pe ceva ca să dea el asemenea răspuns și, atâtea răboaie purtate, atâtea hordii respinse, dovedește că el făcuse din capitala țării sale o cetate neînvinsă; alt-fel nici c'ar fi putut trăi pe acele vremuri în care nimeni nu putea fi sigur de viața și coprinul său, nici face pe fiul lui Baiazid răvniitor de prietenia lui și pe care el o legă cu dânsul numai în folosul țării sale și încheiă cu Mahomed tractatul ce cunoaște și care fu întocmit așa de înțelepțește în cât condițiunile coprinse într'ânsul fură respectate pînă când puturăm scăpa de jugul turcesc, pînă în zilele de aur ale independenței noastre.

Tepeș întărește cetatea Târgoviștei, îi adâncește șanțul din jurul ei și îl umple cu apă, căci—zice d. Tocilescu—că acum patru secole, albia Ialomiței era mai sus și șanțurile cetății au putut fi umplute cu atîta apă în cât—cetelor lui Mahomet—baltă la Târgoviște să li se pară.

Radu cel Frumos, lăsă oare-cum cetatea aceasta în părăsire; de mai multe ori însuși el o pustiește, dar destinul Târgoviștei se vede că era preursit a se stinge ș'a reînvia ca și fenixul din a sa cenușe; pentru că vom vedea că de și arsă de mai multe ori, în timpuri de grea cumpănă, totuși renaște și are epocile ei de splendoare ca și cel mai vestit oraș, ca și cea mai măreață cetate din întreaga omenire.

(Va urma)

Smara

— Știe fratele meu, de ce ai stat dînșii de vorbă pînă așa de tîrziu?

— Nu, pentru că războinicul meu avea ordin să n'audă nimica.

— Fratele meu, puternicul șef al Apașilor, a făcut foarte bine, dînd acest ordin; totuși, trebuie să știe ce s'a petrecut.

— Dacă sora mea o voește...

Atunci aventuriera povesti cum Gerald își regăsise un membru al familiei sale, povesti de asemenea care era scopul călătoriei doctorului și cum doriau cu toții să întâlnească în Mexic pe tatăl tînărului Gerald.

Tot timpul acestei povestiri, șeful Apașilor rămase nepăsător; în zadar se încercase Regina Noptilor, să surprindă pe fața sa semnul unei nemulțămiri sau a unei aprobări.

— Micul animal care ticăște în partea stîngă a pieptului surorii mele trebuie să fi bătut foarte puternic, zise dînsul în cele din urmă, ca și cum și-ar fi vorbit sie însuși.

— Fratele meu a ghici; îmi vine foarte greu să mă despart de acela căruia mă deprinsesem să-l zic fiul meu.

— Sora mea este puternică și curajoasă și va ști să sufere în tăcere.

În momentul acela, niște voci se auziră în pădure.

Erau prietenii noștri, care sub conducerea unui indian, veniau să facă vizită șefului. Acesta rămase nemișcat.

— Bună ziua, șefule, zise doctorul.

— Ocho!... soarele a răsărit de multă vreme; războinicul albî au dormit ca niște femei bătrâne.

— Aceasta este o imputare, murmură Trompet; dar, s'a petrecut atâtea lucruri de ieri pînă azi.

— Vulturul negru știe lucrul acesta, răspunse șeful; dar, era doritor să-și vadă mai repede prietenii.

Și întorcându-se spre Gerald:

— Când fiul meu își va fi regăsit părintele, marele șef alb, care comandă niște războinici tot așa de numeroși ca stelele cerului, îi va spune că a stat alături de acela pe care apașii îl ascultă de cinci-zeci de ani.

Tînărul, care înțelegea vorbirea figurată a indienilor, luă loc în stînga bătrînului.

— Fratele meu cu ochi de sticlă, continuă șeful, va atinge cu brațul său stîng brațul drept al Vulturului Negru.

Doctorul, căcî despre dînsul era vorba, luă loc în dreapta șefului.

— Cei-l'alți războinici albi vor binevoi să se așeze în jurul focului.

Toți îl ascultară.

— Vulturul Negru va rupe «lemnul amicitiei» cu războinicul alb; dușmanii lor vor fi dușmanii apașilor, și la rîndul lor dînșii se vor lupta împotriva dușmanilor apașilor.

«Ocho! războinicul albî se învoesc?...»

— Se învoesc, răspunse doctorul.

Toți înclinară capul în semn de aprobare.

Trompet se folosi de această împrejurare pentru a murmura câte-va cuvinte la urechea lui Chapardo.

— Eu credeam că pentru a face cine-va alianță cu indienii trebuie să fumeze din aceeași pipă cu dînșii.

— Pipa amicitiei?

— Da.

— Prostule; acestea sunt scrise numai în romane; dar în realitate, lucrurile se petrec cu totul alt fel.

Vulturul negru șueră; un indian apăru, aducând un baston frumos, care avea sculptat pe dînsul câte un cap de șarpe, din distanță în distanță.

Șeful luă bastonul acesta și-l rupse în șapte bucăți, potrivit ast-fel ca fiecare bucată să aibă pe ea câte un cap de șarpe.

Fiecare dintre războinici își atarnă la gât capul de șarpe cu câte o sfoară, înlocuindu-l ca un medalion.

Ceremonia era terminată.

— Ah!... exclamă Trompet, ridicând brațele într'un gest de desperare, 'mi dai și mie voce să spun un cuvânt?

— Vorbește.

— Regina Noptilor a fost uitată, și totuși dînsa merită încrederea tuturor, mai mult de cât ori care altul.

— Fiul meu să privească mai bine, răspunse șeful.

Și arătă la gâtul aventurierului un medalion în totul asemănător cu acelea pe care le aveau dînșii.

— Sora mea este războinică apașă de multă vreme.

Vulturul Negru se sculă și după ce și luă ziua bună de la aventurieră și de cei două fiți ai dînșei, se întoarse spre doctor și zise:

— Fratele meu să aștepte pînă la înopotat.

Și fără să mai adauge vre-un cuvânt, se retrase.

Prietenii noștri rămaseră singuri.

— Senora, murmură doctorul, se pare că șeful apașilor ne cunoaște toate secretele.

— I-am povestit eu totul; știam că cel mai bun mijloc pentru a câștiga cine-va încrederea indienilor, este să meargă drept la țintă, să vorbească adică, cu cea mai mare sinceritate.

— Si crezi d-ta că dînșii posedă secretul după care alerg de atîtea ani?

— Sunt aproape sigură.

«O legendă indiană, asemănătoare cu aceia din documentele japoneze, spune că apașii se coboară dintr'o națiune care locuiește de cea-laltă parte a oceanului Pacific; că străbunii acelei națiuni ar fi venit pe aici și că s'ar fi întâlnit cu o trupă debarcată pe coasta Atlanticului.

«Cei d'întăiu aveau fața galbenă și părul negru; cei-l'alți erau albi și aveau părul blond.

«Trădați de una dintre femeile lor, războinicii occidentali fură siliți să părăsească țara, lăsând în urma lor cinci bărbați și cinci femei.

«La rîndul lor, învingătorii, aflând că victoria lor era datorită unei trădări, alungară femeia vinovată, împreună cu unul dintre șefii tribului.

«Apoi părăsiră acea regiune, pe care n'o mai voia acum, când știa că este prețul unei lășități, și porniră spre est.

«Cei două trădători rătăciră spre nord, și din unirea lor a răsărit mai tîrziu tribul comanșilor.

«Cele cinci perechi rămase din armata occidentali, s'ar fi fixat în regiunea aceasta, dând naștere mai tîrziu tribului apașilor.

«De aici vine ura indienilor pentru oamenii de rasa albă, în general, și ura apașilor pentru comanși, pe care-i numesc «Blestemații».

Și-acum dacă lăsăm legenda de o parte, rămân următoarele fapte reale:

«Pe țărmurile lui Rio Grande del Norte trăiesc, nutrinându-se cu produsul pescuitului lor, niște oameni care seamănă foarte bine cu rasele din Nordul Europei.

«Ei înșiși se numesc cu cuvîntul «Scandi», din care americanii au făcut Iaki.

«Cele mai adese-ori însă, li se spune Indieni albi.

«În al doilea rînd apașii au fața galbenă, ochii și nasul întocmai ca al japonezilor. Tipul acesta este tot așa de caracteristic și la mayași, care trăiesc în peninsula Iucatan.

Ceea ce mă face pe mine mai mult să cred într-o înrudire a apașilor și a mayasilor cu rasa japoneză, este faptul că găsim la toți statuete de zeii aproape identice.

Se mai spune că numele de «Madre» pe care îl poartă sierra în care ne aflăm, n'a fost dat de către spanioli, ci de către indienii, care văd în acest lanț de munți leagănul originii lor, mama lor.

În timp ce aventuriera vorbea, doctorul își consulta notele și documentele.

— Senora, zise dînsul în cele din urmă, documentul japonez este de perfect acord cu legenda. Pînă acum prezența albilor mi se părea inexplicabilă; acum însă încep să întrevăd adevărul.

«Scandi» — de vreme ce 'mi spuți că numele acesta și-l dau — trebuie să fie niște descendenți ai scandinavilor, care au debarcat pe coasta orientală a Mexicului cam în același timp când japonezii au debarcat pe coasta occidentală.

«Învingătorii, scandii, care se poate prea bine să-și fi pierdut și vasul pe care veniseră, au rămas în ținut și au continuat să se ocupe cu meseria lor de predilecție, pescuitul.

«Dar spune-mi, senora, apașii au în adevăr și dînșii statuete din acelea pe care le-ai văzut la tribul mayas?

— Caballero, îmi este cu neputință să-ți răspund într'un mod sigur. Nicî o

dati un străin n'a pătruns în coliba unui apaș.

În momentul acela sosi un indian, conducând trei cai.

Gerald scoase un strigăt:

— Mamă! oh, mamă!..

Tinărul ghicise că mama sa adoptivă avea să-l rărasească.

— Trebuie, zise dînsa ridicându-se; frații mei romanicheli mă așteaptă și sunt datoare să plec.

«Fii curajos, scumpul meu copil.

Și apropiindu-se de dînsul, îl îmbrățișă lung, cu patimă.

Apoi, aruncându-se pe cal, îi dădu o lovitură puternică de cravașă și dispăru în fugă.

Gil și Perez o ajunseră după cinci minute de întârziere.

Pe înserate, șeful, pe care prietenii noștri nu-l mai văzuseră toată ziua, își făcu apariția.

Două indienți îl întovăriseau, purtând fie-care câte un pachet mare cu frînghii de piele, numeroase ramuri de «priquillos» (un arbust care arde cu o flacără frumoasă, chiar verde fiind) și câte un sac atârnat de gât.

Cei trei oameni nu erau înarmați, numai unul dintre apași purta o secure în mîna dreaptă.

— Vulturul Negru a venit să-și caute fratele, zise șeful apropiindu-se de doctor.

Trompet își pregăti pușca.

— Nu, continuă șeful; aceia pe care ne dăcem să-i vedem, nu sunt primejdioși.

Și se îndepărtă, precedat numai de unul dintre indienți.

Amicii noștri îl urmară; al doilea apaș venea în urmă.

Când înoptră bine, se cufundară în masivul Sierrei de la Madre.

Peste puțin întinericul fu așa de mare, în cât trebuia să se fie unul de altul pentru a nu se rătăci.

— Oșho! strigă Apașul care mergea în frunte, războinicul albi să-și plece capul.

Toți ascultară; pătrundeau într-o subterană, pe care un om mai corpulent o putea străbate numai cu mare greutate, atât era de îngustă și de joasă.

Timp de trei ore dură drumul acesta obositor de-a lungul subteranei, care părea că nu se va mai sfârși nici o dată.

— Oșho! războinicul albi pot să-și ridice fruntea!

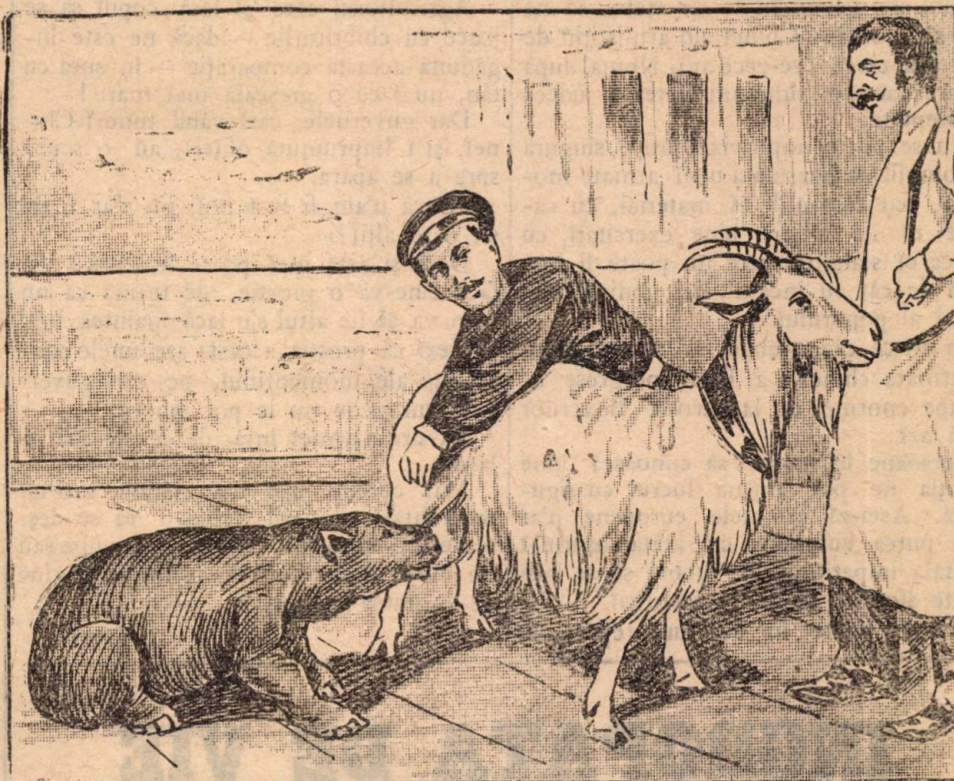
Pe neașteptate, galeria se făcuse mai largă, mai înaltă, și o licărire de lumină se zări în depărtare.

Peste un sfert de oră erau într'un fel de poiană circulară; luna arunca o lumină palidă în jurul lor.

— Aici zac oasele acelor care au dat viață războinicilor Apași! zise șeful, arătând cu mîna un punct mai negru în centrul poenii.

(Va urma)

Un puț de hipopotam alăptat de 7 capre

Un hipopotam-femelă născuse în «Jardin des Plantes» din Paris un puț, pe care însă refuza să-l alăpteze. Atunci directorul grădinei decise ca puțul să fie alăptat de 7 capre. Dar nici așa n'a putut să-l conserve, căci după cât-va timp puțul de hipopotam a murit.

Armata chineză și disciplina

Ce trebuie să credem oare despre aceia care ne vorbesc cu cele mai mari elogii despre noua armată chineză?

Și iarăși ce trebuie să credem despre aceia care nesoțesc această armată, socotind-o ca o cantitate perfect neglijabilă?

S'a vorbit mult în ultimele timpuri despre manevrele executate în centrul imperiului chinez. S'a laudat buna ținută a soldaților, silența ofițerilor, cunoștințele militare ale generalilor, care au participat la aceste manevre.

Și aceia dintre gazetarii sau publiciștii Europei de apus, care și-au făcut o specialitate vorbind mereu despre pericolul galben, au dat din nou alarma, atrăgând atenția guvernelor asupra neîncetelor progrese militare pe care le face China.

Dar, după spusele unui gazetar australian, care a urmărit manevrele deghizat, putând observa ast-fel multe scene care au scăpat atașajilor militari străini, manevrele chineze n'au fost de cât o simplă jucărie.

Vice-regii, generali, soldați, cu toții își făceau impresia unor copii care se juacă de-a armata.

Trupele erau trimise la întâmplare,

într-o parte sau alta, fără vre-un plan de mai înainte stabilit, fără regulă, fără observarea vre-unui principiu de strategie.

Soldații se purtau ca niște horde nedisciplinate, care au pus mîna pe niște jucării primejdioase. Mulți dintre ei au tras focuri asupra unor oameni nevinovați, care stăteau pe la porțile lor, privind trecerea armatei.

Dar un incident cu mult mai grav s'a produs. Cele două corpurile de armată care stăteau față în față, gata de luptă fuseseră supranumite armata de nord și armata de sud.

În cea dintâi, Mancuierii formează majoritatea, pe când cea de a doua era compusă din chinezi propriu zis.

În asemenea condiții, trebuiau să se nască numai de cât neînțelegeri, căci între cele două rase există o ură de moarte.

Și așa s'a și întâmplat. Soldații din armata Sudului își strecuraseră cartușe adevărate în arme, și în curând se putu constata că mulți soldați și ofițeri din armata Nordului erau uciși.

Mancuierii jurară să se răzbune. Era de temut o încălcare generală.

Din ordin superior, manevrele fură suspendate și trupele porniră în cea mai mare grabă spre garnizoanele lor respective.

Spuneam mai sus că părerile în privința noii armate chineze sunt cât se poate de împărțite.

Să nu uităm că cele mai elementare noțiuni de generozitate ar trebui să ne facă să acordăm Chinei un armistițiu de zece sau cincisprezece ani. Numai după trecerea acestui timp am putea-o judeca cu dreptate.

Nu se poate improviza într-o singură zi complicata mașină a unei armate moderne, cu enormul ei material, cu cadrele ei de ofițeri bine exercitați, cu tactica ei stabilită, care nu poate fi formată de cât cu încetul, de geniul național al poporului.

În orice caz, trebuie să recunoaștem că armata chineză a făcut progrese aproape enorme, de la revolta Boxerilor până azi.

Persoane în măsură să cunoască bine situația ne pot afirma lucrul cu siguranță. Astăzi armatele europene n'ar mai putea cuprinde cu atâta ușurință capitala imperiului. Ar trebui să se facă multe eforturi și multe sacrificii.

Nu se poate în de ajuns repeta, că

Europa a făcut o greșală de neertat, oferind Chinei puțința de a se înarma, punându-i la îndemână oameni capabili, care să-i organizeze armatele.

Agricultorul care și lasă copiii să se joace cu chibriturile — dacă ne este îngăduită această comparație — în șura cu tîn, nu face o greșală mai mare!

Dar guvernele, care vând tunul Chinei, și îi împrumută ofițeri, au o scuză spre a se apăra.

«Dacă n'am fi fost noi, nu s'ar fi găsit oare alții?»

Dacă și asta mai poate fi scuză! Să facă cine-va o prostie, de teamă ca nu cum-va să fie altul s'o facă înaintea lui!

Vezi că prostia aceasta are unele consecințe ale momentului, pe care guvernele europene nu le pot ignora.

La urma urmei însă, de ce ne-am a-larma.

Mai curând sau mai târziu, într-un mod fatal, chinezii trebuiau să se deștepte din amorțire. Dacă vor ajunge să nu vre-o dată săpânii ai Europei, cine ne-ar putea-o spune?...
Victor.

INGROPATA DE VIE

— Urmare —

— Aș voi... dar îți mărturisesc că mi-e teamă... Boalele nervoase sunt grele. Dar la urma urmei, știința nu este nici o dată infailibilă... Diagnosticurile mele pot fi greșite.

— Și după părerea d-tale, cât timp mai are de trăit fiica mea?..

— Dar d-ta uiți că eu voi lupta din toate puterile, că-mi voi întrebuița toată știința, că voi cerca imposibilul!.. Aiți curaj... și mai cu seamă, răbdare.

— Un singur cuvânt, doctore, zise Sever, ducându-și mâna la gât, ca și cum s'ar fi înăbușit, făgăduindu-mi, jurându-mi că dacă mi s'ar întâmpla și mie vre-o nenorocire.

— Ce idee!.. D-ta ești robust și destinat să trăiești mulți ani...

— Cine știe?.. Jură-mi că vei rămâne mereu amic al soției mele Berta, că nu vei părăsi-o nici o dată.

— Nu mai vorbi ast-fel, dragul meu, îți jur că soția d-tale ar fi pentru mine ca o soră.

— Mulțimesc. Mă duc să văd ce face bolnava.

— Mă cu seamă să nu faceți sgomot. Trebuie liniștea cea mai complectă. Mă duc pînă acasă să caut mai multe substanțe de care am nevoie, precum și aparatul electric. Repet, că de multe ori știința face minuni.

Cei doi bărbați se despărțiră strîngându-și mâna în tăcere și Lever se îndreptă spre camera de durere.

V.

Criptogamul

În sală se întâlni cu bătrîna Truda, care era foarte neliniștită și voia să afle de la stăpînul ei vești mai adevărate.

— Domnișoara pare a fi foarte rău, zise dînsa; de ce a plecat medicul?

— Se va reîntoarce, zise Lever, cu vocea stinsă de emoție, și intră în odă.

Hanrieta rămăsese neclintită. Și cum stătea așa, cu fața palidă, cu o expresie de mândrie abia lămurită, încrăcunită pe buze, cu mânele fine, albe, încrucișate pe piept, parea o statuie de ivoriu.

Mama sa stătea lângă dînsa, pe jumătate înogenunchiată. Bătrîna Truda veni și dînsa să se ghemuiască într'un colț.

Lever se opri în fața patului de agonie; își simțea pieptul zguduit de o durere violentă.

Era atîta vreme de când trăiau împreună!.. Căci Hanrieta nu era numai copila sa; ea fusese și tovarășa speranțelor și a deziluziilor sale, sfătuitoarea mereu dulce și activă.

Numai mulțămîntul caracterului ei hotărît, raționamentului ei ponderat, energiei ei liniștite, putuse dînsul să ajungă la rezultate așa de fericite.

— D-na Lever era foarte bună, foarte blîndă, dar foarte fatalistă, lipsită aproape cu totul de inițiativă.

Hanrieta fusese viața, sufletul casei. Berta făcu o efortare asupră-și și a-

propiindu-se de soțul ei, îl îmbrățișă și i șopti:

— Vom împingi-o așa de bine, în cât vom salva-o.

Bolnava oftă ușor și mama ei se grăbi să-i dea o lingură din medicamentele prescrise de medic.

Apoi se făcu din nou tăcere.

Lever se întinse într'un fotoliu și încercă să adoarmă, pentru a-și amorți nervii. Dar nemișcarea îi făcu și mai rău; tîmplele îi ardeau.

— Ar trebui să lucrez ceva cu creierul, cugetă dînsul.

Și într-o înălțuire naturală de idei, își aminti că trebuia să scrie amicului său Simpson cu ajutorul vocabularului secret pe care i-l încredințase, pentru a-i da toate amănunțele necesare în privința locului în care era ascunsă comoara și a secretului ascunzătorii.

Se apropie din nou de pat și văzînd că prezența sa nu putea să fie de nici un folos, se retrase într'un cabinet de lângă camera de culcare, unde avea obiceiul să lucreze adese ori în timpul căldurilor toride ale nopților de vară.

Era acolo o masă cu toate cele necesare pentru scri:

Aprinse o lampă și se pregăti să înceapă lucrul.

— Să vedem adresa lui William. W. S. 19 Central Post office, New-York. U. S. O. A.

Lever își scrisese pe un petic adresa aceasta.

După aceea luă hîrtia pe care i-o încredințase William și care conținea cheia alfabetului secret de care trebuia să se servească.

Pe hîrtia aceasta erau niște semne închise în niște pîtrățele și niște explicații în graiul curent. Lever citi cu atenția încordată, pentru a nu scăpa nimic din vedere.

— Dar e foarte simplu!.. murmură dînsul în cele din urmă. În același timp mi se pare cu totul imposibil să deslege cine-va logogriful fără a poseda această chee.

Pentru a pătrunde mai bine procedeul, încercă să scrie două rînduri după indicațiile date.

— Fără îndoială, își zise dînsul, dacă ar fi numai două rînduri, poate că ar reuși cine-va să le citească; dar o pagină complectă scrisă după principiul acesta, ar putea rămîne necitită o eternitate întreagă.

Puțin câte puțin lucrarea aceasta îl interesă așa de mult, în cât își uită durerea. Doctorul Gerard se reîntorsese și își dădea toate silințele să redeștepte bolnava, care păstra o fixitate de statuă.

— Acuma, să scriu scrisoarea.

Și cu cea mai mare băgare de seamă compuse cele câte-va zeci de rînduri pe care trebuia să le trimeată amicului său.

Iată cam ce ar fi putut citi cine-va pe această foaie de hîrtie:

Pfmleorruraathelasch'im-pearsticolvati-melsid și așa mai încolo.

În graiul obișnuit, iată ce cuprindea scrisoarea lui Lever:

«Dragul meu prieten, sunt amenințat de o mare nenorocire. Unul dintre cei doi oameni de care te păzeai așa de mult, te-a urmărit și a intrat în casa mea, fără îndoială pentru a fura depozitul pe care mi l'ai încredințat...

«A fost surprins, silit să fugă, și fără îndoială că ar fi căzut sub loviturile negrilor mei, dacă nu i-ar fi venit în ajutor un necunoscut. Trebuie să fie cel alt individ despre care mi-ai vorbit. L'a smuls din ghiarele mulțimei și s'au aruncat în valuri a năndou; cred că acum trebuie să zacă în fundul mării.

«Până aici n'ar fi nimica grav, de vreme ce doi bandiți n'au reușit în planurile lor. Dar cu prilejul acesta s'a petrecut o catastrofă neprăvăzută.

«Soția mea Berta și fiica mea Henrieta intrară totmaț atunci în cameră.

«Mizerabilul s'a repezit asupra fiicei mele și cu o lovitură puternică a răsturnat-o la pământ.

Știi cât de delicată este Henrieta; mi se pare că ți-am mai vorbit și altă dată despre marea ei nervositate.

Din momentul acela, biata fată a rămas nemișcată, înlemnită, muribundă, în catalepsie.

«Mădăc mi-a spus că starea sa este foarte gravă și în momentele în care își scriu, plâng de durere și nici nu îndrăznesc să mă duc s'o văd.

Știi cât de mult ne iubeam, eu și soția mea.

Hanrieta a venit să completeze această fericire; și până în prezent nici un nouri n'a venit să turbure această liniște.

Nu pot să mă deprind cu gândul că-mi voi pierde copilul; și cu toate acestea...

«Iartă-mi, te rog, slăbiciunea aceasta, pe care tu trebuie s'o înțelegi foarte bine.

«Dar cu toată durerea mea, nu voesc să-mi calc angajamentul pe care mi l'am luat față de tine.

«Depozitul pe care mi l'ai încredințat este în loc sigur. În cazul când la reîntoarcerea ta nu voi mai fi, nici eu în viață, — trebuie să prevedem totul. — va fi destul să arăți notarului meu scrisoarea pe care o adaog aici și după care îi voi da și lui o copie.

«Mă folosesc de alfabetul tău secret, care este cât se poate de ingenios.

Cheia pe care mi-ai dat-o voi duștruge-o, pentru ca ast-fel să pot domni mai liniștit.

«La revedere, dragul meu amic, la revedere!.. și plâng-mă».

Aici ajunsesse cu scrisoarea, când un gemăt pornit din camera bolnavei ajunsese până la dânsul.

Avea în mână hârtia pe care era scrisă explicația cheii criptografice. O puse în buzunarul hainei și alergă spre fiica

sa. Doctorul Gerard încercase câte-va descărcări electrice, pentru a readuce viața în corpul acela neînsușit.

Berta plângea cu șiroaie de lacrimi; când își văzu soțul, se sculă și merse drept spre dînsul.

— Nu se poate să ne fie răpită copilă ast-fel!.. murmură dînsa. Ah!.. de ce nu pot să-mi dau viața pentru a salva pe a ei!..

— Doctorul n'a spus nimic?

— Pînă acum toate încercările sale au fost zadarnice. Henrieta stă ca moartă, cu mânele înțepenite, cu ochii sticloși.

— Dar respiră... inima îi bate?

— Oh!.. îi bate așa de încet... În fie-care secundă mă tem să nu-î zboare sufletul.

În acel moment, prin ușa din fund, care rămăsese întredeschisă, Lever zări în încăperea vecină, o grupă de negrese îngenuchiate.

Îndată ce auziseră de primejdia în care se afla tînăra lor stăpînă, alergară toate și se rugau pentru dînsa.

Henrieta era bună cu servitoarele sale și dragostea aceasta era sinceră.

Una dintre ele îndrăznise chiar să intre în cameră. Era o fată mică, neagră ca pământul, cu ochi mici, sticloși; stătea într'un colț al camerei, cu privirea fixată asupra bolnavei.

Ce faci acolo, Toka? o întrebă Lever, cu oare-care nerăbdare.

— Oh!.. nu-mi vine s'o dau afară, răspunse Berta. E cam obaznică, dar are inima tot așa de bună ca și celelalte.

D. Lever ridică din umeri; mititica aceea nu-î fusese nici o dată simpatică.

Venită în casa sa nu se știa de unde, fusese în tot-d'auna de o lenă exemplară și nimeni nu-și putea explica de ce n'o alungau stăpânii.

Tot fără nici un motiv i se dăduse numele Toka, și dînsa îl primise fără revoltă.

Lenea nu era singura ei calitate; mai avea și obiceiul șterpelitului, pentru care primise adese ori pedepse destul de severe.

Mergea mereu pe furiș și nu putea să treacă pe lângă o bucată de stofă colorată, pe lângă o dantelă sau o hârtie oare-care, fără ca să nu pue mîna pe ea și să încerce a o fura.

Mititica își primea pedeapsa în tăcere și toată lumea ar fi crezut că se căia de fapta ei; dar, la primul prilej, Toka începea din nou.

Așa în cât, după ce stăpânii s'ei constatară că nu fura nici o dată de cât lucruri de mică valoare, fu lăsată în pace. Nimeni nu se mai preocupa de dînsa, după cum nu se preocupă cine-va de păsările care nu pot trece pe lângă un obiect lucitor fără a-l apuca în cioc.

De alt-fel fetița aceasta nu era de loc rea și nu supăra pe nimeni.

Își făurise o colibă mică într'un colț al plantației și acolo se retrăgea tăcută,

distrându-se în mijlocul comorilor de peticărit pe care le adunase.

Câte-odată apărea cu niște pieptănături bizare, care te făceau s'o ești drept o apariție.

La urma urmei, așa cum era, cu vișurile pe care le poseda, Toka era destul de simpatică; ea își câștigase mai cu seamă indulgența Henrietei.

Buna copilă îi arunca adese-ori în cale stofe colorate, pe care Toka venea să le fure îndată ce-o vedea întorcând spatele.

Poate că atîta bunătate avusese oarecare influență asupra sufletului ei sălbatic; poate că dragostea pe care o arăta pentru Henrieta era sinceră.

Lever n'avea nici o simpatie pentru această tâlhărie; cu toate acestea îi fu milă de dînsa și o lăsă acolo unde era.

Doctorul Gerard, care stătea înclinat de-asupra patului, se ridică de odată și făcu semn lui Lever să se apropie.

— Privește, zise medicul, cu vocea înăbușită; eu întrebuițez toate mijloacele pe care mi le pune la îndemână știința. Dar starea generală a fiicei d-tale devine din ce în ce mai rea. Adineori chiar auzia destul de bine; acum toate simțurile îi sunt amorțite. Paralizia nervoasă înaintază cu pași fulgerători și mi-î teamă că dezodământul fatal se apropie.

— Ah!.. e înspăimîntător... murmură sărmanul tată.

— De-ai ști, dragul meu amic, cu câtă durere constat neputința științei!... Ah! privește un nou simptom întristător... Și cu mîna arată fruntea copilului.

Figura Henrietei, așa de frumoasă, cu liniile așa de curate, părea că se împietrește și devine de ivoriu; părul blond forma o diademă de aur.

Și iată că acum picături de sudoare apărură la rădăcina părului.

Cu un gest aproape inconștient, Lever scoase batista din buzunar și șterse fruntea copilului.

Când scoase batista, îi căzu ceva din buzunar, ceva pe care nici dînsul, nici alt-cine-va nu-l băgă în seamă.

În momentul acela, Henrieta deschise marii frumoșii ei ochi albaștri, avu o privire nebulă, ca și cum ar fi voit să zică adio vieții, ridică puțin capul pentru a recădea din nou.

Un strigăt nearticulat contractă gâtul lui Lever, în timp ce soția sa își ascundea fața între palme, suspinând.

Toka se apropiase de pat, mînată de nu știu ce curiozitate perversă de copil. Se strecurase nevăgată în seamă, tărîndu-se pe covor.

— Moartă!.. se văita Lever, în prada unei violente desperări.

— Li nu moartă!.. răspunse vocea limpede și ascuțită a micii Toka.

Și acătându-se de haina doctorului Gerard, repetă:

— Li nu moartă!

Doctorul era așa de emoționat, în cât

nu-și mai dădea bine seama de cele ce se petreceau în jurul lui.

Strigătul miciei Toka fu pentru el ca o redeșteptare.

Se apropie de pat, își lipi urechea de pieptul frumoasei bolnave, pe care o credea moartă și după o clipă exclamă:

— Trăește!.. Repede Truda!.. Adu lenjuri calde... și apă clocotită!.. N'avem nici o secundă de pierdut!

VI

Salvată

Lever se ridicase, cu privirea rătăcită, avînd aerul că nu înțelesese cuvintele doctorului.

Dar Berta auzise.

— Ah!.. exclamă dînsa, fiica mea nu este moartă!.. Mai repet-o odată!.. Ai vre-o speranță, d-le doctor?

Doctorul răspunse cu o voce porunci-toare, pe care nimeni nu i-o cunoștea:

— D-le Lever și d-ta, d-nă, vă rog duceți-vă de aici. Desperarea d-voastră influențează și asupra mea și îmi turbură vederea.

«Duceți-vă! Lăsați-mă să rămân singur cu bolnava!..

— Dar voesc... începu Lever.

— Aici comandă medicul și trebuie să vă supuneți. Vă conjur să vă retrageți îndată.

Lever n'avu puterea să i se împotrivească și trecu în încăperea vecină împreună cu nevasta sa.

— Ai dreptate, zise doctorul adresându-se miciei Toka; ea nu e moartă!

... După două ore, — două ore lungi ca două secole, — doctorul deschise ușa camerei în care fuseseră izolați părinții bolnavei.

Amândouă dormiseră: Lever într'un fotoliu și Berta la picioarele lui.

Era efectul unei prea mari enervări, unei prea mari încordări cerebrale.

— E, he!.. strigă Gerard; veniți de vă îmbrățișați copila!

— Cum? Ce-ai spus?..

— Spun că Henrieta d-voastră este vie, în afară de orî-ce pericol.

— Tată!.. Mamă!.. se auzi vocea copilei.

Amândouă se repeziră.

— Ho! ho!.. Mai încet, dragii mei, mai de la distanță. Nu o nevoie să reînnoim niște emoțiuni primejdioase.

— Dar ce s'a petrecut oare?.. murmură Henrieta. Mi se pare că am dormit multă vreme și că am suferit foarte mult.

— A fost o sincopă care s'a prelungit cam prea mult, răspunse doctorul. Este ceva obișnuit la vârsta d-tale; toate fetele au asemenea sincopă.

— Mă simt zdrobită... Ei! dar asta va trece repede. Tata și mama trebuie să fi fost foarte îngrijiiți.

Lever și soția sa nu mai știa cum să-și manifeste bucuria.

În fața lor se petrecea o adevărată minune.

Fața copilei care cu o oră mai înainte fusese ca de marmoră, se colora acum din nou; sângele începea să circule vioi, redându-i frumoasele și colorate naturale. Organismul acela a cărei circulație fusese aproape de a se opri pentru totdeauna, prindea din nou viață... Ochiul își recăpăta strălucirea lor de odinioară.

Lever se retrase mai de-o parte, împreună cu doctorul.

— Ah! doctore, murmură dînsul, sunt nebun de bucurie, și abia pot crede ce văd cu ochii. Ești așa de bun să-mi explici și mie ce s'a petrecut?

— Dragul meu amic, odinioară, savantul Pare a avut un cuvânt sublim.

Vorbînd despre un rănit, a cărui vindecare părea imposibilă și care cu toate acestea a fost vindecat, dînsul spunea: «Ei l'am pansat; D-zeu l'a vindecat». Ei, mai sceptic de cât confratele meu din vremile trecute, spun despre fiica d-tale: «Ei am îngrijit-o; natura a vindecat-o».

— Dar care este răul care a doborât-o?

— Știi și tu?... O criză nervoasă...; o zguduire subită a centrelor nervoase.

«Am întrebuit toate mijloacele pe care știința mea mi le pune la îndemână, dar a fost în zadar. Credeam că Henrieta este moartă, când strigătul miciei Toka m'a făcut să mă aplec din nou și să-ți ascult bătăile inimii».

«Am constatat atunci o discordanță... un început subit de funcționare a mecanismului vital».

«S'a întâmplat cu fiica d-tale același lucru care se întâmplă cu un ceasornic al căruia mecanism s'a oprit. Il scuturi, îl suiești, îl învârti și tocmai în momentul când, obosit, îl puși pe masă, mecanismul se pune în mișcare, tic-tac-ul începe. Iată toate explicațiile pe care pot să ți le dau. Nu întreba mai mult și mulțamește-te să fii fericit!

— Ah! doctore! De-ai ști cât de mare este recunoștința mea!

— A! aici te opresc. Îți declar, lăsând la o parte orî-ce modestie, că în cazul de față a operat mai mult natura. Ea a făcut minunea.

— Dar nu te temi de o ușoară complicație?

Un moment, medicul rămase gînditor...

— La fetele de vârsta Henrietei crizele nervoase sunt dese. Dar este un mijloc aproape sigur de a le face să dispară.

— Ce mijloc?

— E, he! Il cunoașteți și d-tră tot așa de bine ca și mine: căsătoria! Când femeia trebuie să satisfacă dubla funcțiune de soție și de mamă, vitalitatea sa se modifică cu totul, nervii își pierd mult din acțiunea lor dominantă.

— Așa dar, după părerea d-tale, trebuie să grăbesc căsătoria scumpei mele Henrieta?

— De sigur... De altminteri mi se pare că dînsa e logodită.

— Da, da, cu un tânăr foarte drăguț, Albert de Tresmes.

— Un ofițer de marină.

— Da; acum de curînd trebuie să fi fost promovat la gradul de locotenent.

— Ei bine, dragul meu, cel mai bun lucru pe care-l ai de făcut, este să cauți a obține cât mai curînd reîntoarcerea locotenentului... Apoi va trebui să celebrezi căsătoria repede de tot. Dar, o întrebare: Henrieta își va urma soțul în viața lui de marină?.. Ar fi o existență de continuare emoții, nu tocmai potrivită cu temperamentul ei.

— Am discutat chestiunea aceasta cu d. de Tresmes,

Cu toate că tînărul pare a avea oarecare patimă pentru meseria sa de marină, cred că în cele din urmă va consimți s'o părăsească, pentru a lua conducerea plantațiilor mele.

— Așa ar fi cu mult mai bine.

— Dar în ultima scrisoare pe care am primit-o de la dînsul, îmi vorbea de un alt plan, care îmi suride și mai mult.

«Trebuie să-ți spun că logodnicul ficei mele este un inginer foarte savant. Planurile sale de vapoare sub marine au fost primite cât se poate de bine la ministerul de război. Se pare că superiorii săi voesc să-l cheme la Paris pentru a-l însărcina cu construcția unor sub-marine în șantierele Statului».

— Foarte bine!.. În modul acesta va putea să fie folositor țării și va scăpa de primejdioasele călătorii pe care le face acum. Dar... dacă, nu sunt indiscret, unde este dînsul acum?

— Ultima sa scrisoare era datată din «Adeu», pe marea Roșie... Se imbarca pe vasul «Villars și se îndrepta spre Indo-China, unde trebuia să stea mai multe luni... După această călătorie, soarta sa va fi hotărîtă într'un mod definitiv.

— Bine!.. Prin urmare trebuie să avem răbdare.

«Și acum, dragul meu prieten, fiica d-tale este în afară de orî-ce primejdie. Sunt orele șapte dimineața și de abia acum bag de seamă că sunt peste măsură de obosit. Scrie d-lui Albert de Tresmes să se grăbiască... Bănuesc că știți unde să-i adresați scrisorile».

— La Hanvi.

— Hm!.. E cam departe de Antile... În sfîrșit, la revedere bunul meu Lever. Cad de somn... Haide să ne îmbrățișăm.

E singurul mijloc prin care ți-aș putea spune cât mă simt de mulțumit.

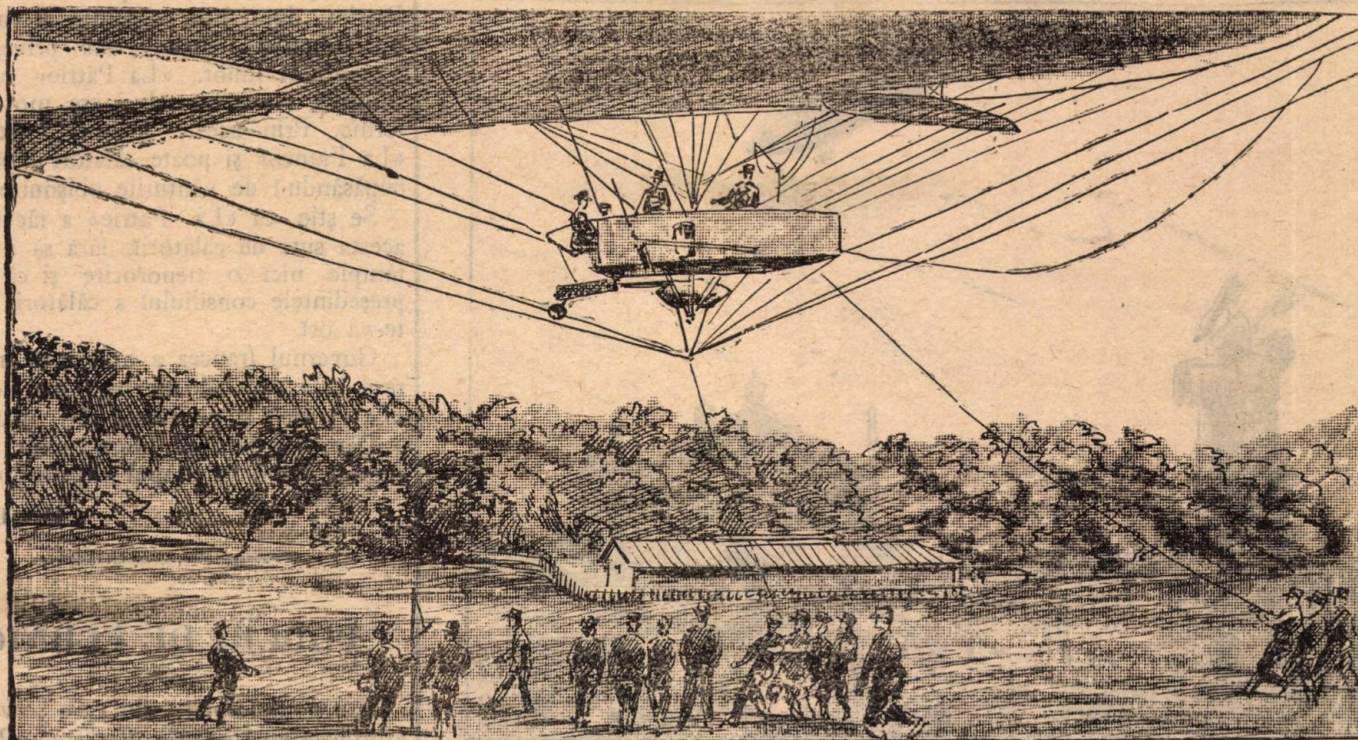
Rămas singur, Lever se grăbi să se reîntoarcă în apartamentul soției sale.

Henrieta, obosită, părea că nu-și dă seamă de primejdia prin care trecuse. Urmînd instrucțiunile medicului, luase o cină ușoară și după aceea adormise.

(Va urma)

BALOANE CU CĂRMĂ

■ Ridicarea în aer a balonului *Patrie* în ziua de 22 Iulie la Paris

Maiorul Paul Renard zice că abia în 1783, după sute de ani de dorință neputincioase, au putut oamenii să se înalțe și să plutească în văzduh. Minunea a făcut-o frații Mongolfier, care au reușit să înalțe baloane, încălzind aerul din ele și deci făcându-le mai ușoare de cât pătura de aer în care se aflau. După cum un dop de plută, băgat în fundul unui vas cu apă, nu stă, ci apa îl împinge în sus; tot așa și aerul împinge în sus balonul care plin cu aer cald, e mai ușor de cât el. Intocmai așa se întâmplă cu fumul cald, care se înalță în sus și el, precum știm cu toții.

Cu toate acestea descoperirea fraților Mongolfier pare a fi una din cele multe, care au fost făcute odată, apoi uitate și pe urmă descoperite din nou. Într'un articol al lui F. M. Feldhaus despre «Inginerul din vârsta de mijloc», publicat în «National Zeitung», vedem că într-o carte a orașului Frankfurt pe Mein, din 1490, se vede desemnat și descris un balon, care prin ajutorul aerului încălzit se urca sus și slujea la dat semnale în război. Așa dar descoperirea fraților Mongolfier ar fi fost cunoscută cel puțin de pe la 1490.

Indată ce s'a văzut că e chip de urcat în văzduh, de plutit și de coborât, dar mai ales după ce, în loc de baloanele cu aer cald, s'au întrebuințat cele pline de hidrogen sau cu o carbură de hidrogen ușoară, se credea că va fi ușor de tot a găsi chip de a le cârmui în văzduh, cum cârmuiau corăbiile pe apă.

Dar n'a fost așa. În zadar au încercat a înzestra baloanele cu ventrele (pânze) și cârmă, căci nu izbutiră. D. scurajindu-se, au ajuns la ideea că nici nu e cu putință cârmuirea lor.

Nici nu se putea, pe câtă vreme nu cunoșteau mașini ușoare în stare a dă putere multă, cu care balonul să înfrunte vânturile. Ca să meargă în potrivă vântului, balonul ar fi trebuit să se poată mișca prin mașina sa mai cu mare înălțime de cât a vântului ce urma să învingă. Și să nu uităm că în ape curente cu care au de luptat corăbiile sunt abia de 1 m. până la 2 pe secundă, iar cei mai mari ajung la 4 m. pe când vânturile cu înălțime de 4 m. pe secundă abia adie, iar cele de 6 m., 8 m. și 10 m. nu sunt rare de loc, ba din când în când sunt și de 15 metri, iar furtunile ajung până la 30 și chiar 40 de m. pe secundă. Prin urmare baloanele, ca să poată înainta împotriva unui vânt cumpătat de 8 m. pe secundă, trebuie să poată face în aerul liniștit cel puțin 9 m. sau 10 în același timp. Și cu oameni nu se putea căpăta ast-fel de înălțime. Cei care au făcut pași însemnați către deslegarea greutății sunt: generalul Meusnier (1784) inginerul Giffard (1852 și 1855), inginerul Dupuy de Lôme (1872), tot francezi și austriacul Hænlein (1873). În sfârșit frații Tissandier (1883 și 1884). Numai Dupuy de Lôme și frații Tissandier erau în stare a măsura și cunoaște înălțimea baloanelor lor. Înălțimea fiind mai mică de cât a vântului,

pe vremea încercării, firește că n'au putut dovedi că sunt în stare a le cârmui.

În 1884, la 9 August, s'au înălțat în văzduh cu balonul «La France» căpitanul Charles Renard și locotenentul Krebs de la stația baloanelor militare de la Chalais-Meudon; au făcut pe sus un cerc de 4 klm. și s'au întors tocmai la locul de unde pleaseră. În 1884 și 1885 au făcut șapte încercări. În 1884, tot cei doi sus pomeniți, iar în 1885 le-a făcut Charles Renard cu frate-său Paul Renard, după care dă aceste amănunte; iar la cele din urmă două a luat parte și Duhè-Poidevin. În 5 dați s'au coborât la locul de plecare, după un drum de 13 klm. De două ori încercările au eșit rău: în 1884, pentru că s'a stricat ceva la motor; iar în 1885, pentru că vântul s'a întărit și a fost mai repede de cât puterea balonului. «La France» putea face în aer cu totul liniștit 6 m. 5 pe secundă sau 23.4 klm. pe ceas. La Paris e o zi din patru, în care înălțimea e mai mică de cât a balonului, deci într'un sfert de an ar fi putut călători după voie. Dupuy de Lôme ajunsese numai până la 2 m. pe secundă, iar frații Tissandier, la 4 m.

«La France» avea o formă neobișnuită, căci era mai umflată la partea dinainte. În balonul cel mare era unul mic umplut cu aer (ca și la Meusnier și Dupuy de Lôme). Gondola în care ședeau călătorii era foarte lungăreată și legată de balon cu vergi așa fel că se ținea bine

Balonul «Patrie» trecând pe deasupra orașului Paris

de tot și țepăn. Motorul mișca o helice, după cum îndemnase generalul Meunier. «La France» avea helice foarte mare și așezată la partea dinainte a gondolei. Motorul lui Renard îl purta o baterie de pile de acid clorocromic, născută de el, care putea da până la 9 cai vapor putere. Dupuy de Lôme întrebuința puterea a opt oameni; iar frații Tissandier aveau un motor de 3—4 cai vapor. Indărătul gondolei balonului «La France» era o cârmă cu față foarte mare și cu totul țepănă. Balonul, ca să fie lesne de mânuit, trebuie să-l putem urca la ce înălțime voim și ținea acolo. Pentru acest scop «La France» avea felurite aripi. Mai trebuie ca balonul să-și păstreze linia de mers. Se mai cere ca fundul gondolei să stea orizontal și să nu se hlobăneze, căci ar putea da jos călătorii.

După încercările de la 1884 și 1885, Charles Renard, sprijinit pe ele, a putut afla ce putere trebuie să aibă motorul ca să poată da o înălță cerută unui balon de cutare sau cutare mărime. S'a văzut că trebuie o înălță de cel puțin 13 m. pe secundă, deci de două ori cât dădea motorul întrebuințat la balonul «La France». Spre a o avea, ar fi trebuit un motor nu de 18 cai vapor, ci de 72, adică de

2⁸ (8) mai mare de cât a celui încercat. Alt chip nu era: trebuia aflat un motor mai ușor, care să dea mai multă putere. Cel întrebuințat cântărea 44 kg. de fie-care cal vapor, deci 352 de kgr. Ca să capete balonul înălță îndoită ar fi trebuit un motor care să dea un cal vapor la 5 kgr. greutate sau ca motorul de 352 de kgr. să dea 72 de cai vapor. Minunea aceasta a făcut-o industria automobilelor. Așa că, pe la 1900, aproape ajunsese la idealul urmărit de aeronauți. Santos Dumont s'a folosit de motorii cei noi. Înălță balonului lui era de 9 m. pe secundă. Dar motorul lui putea da și 11 metri. De ce nu se folosea de această înălță? Charles Renard a aflat că la ast-fel de înălță balonul n'ar fi mai avut stabilitate, ci s'ar fi hlobănat rău.

Iată încheerea lui Charles Renard: «Dacă un balon ajunge cu putere de 20 cai vapor, la înălță cea mai mare ce poate avea fără a da jos pe călători și-i vom da unul cu putere de 100 de cai vapor, cei 80 vor sluji numai ca să ne rupă gâtul».

Leacul? Au fost un fel de pene în felul celor de coade păsărilor și felurite pânze potrivit așezate. În 1904 a împărțit Academiile de științe cercetările sale,

dar moartea l'a împiedicat a le pune în lucrare.

Totuși s'a întrebuințat la balonul «La Patrie», durat prin stăruința și cu cheltuiala fraților Lebaudy, sub privegherea inginerului Juliot. «La Patrie» nu hlobănează, stă orizontal și are motor puternic. Prin aceste însușiri întrece pe «La France» și poate călători după voie, nepăsându-i de vânturile obișnuite.

Se știe că «La Patrie» a făcut anul acesta sute de călătorii, fără să i se întâmple nici o nenorocire și că însuși președintele consiliului a călătorit de câte-va ori.

Gvernul francez a hotărât să mai ducă încă trei baloane mai mari de cât «La Patrie» și pe acesta să-l mărească.

Dăm aci după «L'Illustration» chipul acestui balon în timpul călătoriilor sale.

Dr. Lux.

PODURI DE FURNICI

Iată o întâmplare din care se vede că «furnicile pot cugeta». Revistei «Prometheus» i se scrie: Sunt câțiva ani, priveghiam lucrările la o mină de aur în Columbia. Mașinile le purta apa adusă printr'un canal. Din pricină că s'a fost rupt un zăgaz, trebuia meremetisit canalul tocmai unde trecea printr'o grădină de copaci de cacao. Pentru acest scop l'au golit de apă. În timpul cât era canalul uscat, niște furnici cărau peste albia canalului bucăți de foi dintr'un pom și le duceau la mușuroiul lor. S'a isprăvit meremetul canalului și apea i s'a dat drumul. S'a făcut ast-fel un pâraiaș lat de vre-o 70 de centimetri. Prin urmare furnicile nu mai puteau urma înainte căratul frunzelor, căci le lua apa. În ziua întâia, după ce curgea apa neîntrerupt de câte-va ceasuri, se nimeri de venit la locul pe unde căraseră furnicile frunze și aflaiu, spre marea mea mirare, că furnicile făcuseră de-a curmezișul canalului un «clanț viu». Era ca un fel de funie, care se învârtă mereu, așa că se aflau în apă când unele, când altele dintre furnici. Peste un timp furnicile de la capătul lanțului au ajuns la celalt. Se vede că furnicile se aflau trecând canalul uscat. Când a venit încet apa, ele s'au încheștat unele de altele. Cele de dedesupt, ca să nu se înecă, căutau să iasă de-asupra, iar cele de cîdeau în apă, făceau și ele tot așa. Iată de ce lanțul se învârtă mereu. S'a făcut ast-fel un pod viu de furnici, de cari s'au putut folosi ceasuri sau chiar zile. M'î pe urmă venind apă multă în canale și umplându-l, n'am mai văzut furnici.

Către cititori

Anunțăm pe cititorii noștri că vom publica bucuros ori-ce articole interesante privitoare la călătorii sau vinători, în țară sau străinătate, ce ne vor fi trimise.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtiei, în scrisori francate, vor fi adresate redacției «Ziarului Călătorilor», str. Brezoianu 11, București.

CAȘTIG MARE

Representanți capabili, funcționari, etc., își pot dobândi un frumos câștig accesoriu, scriind:

Agentiei de Publicitate „Presa” București pentru S. B. No. 20.

I. J. RESSEL

BUCUREȘCI

Str. Carol No. 14

cel mai mare depozit de

Mașini de cusut

înzestrate cu aparatul de brodat, având mers ușor și

iute prin noua invențiune patentată și fără șgomot.

«PFAFF» RESSEL «PFAFF»

Singurul reprezentant al renumitelor fabrici de automobile «de Dion Bouton» și biciclete «Peugeot» «Auto-Garage»

Atelier cu motor pentru reparat ori-ce sistem de MASINE DE CUSUT, BICICLETE și AUTOMOBILE, precum și pentru arămuit nichelat și emailat.

SĂBII se nichelează cu prețuri reduse. — Atelier special pentru colțuit, gravat, plisat, soleil și evantail.

Reclama este sufletul comerțului

Magazinul General de Muzică

LA HARPA

București, Strada Colței No. 5

Cel mai mare depozit de

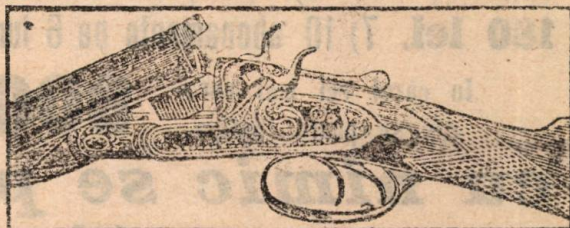
**Gramofioane
americane**

cu renumita marcă «The Har», și

◆ INSTRUMENTE MUSICALE ◆

Prețurile cele mai reduse

— Cataloage gratis —

MARELE MAGAZIN DE ARME

București **B. D. ZISMAN** Suc. Craiova
Cal. Victoriei, 44 St. Unirii 48

Furnizor al Curții Regale

are onoare a aduce la cunoștința Onor. sale clientele din toată țara, că a înființat în magazinul său o secțiune specia de

PUȘTI pentru pădurari

lucrate special pentru acest magazin și fiind de o construcție solidă și

— PREȚURI FOARTE AVANTAGIOASE —

Model No. 230 — Pușcă cu capsă, cu o țevă, lei	15
Model No. 285 — Pușcă cu capsă, cu două țevi, solidă, recomandabilă, lei	30
Model No. 236 — Pușcă cu capsă, cu două țevi, oțelurile înainte foarte solidă, funcționare admirabilă, model f. recomand.	40
Model No. 133 — Pușcă foc central, cu o țevă, sistem «Mau-ser. cal. 12 sau 16, robustă, recomandabilă, lei	30
Model No. 101 — Pușcă foc central, cu două țevi, calibru 12 sau 16, cheia de deschidere între cocoase, cocoasele punându-se singure la piedica de siguranță, m. solid, lei	55
Model No. 1103 — Pușcă foc central, cu două țevi, calibru 12 sau 16, cheia de deschidere între cocoase, cocoasele punându-se singure la piedica de siguranță, oțelurile înainte (armă de reclamă a magazinului), pușcă recomand., lei	65

Prețurile sunt reduse, fixe și se înțeleg numai cu bani gata. — Expedițiuni în toată țara. — Comandele se efectuează în ziua primirei.

Dacă voiți să CÂȘTIGAȚI O AVERE COLOSALA?

Grăbiți-vă de a vă abona la ziarul

UNIVERSUL

Cel mai răspândit din întreaga țară

Cel mai bine informat și cel mai în curent cu întreaga mișcare politică, economică și financiară din țară și din străinătate.

Care are corespondenți speciali în: Paris, Berlin, Londra, Viena, Budapesta, Roma, Sofia, Constantinopol, etc.

Singurul Ziar independent și imparțial

Cu începere dela 1 Septembrie 1907, ziarul „UNIVERSUL“ dă următoarele însemnate premii la abonații săi:

1) Un mare premiu de **1500 lei**. 2) 2 premii de câte **250 lei**. 3) Trei lozuri întregi ale Loteriei de Stat Român purtând No. 52.583, 52.594, 52.599. 4) 5 premii de câte **100 lei**. 5) Patru premii de câte **40 lei**. 6) 10 abonamente pe un an la „Universul“ **180 lei**. 7) 10 abonamente pe 6 luni **91,50**. 8) 10 abonamente pe 3 luni **46,50**.

In cazul cel mai norocos se poate câștiga

900,000 LEI

ast-fel că se pot cumpăra Palate și Moșii.

cu nimic se poate câș-

tiga o avere enormă!

— UNIVERSUL pregătește frumoase surprize numeroșilor săi cititori —

Pe lângă acestea abonații vor mai primi gratis un frumos roman intitulat

S P I O A N A

Tipărit inadins pentru abonații ziarului „Universul“.

De asemenea toți abonații primesc gratuit «Universal Literar» ziar săptămânal, care conține, pe lângă o bogată materie literară și o frumoasă ilustrație în culori.

Abonamentele la UNIVERSUL sunt excepțional de eftine:

Pentru un an lei 18, Pentru 6 luni lei 9,15. Pentru 3 luni 4,65

Abonații, spre a participa la tragerea premiilor de mai sus vor primi: Pentru un an 25 bonuri de premii. Pentru șase luni 10 bonuri de premii. Pentru trei luni 3 bonuri de premii.

ZIARUL CĂLĂTORILOR

SI AL ÎNTÂMLARILOR DE PE MARE SI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 5. — pe an în toată țara
« 2.60 « $\frac{1}{2}$ « « «

Redacția și Administrația :

No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORILOR

apare o dată pe săptămână
— MARȚEA —

ABONAMENT

— LA —

„Ziarul Călătoriilor”

Pentru 1 an 5 lei

Pentru 6 luni lei 2.60

CEI DE PE URMĂ CANIBALI

După Groenlanda, Noua Guinee este insula cea mai mare de pe glob.

De aceia, cu toate că Englezii, Germanii și Olandezii, și-au împărțit-o între ei, insula este și astăzi încă destul de rău cunoscută, excepție făcând numai litoralul.

În asemenea condiții, o călătorie de explorare în zona muntoasă centrală, care desparte regiunea germană de cea engleză, nu era de loc banală, și am fost fericit interpretând-o.

Pe atunci, vizitasem o parte din arhipelagurile melaneziene pe socoteala unei societăți minere americane și pe aceea a Societății etnologice din San-Francisco.

Călătoria aceasta mă condusese într-un mod natural spre Finschafen, port principal al Nouei Guinee Germane.

Am fost foarte fericit când am întâlnit în orașul acesta, unde n'aveam nici o cunoștință, pe un oare-care elvețian Victor Hulk, cu care făcusem cunoștință la San-Francisco.

În intervalul de timp de când nu ne mai văzusem, Hulk încercase mai multe meserii. Pentru moment exercita meseria de *prospector*. Cuvântul acesta, de origină engleză, arată în insulele Melaneziilor și ale Polineziei, pe acela care, cu târnăcopul pe spinare, și cu sacul de provizii pe umăr rătăcește pretutindeni, în căutarea filoanelor metalice.

— În Noua-Guinea, îmi spunea dânsul, este mult de lucru. Sunt sigur că într-o zi se vor găsi niște zăcăminte de aur, de aramă și de nichel, care vor uimi lumea întreagă. Și lucrul n'ar fi de loc de mirat. Țara aceasta, insulele Sondei, Australia, Noua Caledonia și arhipelagurile vecine, sunt toate bucăți deslipite din imensul continent al Asiei.

Este același sol, format din aceleași straturi.

După cum se vede, Hulk judeca cu destulă logică.

Omul acesta plin de curaj, și vorbind bine mai multe dialecte indigene, se aventurase de mai multe ori până la lanurile de munte centrale.

— Și pe când ai de gând să mai interpretezi vre-o asemenea călătorie? îl întreba eu.

— Peste șase zile.

— Dacă lucrul îți convine, te voi întovărăși și eu.

— Veți fi bine venit. Țin să te asigur încă odată, că drumul va fi cât se poate de interesant.

De lucrul acesta nu mă îndoiam de loc și am început să aștept cu nerăbdare momentul plecării.

Tiusang malaezul și Manako papuașul

Eram numai doi albi, dar ne întovărășeau și doi insulari: un malaez numit Tiusang, și un papuaș pur sânge numit Manako. Acesta din urmă se născuse în partea olandeză a insulei, dar de timpuriu, dorul de necunoscut și dragostea de aventură, îl făcuse să se despărteze de tribul său, și să rătăcească din loc în loc.

Hulk se întâlnise cu dânsul în mijlocul unor pustietăți. Își continuase drumul împreună cu dânsul, și tot împreună se întorseseră pe litoral, la Finschafen.

De atunci întrețineau mereu legături de prietenie.

Manako era pe jumătate civilizat; iubea foarte mult banii, tabacul și vinul. Cu toate acestea, nici o dată nu se îmbăta. Vorbă destul de bine limba engleză, care e chemată să fie într-o zi limba universală a Pacificului, de oare ce insularii nu se pot deprinde cu greutatea gramaticale, nici cu greutatea de pronunțare ale limbii germane.

Tiusang era și dânsul un tip de aventurier, cu fața măslinie, lipsit însă de orice prejudecăți de rasă. Omul acesta locuise multă vreme printre Daiaki, vecinii tăcioși de capete, vinduse femeii papuașe din interior negustorilor de pe coaste, făcuse comerț de contrabandă cu piraii chinezi. Pe scurt, pentru expediția noastră, era un om cât se poate de prețios.

La drum

Am plecat de la Finschafen în ziua de 30 Aprilie. Ținta noastră era muntele Blucher, de unde își are origina frumosul Fly, singurul curs de apă din Noua Guinee, care prin lungimea sa, merită în adevăr numele de fluviu.

Cât despre celelalte cursuri de apă, foarte numeroase, sunt mai mult niște torrente, de întindere mediocră și în general largi la gură, ca niște brațe de mare.

În timpul primelor trei zile de călătorie, drumul fu destul de ușor.

Din loc în loc dădeam peste casa albă și curată a vre-unui colon german. De jur împrejurul casei, se întindeau plantații de tabac, de trestie de zahăr și de cafea.

Puțin câte puțin însă, plantațiile co-

lonilor dispărură. Pustiul începu să se întindă înaintea noastră, din ce în ce mai tăcut și mai sinistru.

Pe alocuri, deșertul părea un moment întrerupt de o vegetație bogată. Dar în realitate nu erau de cât niște plante înșelătoare, crescute pe un sol mlăștinos și mobil, pe care trebuia să-l străbați cu cea mai mare băgare de seamă.

După patru zile de drum, mlăștinele începură să dispară. Câmpiile de trestie de zahăr se întindeau din nou în fața noastră tăiate, întrerupte din loc în loc de grupe de arbori cu foile late.

Bananii cu trunchiurile enorme își aplecau ramurile până la pământ, unde prindeau din nou rădăcină, formând astfel un scîld de bolji, ca arcadele unei catedrale.

Pe ramurile mai înalte ale unora dintre acești arbori, se zăreau colibele papuașe, care erau însă deșerte.

Un zgomot de tobă ajunsese până la urechile noastre. Era tamburul indigen.

Coliba unui șef

Călăuzii de zgomotul tobei, am ajuns la o colibă spațioasă, a căreia vedere ne fusese până atunci ascunsă de un grup de arbori.

Era o colibă de scânduri, a căreia construire te făcea să bănuiești oarecare idei de civilizație. În orice caz, vedeai cu siguranță că fuseseră întrebuințate instrumente europene. Acoperișul mai mult triunghiular de cât conic, era acoperit cu pae.

— E coliba șefului, zise Manako, întorcându-se spre noi.

Și ne arătă la intrarea colibei un stîlp, pe care erau sculptate cele mai bizare figuri.

— Mai în sus, în spre munte, îmi zise Hulk, intrarea colibelor este ornamentată cu capete omenești. Aici suntem prea aproape de coaste, și cea mai mare parte a indigenilor s'au lăsat de canibalism.

Admiram progresul civilizației!

Am pătruns împreună cu Hulk în colibă. Tiusang ne urma la o distanță de câțiva pași.

Calăuza noastră papuașă, rămase afară; aceasta din respect pentru rangul acelora cari ocupau coliba.

Înăuntru erau patru persoane. Trei stăteau în picioare ca niște statuți de bronz; al patrulea stătea jos. Toți patru aveau în mâini niște săbii enorme. Una dintre ele era ornată la capăt cu diferite pene. Era un fel de stindard papuas!

Cu tot respectul pe care-l am pentru dânsii, trebuie să spun că patentații papuași aveau un aspect cât se poate de hidos.

Toți patru părură că nici nu observă prezența noastră. Vorbiau într-un mod bizar, acum încet și cadențat, acum repede, cu volubilitate. Mi s'a părut că o-

mul care stătea jos, era principalul orator. Adese-ori, tovarășii săi îi răspundeau în cor, prin câte o monosilabă.

— Oamenii aceștia discută în privința unei expediții războinice, imi zise Hulk, care prinsese rostul principal al convorbirei. Să-l lăsăm mai întâi să-și reguleze afacerile.

Ne-am retras într-o parte și am așteptat. După cinci momente, convorbirea Papuașilor era terminată.

Atunci șefii înaintară spre noi, și unul dintre ei, oratorul, Demostenele grupei, ne întinse mâna, cu un gest perfect european.

— *Uo ae nion go?* ne întrebă dînsul.

Am înțeles îndată că insularul se silea să vorbească englezește.

Așa dar, insularul acela vorbea limba engleză!.. În adevăr, era o engleză, pe care nici odată n'a bănuțit-o d. Gladstone, dar ori-cum, o engleză care putea fi înțeleasă.

Hulk le spuse pe scurt care era scopul călătoriei noastre.

După aceea, șeful se întoarse din noi spre tovarășii săi, și începu o convorbire în dialectul papuaș, din care eu nu înțelegeam nimic.

Apoi, distinsul poliglot ne adresă iarăși cuvîntul în limba engleză:

— *Wi meki awa meni buchi. Nion zelende nion comi.* Ceia-ce însemna: Noi ne războim cu oamenii din pustiul; d-voastră sunteți prieteni și puteți veni.

Șefii papuași obervaseră puștile noastre, și cugetaseră cu drept cuvînt că le puteam fi un sprijin serios, ca aliați.

— Trebuie să primim, imi zise Hulk. Alt-fel ar trebui să ne certăm cu dînsii, și nu se știe care ar putea să fie rezultatul.

— Fie!... am răspuns eu, dar fără entuziasm.

A doua zi am plecat la drum în mijlocul unei coloane de două sute de războinici, cari apăruseră ca din pământ, la chemarea șefilor.

Toată țara era în flacări, pentru săi contră muntenilor.

Mici încăerări avură loc chiar în ziua aceea. În niște stușuri, am găsit cadavrul mutilat al unui războinic.

A doua zi, avant-garda coloanei noastre s'a desfășurat cu prudență în tiraliori, și am ajuns aproape de un sat dușman, clădit pe o înălțime stîncosă.

De și luați pe neașteptate, muntenii s'au apărat. Aveau în partea lor avantajul poziției. Săgețile zburau în aer; cu toate acestea, prietenii noștri erau atât de abili, în cât după o oră într-agă de luptă, nu numărau de cât două moști.

Intrarea în scenă a puștilor a determinat fuga dușmanilor.

I. Tesman.

Primim direct din Calcuta, de la d. M. B. Constantinescu, un mătorul interesant articol, căruia îi facem loc cu plăcere.

HIMALAYA*)

Dintre toate priveliștele din lume, ori unde veți căuta, e imposibil să poți compara vre-una cu mărețele și falnicile șiruri ale Himalayei.

Aceste regiuni au fost cu drept cuvînt numite «abode of winter». Sigur e, că numai aci cineva ar putea simți esențialul măreției și misticismului naturii. În ori și ce timp al anului, dacă nu sunt astupați de nori, frumusețea munților Himalaya e aceeași.

Ziua, sub razele strălucitoare ale soarelui și sub un cer albastru, ei dau înfățișarea unui măreț templu alb, înălțat de natură în onoarea Creatorului lor; noaptea, în strălucirea lunii, cine-va i-ar putea lua drept niște castele feudale cu turnuri fantomice.

E într-adevăr straniu și minunat să stai într-o parte a unei văi, în mijlocul unei păduri, unde totul se mișcă și e plin de viață și să privești peste înălțimile de ghiață și zăpadă unde totul e lipsit de viață, unde cântecul păsărilor nu se aude, unde omul n'a pus piciorul și și unde a fost și e numai un anotimp de la începutul vremurilor. Munții par totuși atât de aproape în cât și s'ar părea că le poți atinge creștetul în timpul răsăritului până la apusul soarelui; însă, altarul acestei vecinice rece, nimeni nu îl va atinge, nici într-o vreme. Poate că din prima zi a formării acestor șiruri, acestor gigantice înălțimi, atât de reci și albe, solemne și mari, Creatorul să-și fi ales reședința ca un triumf al civilității peste legile alterațiunii.

În acest imperiu nu sunt agitații și tot ce se știe despre viață e numai ecoul ce străbate până sus, din adâncimea văilor întunecoase de la picioarele lui. Și cu toate acestea munții aceștia nu sunt lucruri neînsușite, nu sunt pustiul ca deșerturile; peșterile lor sunt locuințe, ai căror nevăzuți locuitori sunt bătrâni, iubitori și tovarășii numai între ei, și sub povara zăpezilor par că și-au îngropat refrenul negrei griji, care e adevărata moștenire a timpului.

Dar ca să ai o idee deplină de felul adevăratei priveliști din Himalaya, care este foarte caracteristică, e necesar să treci peste primele șiruri, cari sunt mai aproape de șes și să pătrunzi mai mult sau mai puțin în interior.

La împreunarea frontierelor dintre India, Sikkim și Nepal, e un loc numit Phallut, care e din fericire așezat în această parte și ca ușurință de a pătrunde și ca poziție. De-aci e lesne să poți vedea câte-va din cele mai înalte vârturi

*) Himalaya în limba sanscrită înseamnă: locuința zăpezii.

din lume, fără ca să fii expus la vre-o dificultate să ajungi acolo. Sau nevoița vreunei ascensiuni de mai mult sau mai puțin de 4000 m.

Giganticele piscuri ale Kinchenjungei, din acest loc se desfășoară în toată majestatea lor. Phallut e destul de înalt ca să ai efectul deplin al văii, dar destul de jos ca să lase un spațiu enorm între vre-un pisc și locul observatorului. Drumul din Darjiling la Phallut se parcurge în mod destul de lesnicios în patru zile, și toate pregătirile necesare pentru transport e mai bine să se facă din punctul de plecare. Drumeștii pot să-și împartă ast-fel drumul în cât să fie capabili să se oprească la înopțat în case unde să-și petreacă o noapte destul de confortabilă.

Câte-va drumuri își au în amândouă părțile împresurate imense desigur de bambus, ale căror ramuri se unesc și formează o boltă, cu frunzele lor ușoare pe o întindere, câte o dată, mai mare de un kilometru. În alte părți, povârnișuri înverzite, ale căror văi ascund bălți în împrejurimile cărora se află adăpostite, în găuri, cuiburile pasărilor; acolo suflarea vântului abia atinge suprafața liniștită a lacului. E atât de frumos în cât e cu greu să-ți poți închipui un asemenea peisaj în interiorul Himalayei.

Urme omenești aproape nu se văd pe aci și poate că tăcerea și singurătatea acestui imperiu fără sfârșit conține cel mai mare farmec.

Zăpada e foarte rar vizibilă. Câte o dată poți zări licărirea gheții printre copaci, iar de cea-laltă parte a vreunei văi, tragica înfățișare a prăpastiei. Altă-dată îi zărești înălțându-se d'asupra norilor, cari par a fi vecinici în luptă să le ascundă strălucitoarea albeață.

La o altitudine mai joasă, se desfășoară o vegetație foarte abondantă de la uriașii arbori din păduri până la fragedele plante. Totul pare îmbrăcat într-o catifea verde; până la trunchiurile și ramurile arborilor sunt acoperite cu un mușchi lung și pârșos. Mușchiul cu care stîncile sunt acoperite au diferite culori, în timp ce acele ce acopăr copacii e de un frumos verde și ici colo câte o orchidă sau ferigă apare pe la colțuri. Aco'o unde nu e pădure, povârnișurile sunt acoperite cu iarbă, d'asupra cărora cresc plante târătoare, agățându-se de zăgazuri și apoi se încolăcesc pe vre-un arbore stingher ce se află prin apropiere.

Prima priveliște a zăpezii se desfășoară la intrarea în Sandakphu. Acolo tot și-rul munților de zăpadă se răspândește înaintea ochilor, Kinchenjunga în dreapta și muntele Everest la stînga; primul pare atât de aproape în cât se poate deosebi multe din îngrozitoarele-i prăpăstii și căști-va din marii ghețari. După o distanță de vre-o 150 km. se poate deosebi piscurile celor trei, în mijlocul cărora se află vârful cel mai înalt de pe glob.

Nimic nu poate fi mai încântător și

mai plin de măreție ca apusul de soare în aceste regiuni. Strălucitoarele culori ale apusului în această locuință a ernei puțin câte puțin dispar până ce slabele urme galbene par totuși că le mai trimite câte o ultimă privire caldă.

În tot locul, enorme șiruri de munți se înalță unul îndărătul celui-l'alt, întinzându-se atât cât ochii pot cuprinde. Acolo simți că natura își are drumul ei,

că nimic nu o încurcă, nimeni nu-i turbură liniștea, și înaintea ochilor mereu și se desfășoară glorioasă panoramă a imenșilor munți, a prăpăstioaselor văi, și a întinselor câmpii de gheață și zăpadă, care în pacea și tăcerea lor, aruncă un contrast în restul lumii și pare că a izgonit din sânul lor, pentru tot-d'a-una, grija sgomotului și a neînțelegerii.

este rugat cu ardoare să nu părăsească acele locuri scumpe; se afirmă că aproape întotdeauna rugăciunile acestora înflăcărâte își produc efectul dorit, și sufletul rămâne să locuiască mereu pe lângă aceia care l-au fost dragi.

Drept răsplătă, și de teamă ca nu cumva bietul suflet să fie lipsit de ceva în existența vagă pe care o începe, i se dă îndată orez și vin, în timp ce rudele mortului încep din nou sentimentalul lor «Aiko!». Până în momentul înmormântării, ceremonia aceasta este repetată de mai multe ori. În timpul doliului de asemenea, strigătul de «aiko» se repetă de multe ori, ca și libațiunile cu vin și cu orez.

După aceea, ofrandele devin din ce în ce tot mai rare, până când, în cele din urmă, uitarea acopere pe bietul dispărut.

De acum înainte nu se mai face decât o singură comemorare anuală, cu prilejul căreia, rudele mortului nu scapă din vedere să tragă un chef zdravăn.

Acestea toate sunt pentru suflet; dar corpul își are și el onorurile sale.

Se prepară cu cea mai mare îngrijire haine de doliu și se consultă oracole numeroase, pentru a se ști care este locul cel mai potrivit de odihnă a corpului celui dispărut.

Mai cu seamă punctul acesta din urmă se impune, pentru că de el atârna în mare parte și liniștea celor rămași în viață.

Perioada marelui doliu, care durează șase luni, este considerată de sfântă.

Lumea exterioară nu mai există; totul este consacrat durerii. Nu se mai face lux, nu mai are nimeni grijă de toaletă.

În locul hainelor albe se adoptă niște haine de color închise, grosolan cusute.

O pălărie imensă cu bordurile lăsate în jos, acopere fața celor îndoliați de ori-ce privire indiscretă.

Și în tot timpul celor șase luni, cel îndoliaț trebuie să poarte mereu aceeași haină, fără să aibă voie s'o spele.

După îndeplinirea exactă a tuturor acestor ceremonii, după stricta observare a doliului, se recunoaște și se respectă pietatea filială a unui corean.

El va merita ca mai târziu să i se ridice o piatră comemorativă, pe care să se sape aceste cuvinte:

Dragostea de fiu este tot-d'a-una răsplătită.

În ziua fixată pentru înmormântare, se pregătește un imens catafalc, acoperit peste tot cu stoffe închise. Pare un adevărat car de triumf.

Uneori, ceremonia aceasta a înmormântării începe dimineața și se sfârșește tocmai târziu, în noapte.

Aceasta din pricina spiritelor rele care rătăcesc în jurul sicriului și împiedică înmormântarea.

Numai prin daruri de valoare, spiritele acestea sunt înduplecate să-și vadă de drum, și să lase mortul în pace.

UN TRIO VENERABIL

De ani îndelungați cântă în orchestra micului teatru din Civitavechia 3 doamne bătrâne: una cântă din flaut, a doua din vioară și a treia din contra-bas.

Cea mai puțin înaintată în vârstă din acestea este de 70 ani. Ele au împreună 215 ani.

Acea care cântă din contra-bas, cea mai tânără, și-a serbat acum de curând nunta de aur. Cu această ocaziune ea a primit numeroase cadouri.

Un trio mai venerabil de cât acesta de sigur că nu găsim în toată lumea.

C.

Aiko !... Aiko !...

La popoarele pe care civilizația le-a atins numai în treacăt, sentimentele sunt adesea ori confundate cu demonstrațiile exterioare; un doliu ca al nostru de exemplu, sobru și discret, sa aforismul nostru: «durerile mari sunt mute», ar fi considerate ca un non-senz.

În Coreia, îndată ce un individ a încetat din viață, toți membrii familiei cred de datoria lor să se adune în jurul defunctului și să izbucnească în suspine zgomotoase.

Suspinele acestea durează mai mult sau mai puțin, după cum și rangul celui mort este mai mic sau mai mare.

Trebuie să adăugăm că suspinele aces-

tea sunt cu totul speciale. Pentru a compensa greșala ochilor, care nu pot vărsa lacrimi, de oare-ce inima nu este îndurerată, gura face un zgomot imens.

Toate rudele mortului strigă în cor: Aiko! Aiko! Și strigătul acesta repetat fără încetare, produce un zgomot lugubru și tragic.

Când comedia aceasta a lacrimelor, prefăcute s'a terminat, vrăjitorii intră în scenă.

În timp ce se prepară sacrificiul în onoarea mortului, unul dintre vrăjitori se urcă pe acoperiș îmbrăcat într-o haină a defunctului.

E vorba să se prindă sufletul celui plecat dintre vii, suflet care fără îndoielă, rătăcește în jurul locuinței.

După aceea încep rugăciunile. Sufletul

Trebue să mai spunem oare că banii aceștia intră în buzunarele bonzilor, care se folosesc în tot-deauna de prea marea credulitate a bieților oameni?

În timp ce cadavrul este coborât în mormânt, strigătele de durere ale familiei izbucnesc din nou. După aceea țarna

este călcată în picioare de toți membrii familiei.

Și de-acum înainte nimeni și nimic nu mai poate ajunge până la mort, pentru a-î profana liniștea. Lacrămile rudelor l-au făcut să devie sacru!

Alecsandru

DIN VIATA BANDIȚILOR

CAP. I.

Bunul Wilhelm

Pe atunci, — era pe la jumătatea lui Ianuarie 1760 — fură niște nopți cât se poate de frumoase, de și lipsite de lună.

Temperatura era neobișnuit de dulce, și orașul adormise, desmierdat de un vînt aproape primăvăratec.

În colțul străzii St. Denis, la vre-o cinci-zece de pași distanță de poarta cea mare, se înălța un hotel vechiu chiar în fața palatului St. Chamond. Zidurile sale albe și goale, pe cari arborii lipsiți de frunze își rezemaș crengile lor tremurătoare, făceau oare-care impresie asupra trecătorilor.

O paște destul de întinsă, una dintre cele mai bine conservate din întregul oraș, se întindea între stradă și casele locuite. Cuvîntul paște ar putea să pară nepotrivit pentru o grădină din mijlocul Parisului; cu toate acestea contrastul era așa de mare între această grădină și locurile inconjurătoare, în cât numirea pe care i-am dat-o ajunge să fie foarte bine aplicată.

Pe la orele nouă, când luminele fuseseră stinse, o poartă laterală a hotelului se deschise și o siluetă zveltă se desemnă în noapte, puțin cam nelămurită.

O fată tină, blondă, îmbrăcată într-o haină deschisă care scotea foarte bine în relief formele virginale ale corpului său, înaintă cu pași înceți, căutînd să pătrundă întinericul.

Nimeni; nici un sgomot. Fata prinse îndrăzneală, coborî cele trei trepte ale peronului, apoi, așa de ușoară în cât nisipul nici nu scârțâia sub pașii săi, porni repede prin parc. În jurul ei nu era de cât liniște și singurătate.

Peste puțin ajunsese într-un luminoș, unde o bancă retrasă, părea anume făcută pentru visătorii săi pentru înamorății.

După ce se așeză pe această bancă, fata murmură:

— Va veni oare? Cu tot modul misterios în care a ajuns pînă la mine biletul său, căci nu știu cine mi l-a pus în buzunar pe când mă întorceam de la biserică; nu pot crede că amicul meu Wilhelm nu va veni la întîlnirea pe care i-am dat-o.

«Draguț de el!.. De câți ani se îngrijește de mine fără să știe ce legătură

ne unesc... Ce-mi pasă!.. E așa de bun... Mă iubește ca și cum aș fi sora sa... În mijlocul vieții severe pe care mi-o impune tatăl meu, numai lui singur îi pot încredința necazurile mele.

Se sculă și apropiindu-se de zid, continuă:

— Porțile sunt închise. Cum va putea dînsul să pătrundă pînă aci?... Și cu toate acestea în bilet scrie lămurit: «La orele nouă și un sfert, în parc, în locul obișnuit»... Mi se pare că a trecut timpul.

Dar chiar în momentul acela ceasul de la biserică «Buna Vestire» bătă primul sfert după orele nouă.

Fata scoase un strigăt înăbușit: o umbră apăruse în partea de sus a zidului și dintr-o singură săritură omul fu în grădină.

— Eliso!.. scumpa mea Elisă, murmură dînsul, alergînd spre copilă; oare nu cum-va te-am speriat?

— D-ta? Ah! nici de cum... Dar cu toate acestea drumul bizar pe care-l urmez pentru a ajunge pînă la mine...

— O! pentru mine este o adevărată jucărie... Spune-mi, scumpa mea Lizetă, spune-mi dacă ești fericită, dacă n'ai mai avut nici o supărare de când nu ne-am mai văzut...

D. d'Amblez nu te-a mai persecutat?

Și pe când vorbea își atrăsese cu dulceață prietena spre bancă și după ce o sili să se așeze, îngenunchie la picioarele ei.

— Haide, scumpa mea Lizetă, știți bine că eu sunt prietenul, protectorul d-tale... și că dacă cine-va ar îndrăzni să aducă vre-o lacrimă în frumosi d-tale ochi...

— Oh! nu, amicul meu, n'am plîns...

Tatăl meu este rece și sever, dar numai atîta. E une-orî așa de trist, în cât mă întreb dacă nu cum-va vre-o durere mare îi apasă viața. Și dacă-mi dai voie să ți spun tot ce gîndesc, mi se pare că e chinuit de o remușcare!

Wilhelm tresări.

— O remușcare! murmură dînsul; poate...

— Am băgat de seamă că de o bucată de vreme e și mai trist încă.

Poate că-ți mai aduci aminte, amicul meu, de o crimă teribilă, care a zguduit acum două luni întreg Parisul. Un nobil, d. de Marcery, a fost înșelat, atras în cursă și lovit în inimă cu un pumnal.

— Trădat! exclamă Wilhelm ridicându-se în picioare, asta nu e adevărat. Omul acela a fost ucis cu o lovitură de sabie, într-un duel.

— Cum te-ai turburat, amicul meu! murmură Eliza uimită. De unde cunoști d-ta așa de bine amănuntele acestei aventuri teribile?

Wilhelm se sili să se liniștească și, cu oare-care nepăsare, răspunse:

— Am auzit vorbindu-se despre această afacere și știu că d. de Marcery n'a fost asasinat... Lupta a fost dreaptă.

— Ori-cum ar fi, reluă Eliza, moartea aceasta, pe care toată lumea o atribuie acelui personaj teribil, numit «banditul Rocabol», a făcut mare impresie asupra tatălui meu. După câte am putut afla, acest d. Marcery a fost un prieten bun din tinerețe...

— Da, da, asta este adevărat! murmură Wilhelm.

— Și acum două ani, d. d'Amblez a pierdut în niște împrejurări tot așa de misterioase pe un alt prieten al său, d. de Rovere, al căruia corp a fost regăsit în Sena, cu mâinile legate la spate.

— Trebuie să fie, fără îndoială, tot vre-o ispravă de-a lui Rocabol! exclamă Wilhelm.

— De ce nu? Omul acesta pare a fi o ființă infernală...

— Cine știe?

— De la moartea d-lui de Marcery, d. d'Amblez este și mai trist și mai grav de cât altădată. Se învârteste fără nici un rost, ca și cum ar fi ros de niște preocupări sinistre. Câte-odată, privindu-l, mă apucă o milă nebună. Oare n'a avut dînsul și durerea de a pierde pe mama mea?

— Mama d-tale! Oh! ce femei frumoasă!

— D-ta ai cunoscut-o?

— Da, din vedere! murmură Wilhelm, mușcându-și buzele, pentru a-și ascunde emoția.

«Dar puțin îmi pasă mie de tristețea d-lui d'Amblez, puțin îmi pasă de gîndurile cari l chinuesc, de remușcările sale. Ceea ce voesc, ceea ce doresc să știu, este ca dînsul să fie cu d-ta bun, cât se poate de bun și generos.

— Nu știu ce să-ți spun, Wilhelm... Tatăl meu nu este cu mine nici nedrept, nici rău. Cu toate acestea s'ar părea că eu, fiica sa, nu sunt pentru dînsul de cât o străină!

— Fără îndoială că ești fiica sa! Dar, încă odată, Lizetă, te rog din tot sufletul spune-mi, se poartă dînsul cu d-ta ca un tată? Ah! de-aș ști că prin purtarea lui te face să fii nenorocită!

— Nenorocită? Nu; să nu pronunțăm cuvîntul acesta. Numai că, câte odată mi se pare că mă înăbuș în casa aceasta. Aș voi să pot respira mai liber. Orașul a început să mă înspăimînte; casele mi se par lugubre. Mi-ar trebui câmpia, largă, nemărginită. Visez

murmurul izvoarelor și foșnetul pădurilor !

Amicul meu, sfârși dansa cu simplitate, de ce nu voești să mă ești cu d-ta ?

— Eu ? Dar nu te gândești, scumpa mea Lizetă ? Oh ! nu, aceasta este cu neputință.

— Pentru ce ? Ești tânăr, și dacă este să judec după bijuteriile pe care le vâd la d-ta, trebuie să fii bogat. Mă-ai oferit de atâtea ori lucruri așa de scumpe.

— Și d-ta n-ai voit să le primești...

— Nu puteam... Ce-aș fi răspuns tălui meu, dacă mi-ar fi pus vre-o întrebare ?

— E adevărat !... Nu știam ce fac !... Eram nebun.

Dar mi e atât de mare dorința de a-ți asigura tericirca ! Oare eu nu sunt nimica pentru d-ta ?

Oh ! crede-mă... pentru ca să-ți cruț o singură lacrimă, m-aș da bucuros viața... Și-acum, de când stau lângă d-ta, de când te ascult, am ghicit că-mă ascunzi ceva. Așa dar, al un secret pentru mine ? O ! scumpa mea Eliză, presupune că eu sunt fratele d-tale și nu-mă mai ascunde nimica.

Copila își plecă capul în tăcere :

— Ai dreptate, frate, murmură dansa ; e adevărat, am un secret dureros ! O supărare mare mă chinuște și-mă aduce mereu lacrimile în ochi.

— Și-ți ascundeai durerea ! Oh ! asta nu e frumos, scumpa mea Eliză ! Așa dar nu mă-ai încredere în mine ?

— Îți jur că am toată încrederea ! Dar abia îndrăznesc să citesc eu însumi în propria mea inimă.

— Voești să te ajut ? Voești să mă încerc a ghici ?

Și cum copila nu răspundea nimica, dânsul continuă :

— Să vedem, amica mea... d-ta ești tinărară, ești frumoasă... Nu cum-va este la mijloc vre-o pândălnică de dragoste ?

— Wilhelm !

— Oh ! știu bine că d-ta ești mai curată de cât crinul câmpurilor.

Acela pe care l-ai distins trebuie să fie, fără îndoială, demn de atenția d-tale... Haide, o mică efort ; numele său ?

Eliza își plecă capul și cu o voce abia înțeleasă, murmură :

— Gaston de Lancy.

— Ah... îl știu... E un ofițer din garda Majestății Sale.

— Il cunoști ? Atunci trebuie să știi că e inima cea mai generoasă, sufletul cel mai nobil.

— Dacă nu te superi, Elizo dragă, poți să-mi spui unde ai făcut cunoștință cu acest tânăr cavalier ?

— M-a văzut la biserică... Se ascundea îndărătul unei coloane.

— Bine ! Ghicesc restul... Să te ceară în căsătorie !

— Tatăl meu.

— Tatăl d-tale se împotrivesc, nu este așa ? Și ce motive are dânsul ?

— Mai întâi de toate spune că d. de Lancy nu este destul de bogat.

— Numai atât ? Ei bine, îl vom îmbogăți.

— Apoi mai spune că nu ocupă un rang destul de înalt la curte.

— Foarte bine ! Il vom face să se urce până la treptele tronului.

— Wilhelm, d-ta voești să glumești... și nu e bine... Mă faci să plâng.

Necunoscutul se ridicase în picioare :

— Nu, iubita mea Eliză, sora mea... nu vreau nici de cum să glumesc. Fără îndoială, hainele simple cu care mă vezi îmbrăcat, te-au făcut să ai o părere nu tocmai frumoasă despre mine. Dar eu îți spun că pot face tot ceea-ce voesc...

și că nu cunosc nici o piedică care să poată sta împotriva dorințelor mele. Ora este târzie, draga mea. Trebuie să te părădesc. Dar mai înainte de a ne despărți să-ți mai pun o întrebare :

— Il iubești în adevăr pe d. de Lancy ?

— Il iubesc !

— Din toată inima ?

— E așa de bun... așa de devotat !..

Și dânsul mă iubește așa de mult.

— Bine ! Să știi, mica mea Lizetă că d. de Lancy va fi soțul d-tale... Imi i-au eu angajamentul.

— Dar tatăl meu ?

— Veți fi soția d-lui de Lancy în ciuda tuturor. Să ai încredere în mine și să nu-ți perzi răbdarea.

Ți am dat cuvântul meu.

În clipa aceea o șuerătură stidentă întrerupse tăcerea nopții.

Wilhelm rămase tăcut, trăgând cu urechea.

Se auziră alte două șuerături și o detunătură.

De cea-laltă parte a zidului o voce puternică strigă :

— Aici, căpitane !..

Eliza fu înspăimântată.

— Ce se întâmplă ? exclamă dansa. Ce faci ?

— Du-te în casă, Lizeto, și ai bi încredere în mine !..

— Dar unde te duci d-ta ?.. Șuerăturile, detunătura pe care am auzit-o... În momentele acestea, când briganzii circulă pe străzile Parisului... Wilhelm, amicul meu, te rog, nu-ți primejdi viața !..

Dar Wilhelm o dădu cu blândețe la o parte și-și șopti din nou :

— Adio, Elizo, său mai bine, la revedere !..

Și pe când copila, peste măsură de emoționată, cădea pe bancă, Wilhelm se apropie de zid și exaladându-l cu o agilitate de necrezut, dispăru.

— Oare cine să fie omul acesta ? — murmură copila. E așa de bun !..

II

Cărciuma negrului

Ajuns în partea de sus a zidului, Wilhelm privise în jurul său. În strada slab luminată de unul din acele felinare care

par a arunca mai mult întuneric de cât lumină în jurul lor, era învălmășeală.

Wilhelm sări la pământ și scoțându-și sabia, strigă :

— Curaj, ștregarilor !.. Sunt aici.

O grupă de bărbați, pe care nu i-ai fi putut defini bine de la prima vedere, încăseră o luptă cu o patrulă care îi surprinsese.

Impușcăturile deveneau din ce în ce mai dese și mai primejdioase în mijlocul aceluși întuneric, unde nu puteai deosebi bine pe prieten de dușman.

Agentii forței publice, care erau mai numeroși, siliseră pe adversarii lor să se retragă pînă într'un colț al străzii.

Dar Wilhelm tăcu o săritură și se repezi drept în mijlocul lor.

Cu o lovitură de sabie rostogoli pe unul la pământ ; apoi scoțându-și revolverele, abătu alți doi.

— Stanga !mprejur ! strigă Wilhelm ; să lăsăm canalele acestea aici.

De alt-fel agenții, încurcați de atacul acesta neașteptat, renunțaseră la partidă. Cei-lalți, prinzând curaj, se repeziră înainte și reușiră să-și facă o deschidere. După câte-va momente erau departe, pe când adversarii rămăseseră pe loc pentru a-și strânge răniții.

Intr'un teren pustiu, nu departe de poarta Saint-Martin, învingătorii se grupaseră în jurul aceluia care venise să-și scape de o capturare sigură și exclamară :

— Trăiască Rocabol !

— Nu mai încape nici o îndoială, căpitane, zise un individ înalt înfășurat într'o manta curioasă, ne-ai scăpat dintr'o grea încurcătură.

— Dacă n-ai fi fost d-ta—zise un altul, scurt și îndesat, cu fața stacojie,— în momentele acestea aș fi mort.

— Destul ! strigă Rocambol. Cine v'a pus să vă angajați într'o asemenea luptă ?

«Flondrin ! Nu ți-am spus să mă aștepti în colțul străzii celor «Două Porți» ?

(Va urma)

CASTELUL DE LA BRAN

Pe drumul ce duce de la Câmpulung prin Rucăr, Dragoslavele-Giuvala la Brașov, se află la granița Transilvaniei un număr de sate : Șirnea, Moieci de sus, Moieci de jos, Măgura, Șimonul, Branul, Poarta, Predealul, Sohodolul. Din acestea, Branul e cel mai însemnat și cu o parte din Șimon. La Bran, căruia nemții îi zic Törzburg, Ungurii Törösvár și Românii Bran, se află castelul său cetățuia Branului, zisă încă și Feste Dietrichstein, după numele mai marelui cavalerilor germani, care l-au întemeiat la 1211.

Iată ce se află scris în cartea păstrată la castel, în care iscălesc toți călătorii.

Copie de pe introducerea din tomul

întâiu al «Memoriului» castelului Törzburg, al oraşului Braşov, (înnoit în 1886—1887) şi care memoriu s'a dat spre păstrare în arhiva oraşului Braşov M=ZL 8636/887. *Törzburgul* (Cetatea Dietrichstein, stâncă lui Dietrich)

«Între lanţul înalt al Bucegiului al cărui vârf mai înalt, zis Omul, are 2.508 m, şi între Piatra Craiului, cea tăiată de prăpăstii, al cărui vârf, aşa zisul vârf al Păstorului are 2241 de metri peste faţa mării Adriatice, se deschide trecătoarea largă a Branului care duce în regatul României, iar la intrarea trecătoarei, la 24 de chil. de la graniţă, pe stâncă lui Dietrich, scaldată de valurile de cristal ale Turcului (Törzbach), se înalţă castelul Branului (Törzburgul).

«Durarea acestuia, dintr'un tif de lem se datoreşte tagmei cavalerilor germani, cîrora regele Andrei al II-lea a dăruit la 1211 o dată cu ţara Bârsel şi această faşie de pământ. Domnia cavalerilor a dăinuit numai pînă la 1225, cînd regele însuşi intră în ţara Bârsel şi alungă de acolo pe cavalerii primejdioşi prin puterea lor mereu crescătoare.

Vederea Branului

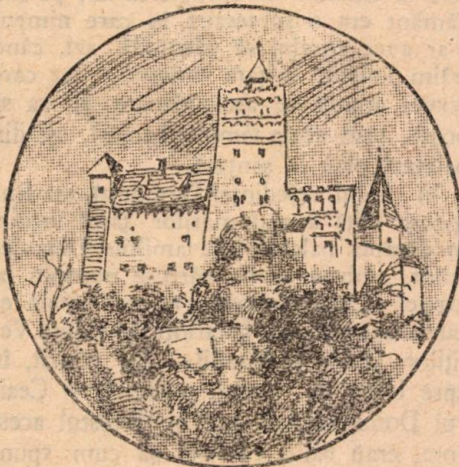
«Cea di'ntâiu ştire documentară în privinţa cetăţii Branului e din anul 1377 de la regele Ludovic I-lea, care lăudă făgăduinţa dată de oraşul Braşov de a ridica în locul cetăţii de lemn ruinată una de piatră şi zid şi în schimb îi întăreşte bucurarea de drepturile politice şi private.

«Cum străluciau meterezurile şi turnurile cetăţii celei nouă în vale şi spre Piatra Craiului. Era o cetăţie Domnească; turnul cel mare întrecea în înălţime pe cele mici, puternic stătea turnul cel lat la o parte, iar privirile păzitorului zbură pînă departe în ţară şi putea zări duşmanul de departe.

«Curând însă văzură Braşovenii că mai marii castelului puşi de rege erau vecinii supărători. Încălcări, samavolnici,

cîi, omoruri puse la cale de castelanii îi turburau; iar cînd acestea se făceau asupra supuşilor domnilor Valahiei, Braşovenii aveau de purtat răspunderea la intrarea în ţara vecină.

«Din aceste pricini s'au nevoit Braşovenii a căpăta în stăpînire cetăţia zidită de ei. Regii s'au învoit şi luară ca împrumut sume mari de bani, dându-le ca amanet cetăţea cu pădurile de pe

Castelul de la Bran

munţi, cu morile şi toate privilegiile. La 1 Ianuarie 1498, le-a amanetat regele Vladislav al II-lea, în puterea documentului ce se păstrează în arhiva oraşului, cetăţea Branului cu toate veniturile ei pentru o mie de florini; iar mai apoi a mai luat deseori şi alţi bani. Pilda a urmat-o şi domni Transilvaniei Sigismund Bathori (1602), Gabriel Bethlen (1625) şi Gheorghe Rakoczi (1651), aşa suma totală împrumutată s'a urcat la 50.000 de florini.

«De la 1498 stăpîneşte Braşovul aşa zisa domnie a Branului şi a cetăţii, iar la 27 Februarie, 1653, dieta ţării, adunată la Alba Iulia, a întărit stăpînirea Braşovului pe temeiul dat de G. Rakoczi al II-lea la 6 Martie, 1652.

«De oare ce pe lângă cetăţia Branului trecea odinioară o cale de negoţ foarte umblată către ţările dunărene, trecătoarea slujea Turcilor la năvălirile lor în patria noastră. La poalele cetăţii se făcea cercetarea oştilor. Cînd se întorcea un Voevod îndărăt în Valahia şi îl găzduiau în cetăţie; cînd aduceau aci un Voevod prins din Moldova; cînd aducea un sol trimis anume veşti însemnate despre duşman ori aduc un spion turcesc prins şi îl dau pe mîna castelanului, ca să-l judece şi să-l dea ţiganilor aşezaţi în apropierea castelului ca să-l judece şi să-l spînzure. Dar aceste vremuri pline de zgomotul războiului fac parte din istoria trecutului—Turcul s'a liniştit şi se teme să nu-l alunge pe el din Europa. Pe înălţimile şi în văile Branului domneşte o linişte idilică.

«Copilul timpului nou, calea de curînd durată pe la Temeş şi Predeal, prin

care trece cu zgomot locomotiva, a făcut să înceteze aproape cu totul negoţul cu România pe valea Branului.

«Braşov, 30 Iulie, 1887.

Consiliul comunal

Franz von Brenneber, cu mîna sa. Primar.
Traugott Boyer, cu mîna sa. Prim notar.

Dăm aci două vederi ale castelului după două cărţi ilustrate.

«Albina».

O CALĂTORIE ÎN TRECUT

TÂRGOVIŞTE

— Urmare —

Găsesc în «Epoca lui Vasile Lupu» de d. Misail, pag. 144—147, următoarea descripţiune:

În timpul glorioaselor resbele ce purta Mihail Viteazul contra Turcilor comandaţi de Sinan-Paşa, Târgoviştea avea aceste întărituri: o mănăstire ce era aproape de Curtea Domnească şi fusese prefăcută în cetăţie. Curtea Domnească era zidită atunci în formă de castel mare şi putea încăpea întrînsa de la 4000 pînă la 5000 ostaşi; ea era închisă cu un zid gros şi cu tunuri. Sinan-Paşa mai întări după fuga locuitorilor şi ocuparea oraşului de Turci şi acel zid împrejurul palatului cu un val de palisade cu copaci amestecaţi cu pământ.

Oraşul era înconjurat cu un zid de pietre şi cu grînzii lipite cu umă şi cu pământ, lat de 12 picioare şi ocolit cu un şanţ foarte adînc, tot de 12 picioare de larg. Cetatea avea atunci numai o poartă mare în faţă şi alta mai mică în dos; ambele erau legate cu fier, avînd înăuntru trei fântîni din apa Ialomiţei. Aceste întărituri, parte vechi, parte improvizate de turci, după ocuparea oraşului, spre a susţine asediul oştilor noastre, fură arse şi dărâmate de Mihail Viteazul spre a putea scoate pe incuibaşii păgîni din dintr'însele. Iată pentru ce Matei Basarab fu silit a repara şi reconstrui din nou zidurile şi şanţurile cetăţii, după cum mărturiseşte un martor ocular din acele vremuri, Pavel d'Alepo.

În timpul domniei lui Matei Basarab Târgoviştea se ridică la punctul cel mai înalt de slavă; ea fu luminată de cea mai mare şi mai vie lumină ce a putut vre-odată să strălucească asupra unei cetăţi.

De atunci pornesc primele raze de lumină intelectuală în poporul muntenesc şi nu pot trece peste nişte figuri atât de mari ale istoriei şi ale bisericii române ca: Matei Basarab, Stefan Mitropolitul, Udrişte Năsturel, fără să zic că numai unor zeloşi luptători ca aceştia se datoreşte existenţa neamului şi credinţei noastre pînă în ziua de azi.

În timpul domniei lui Matei Basarab şi sub păstoratul Mitropolitului Stefan,

Honterus agitase deja reforma luterană în Transilvania la 1634, cu scopul de a convinge pe românii de dincolo la reformare. Această pornire nu trecu fără a fi observată de acei cari veghiau neadormiți și combăteau înclinări dăunătoare cultului și patriei lor.

Țara se umplu de misionari, cari voiau să convingă poporul la luteranism. Mitropolitul simte, strânge poporul sub cuvânt să facă rugăciuni pentru ploae și după terminarea serviciului divin, îi învederează primejdia ce îl amenință.

Redeșteptarea națională începe, Vodă înființează imediat tipografie și cărțile religioase traduse în limba maternă, pe dată ce eșiră de sub teascuți, fură puse în mâinile creștinilor ortodocși. Cărțile pastorale ale Mitropolitului Ștefan, pline de învățătură morale și de pilde înțelepțești, ar putea fi încă și astăzi împărțite ortodocșilor, gata, în cazul când asemenea primejdii, poporul acesta, — care a trăit atâtea veacuri numai prin credința lui — ar mai fi amenințat.

De acum înainte începe primele raze de lumină. În țara muntenească Matei Basarab izbutește să împrăstie cultura națională în iubitul său popor; tipărește mai multe cărți bisericești și Pravila Domnească, în care se cuprinde întocmirea tuturor legilor țării și care servește de bază jurisprudenței actuale.

Se întoarce acest Voivod învingător aci din războaiele ce avu cu Vasile Lupu și din care îl scapă credința și ceașii, arcașii, roșiorii și vânătorii lui, care — după cum zice nemuritorul poet Bolintineanu — purtase până la cucă, bete la călțun și florii la suflet, seimenii străini îi amărâra sufletul și pașnicile lui bătrânețe, răgaz nedându-i nici măcar să se bucure de zilele lungi, senine, neîntinate, așa precum din victorii și din fapte bune și le făurise dânsul pe vremea întregului veac de domnie pașnică, mândră și înțeleaptă.

Multe fapte mari se petrecură în Târgoviște, acest punct de mărire și de glorie a trecutului nostru prin sărbătorile atâtor triumfuri, atâtor războaie aduse de valorile timpurilor, înfrânate toate de strămoșii noștri și care azi ilustrează frumos istoria patriei, însă, eu având a mă ocupa numai despre orașul acesta, voi arăta acum, care era populația, bisericile, ulițele și târgurile acestui oraș, ce sub Matei Basarab, ajunse la apogeul său de mărire, credință și de cultură.

Scriitorii contemporani de felurite națiuni se minunează de frumusețile lui, declarându-l că e vrednic a fi capitala țării și locuința unui Domn mare.

Curtea domnească pe la anul 1679 88, zice martorul ocular d'Aleppo, avea forma unui mare castel închis c'un mur țepăn, ce putea servi de o apărare sigură.

Curtea avea o închidere imensă. Spre miază noapte era Turnul Chindia, zidit

de Mircea, reparat de mai mulți Domni ai țării și adus în starea de azi de George Bibescu 1843—44, el are la bază 44 de metri pătrați și o înălțime de 40 de metri, servea mai întâi spre a se zări inamicii la depărtări de poști, până unde apele Ialomiței, ca panglice de argint, se perdeau peste mănăstirile câmpii ale acestui județ.

Chindia sluji ca să se cânte d'acolo meterbaneaua Domnilor, când venea soarele la Chindii. În apropierea lui, pe sub pământ era o subterană, în care nimeni n'ar avea curajul să pătrundă azi, când trăim liniștiți în țara noastră, dar care servea atunci de ascunzătoare și ca să poată, prin acele tănuite beciuri, eși din palaturi pînă la șanțuri.

În rîndul reședinței Domnești, era frumoasa uliță a mai marilor țării locuită în dreapta palatului de familiile Draculeștilor, ambele aceste părți se numeau pe atunci «Ulița Coconilor», mai târziu ea purta numele, sub fanarioși, de «Ulița Velișilor, Halea și Maziliș». La răsărit, în spre Ialomiță, veniau grădinele și Ceaiul Domnesc; iar spre nord-vestul acestora, erau băile, cari — după cum spune d. Brezoianu în opera: «*Vechile instituțiuni ale Românilor*», — erau făcute după planul băilor publice din Constantinopoli. Aceasta o afirmă și Pavel d'Aleppo, care zice că directorul era un țarigrădean, că venitul era a lui sfântul Nicolae Andronesc, biserică ce există și azi și ca serviciul era bine întreținut, iar clădirea dintre cele mai mărețe și frumoase.

Dincolo de băi, unde este astăzi casa lui Starostescu, era tipografia lui Matei Basarab. Spre apus venea un templu catolic.

Numita biserică întemeiată de Radu-Negru la 1300, a fost arsă după cum spune «Arhiva istorică», prădată și dărîmată în mai multe rînduri, dar reparată de Domni, care, trimițându-le lor și femeii catolice, poloneze și maghiare și cu ajutorul notabililor catolici, cari locuiau pe atunci cetatea Târgoviștei.

La 1738 ea fu arsă de Turci pentru a opta oară și de atunci nu se mai restaură; azi este cu totul în ruină. Spre răsărit lângă palatul Curții Domnești venea biserică Domnească, care a fost zidită de Petru Cercel la 1583—1585, dar știut este că această Curte Domnească și-a avut aici biserica sa, încă din timpul lui Mircea cel Mare (cel bătrîn), și că ruinându-se cu desăvîrșire, Petru Cercel o restaură poate din temelie.

Aci se vede, în dreapta, de cum intri, în tinda bisericești, mormântul Doamnei Elena a lui Matei Basarab, peste care e pus o piatră de marmură sculptată cu destulă artă și îngrijire, iar pe dină stă scris următoarea inscripțiune: *Homa natus de muliere bravivens tempore repletur multis miseriis qui quasi flosgreditus et conteritur et fugit velut umbra. Iacob cap XIX. 1 2 anul 1653.*

Pe pereții se află portretele lui Matei Basarab Voivod, Neagoe Basarab, Constantin Brâncoveanu, Petru Voivod, Mihail Viteazu, Șerban Basarab, Constantin Șerban Voivod, Șerban Cantacuzino și Mihnea Vodă.

Acolo se mai găsește și o piatră în formă cilindrică și cu o inscripțiune în versuri, un epitaf al lui Matei Basarab, care se știe că a fost înmormântat în această sacrală biserică, apoi oasele sale i-au fost transportate la mănăstirea Arnota.

Din descrițiunile făcute de Pavel d'Aleppo și Mitropolitul Ștefan, după vremea lui Matei Basarab, reiese că porțile curții Domnești erau în număr de 4 și unume: Poarta Dealului său a Mănăstirii Dealului, ce conducea la vile cetățenilor Târgovișteni spre răsărit era poarta Buzăului unde 'și avea cuartierul Roșiorii de țară, călări și peoștrii; spre mănăstirea Polnița, azi biserica Albă, iar a treia poartă numită a Argeșului, care da în spre bolte pline cu mărfuri genoveze, venețiene, țarigrădene etc.; ele erau așezate în rînd cu Mitropolia de azi și mergeau pînă unde se făcea târgul săptămânal de Vinerea, pînă la «Oborul vechi». (Va urma)

Smara

IN JAPONIA

Căldura era mare și nesuferită, — cu toate că după calendarul meu european era d'abia Februarie. Am poruncit birjarului (kuli) să oprească pe malul gârlei Fuang-Tsa. Trăsura (ziurikiska) care mă ducea, se opri. M'am dat jos.

O umbrelă de mătase își întinse marile sale aripi, apărându-mă de căldura soarelui. Mergeam a lene, admirând priveliștele Japoniei. Gîndurile mele zburau departe la al mei, la țara mea. Vedeam munții acoperiți cu zăpadă, copaci lipsiți de frunze, cu ramurile negre și pe țărani noștri cu sumanele lor lungi.

Dar deodată ecoul unor pași mă făcu să întorc privirea.

Se apropia o tină japoneză.

Zărindu-mă, se rușină, lăsă ochii în jos și cu mîneca ei largă își acoperi fața.

— Încotro și de ce așa grăbită? — o întreb eu în limba japoneză.

— Am eșit din casa tatălui meu ca să mă plîng Naturei de nedreptatea ce îmi face el, să întreb de viitor mă așteaptă, răspunse japoneza.

— Ce fel de nedreptate? o întrebai mirat.

Se așeză lângă mine, se uită lung cu ochii ei cei mari, albaștri ca seninul și începu să povestească.

După obiceiul japonez, fetele când se mărită, în loc ca să aducă bărbatului zestre, bărbatul asigură de venit pe părinții fetei. E un fel de vânzare. Părinții își dau fata celui care plătește mai bine.

Tatăl japo-ezei mele era sărac și ea, sărmana, trebuia să se supună vânzării ce i se propunea.

Un oare-care prinț poruncise servitorilor săi să o cumpere și să o facă «makake», o nevastă din acelea din care au ei cam multe.

Tatăl fetei socotise lucrul acesta ca o deosebită favoare și ca un noroc tot așa de deosebit. Orî-ce împotrivire ar fi fost zadarnică.

O priveam mirat. Ținea în mână două bucățele de bambus în forma unui corn tăiat în două părți și în mijloc având o săpătură.

— Ce e asta? o întrebă eu.

— Asta e «kao-tsō», răspunse japoneza. Un fel de ghioc cu care ne ghicim norocul. Când «kao-tsō» cade cu ridicătura asta în sus, atunci e nenoroc, când pică cu marginile în sus, atunci arată fericire.

— Încearcă, i-am zis.

A aruncat ghiocul, și după explicația ei obiectul arăta că va fi nenorocită.

Plârse mu't.

— Acum aruncă tu, îmi zise ea.

Am aruncat ghiocul și mi s'a arătat că fericirea mă va urmări.

— A! tu și numai tu vei fi fericit.

Soarele era la apus. Nu știu cum se făcu că la un moment mă trezîi ținând pe japoneză în brațe. O alintam și o sărutam pe frunte.

— O, ce bun ești! Te rog nu lăsa pe tata să mă facă «makake».

— Nu, scumpă fată, nu! Tu vei fi a mea. Voi plăti tatălui tău mai mult ca orî și ce prinț.

— O, dragul meu!

Buzele noastre se unîră. Pasările cântau.

Deodată se auziră niște pași. Japoneza sări în sus:

— Vine tata!..

Teribil a fost bastonul cu care m'a lovit bătrânul peste cap.

Ochii mi se întunecară. Am strigat și m'am trezit. Mirat, am cunoscut odaia mea în care citeam într'un ziar un articol despre războiul ruso-japonez.

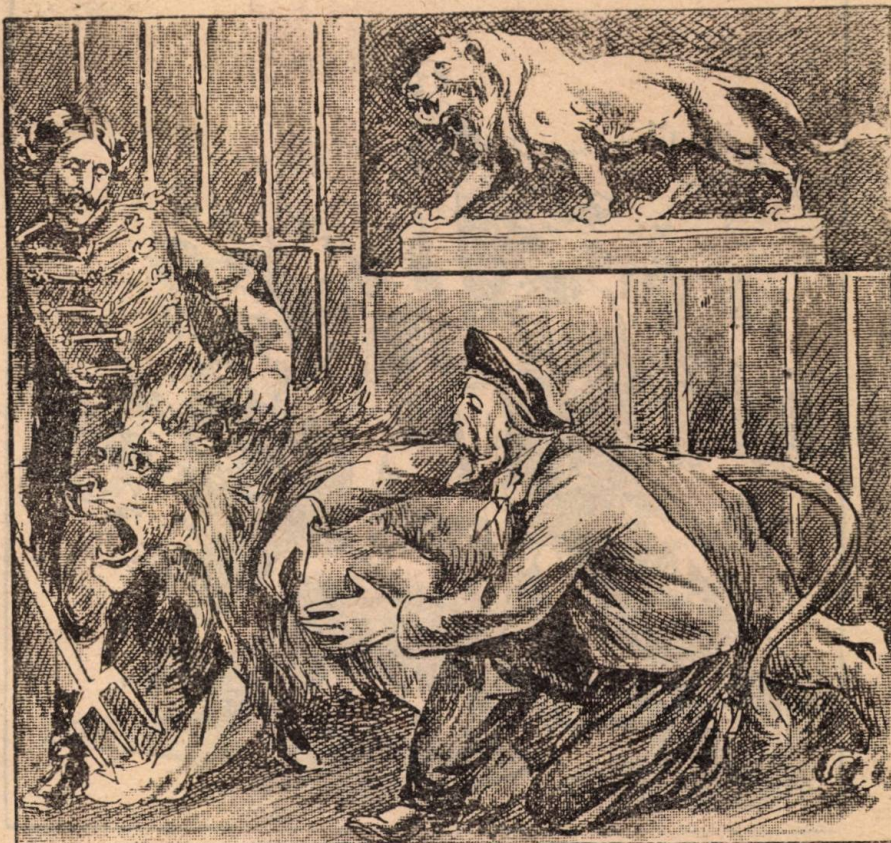
Fără să vreau, am început să regret că nu e lângă mine cea frumoasă «makake».

Elena Moz.

DIN LUMEA ORBILOR

A nu mai putea să te conduci singur; a nu mai vedea natura; a nu mai putea scrie, nici ceti, ce calamitate! ce întuneric! ce tăcere adâncă!..

Surdul poate trăi în neîntreruptă comunicare cu întreaga cugetare omenească

Vidal în cușca unui leu

prin citit; orbul este prizonierul, servitorul tuturor, este cerșetorul prin excelență.

Cam așa s'a exprimat odată celebrul compozitor muzical Gounod, întrebând fiind «care din două i-ar plăcea mai bine să fie: surd sau orb?»

Se vede prin urmare că chiar pentru acest mare muzicant, care nu putea gusta plăcerile vieții de cât prin ajutorul urechilor, a fi surd însemna o nenorocire foarte mică în comparație cu aceea de a fi orb.

Cu toate acestea se poate face de multe orî observația că în general surzii sunt foarte triști, pe când orbi sunt veseli.

De multe orî îi auzi spunând: «Am văzut cutare casă», sau exclamând: «Ce arbore frumos!»

Cuvintele acestea ar putea părea bizare în gura unui orb; totuși, în urma numeroaselor exemple pe care le putem cita pînă acum, se poate vedea că orbi pot concura și întrece chiar pe aceia care, ca mine și ca d-ta, au vederea limpede.

* * *

Iată câte-va exemple de orbi celebri: Fără să mai vorbim despre Homer și despre Milton, să venim la Nicolae Sanderson de la universitatea din Cambridge.

Ceea ce e mai curios, este că omul acesta preda lecțiuni de optică, expunând natura luminei și a colorilor, explicând

teoria vederii, tratând despre mersul razelor luminoase prin lentile.

Nu e mult de când englezii au numit ca ministru al poștelor și telegrafelor pe un orb, d. Fawcett, care a încetat din viață la Cambridge în anul 1884.

Omul acesta și-a pierdut vederea când era abia la începutul carierei sale politice, în urma unui accident de vânătoare.

În timpul pe care ocupațiunile sale i-l mai lăsa liber, d. Fawcett călărea, patina și pescuia ca orî-care altul. Din fericire nici odată nu i s'a întâmplat vreun accident în timpul îndrăznețelor sale exerciții de sportman.

Ca ministru al poștelor, d. Fawcett avea «ochii în patru» și a lăsat cea mai mare regulă și prosperitate în urma sa.

Un exemplu și mai uimitor încă despre ceea ce pot face orbi, ni-l prezintă d. Campbell, care s'a urcat în vârful muntelui Blanc.

D. Campbell, care poseda oare care avere, este astăzi directorul ministerului «Royal Normal College» pentru orbi din Londra.

Și după cât se pare dînsul nu este de loc o excepție, căci la colegiul pe care l'a creat, mulți elevi prezintă cele mai uimitoare calități.

Cu toți fac gimnastică, patinează, se preumblă cu sania, înoată, vâslesc, umblă cu bicicleta și sunt destul de abili în multe alte sporturi.

nu mai era nevoie să-l scrie a doua oară.

Dar, pe de altă parte, se simțea încurcat, gândindu-se că peticul acela de hârtie ar fi putut să cadă în mâna cui-va.

Nu-l vorbă, nimeni n'avea să poată ghici semnificația cheei; cu toate acestea mai bine ar fi fost să fi distrus hârtia.

Făcu o sforțare și căută să-și adune amintirile.

O scântee îi lumină spiritul. Poate că o pusese în buzunar. Căută, dar nu găsi nimic alt-ceva de cât batista și un cutiș.

Batista. Poate că, scoțând-o din buzunar, căzuse și hârtia.

Se duse în camera ficei sale, care rămăsese tot în starea din timpul nopții. Numai fiica sa fusese transportată de acolo.

Privi în toate părțile, în pat, pe covor; îngenunchiă pentru a privi mai de aproape, în toate colțurile. Dar nu găsi nimica.

De alt-fel, era o hârtiuță așa de mică, în cât s'ar fi putut foarte bine să zboare unde-va, chiar afară.

— Ei!.. zise dînsul în cele din urmă, cu un gest de nepăsare; lucrul nu prezintă nici o gravitate.

Și reîntorcându-se în biroul său, pregăti scrisoarea pe care trebuia s'o dea a doua zi notarului.

Lever se simțea acum foarte liniștit.

Se duse să se intereseze cum mai mergea bolnava, a căreia stare se îmbunătățea văzînd cu ochii; după aceea se coborî în grădină, pentru a supraveghea lucrările negrilor.

— Ah! cugeta dînsul, dacă fiica mea s'ar duce cu soțul ei în Franța, poate că m'aș hotărî și eu să mă reîntorc în patria mea. Dar administratorul de care am nevoie!.. Administratorul!.. Pasărea aceasta rară!..

VII

Frați de suferință

Orî cât de mare, de frumos, orî cât de spațios și de igienic oraș ar fi Londra în centrul său, toată lumea știe că aceiași Londră posedă și foburgurile de la Elven Drols, precum și străzile infecte din Green Lane și din Honusditch.

La rîndul său, Parisul își are stradelele din piața Maubert, și infecțiile sale din străzile Denis și Saint-Martin.

New-Yorkul, de și oraș mai nou, construit oare-cum după niște reguli de arhitectură și de igienă mai moderne, își are și dînsul colțurile de infecție. În adevăr, în afară de Broadway de Madison, de Union Park și de Wall-Street, frumoasele străzi cu reputație universală, și nu departe de dînsese, se găsește și nu mai puțin celebrul Bowery.

Tristă celebritate!.. Aici e locul de întrunire a tot ce posedă mai infam și mai degradat, America de Nord ca și cea de Sud; aici își găsesc azil toți mizerabilii

care emigrează din Europa urmăriți de legile societății; aici se adună și complotază împreună, folosindu-se de orî-ce mijloace pentru a face bani.

Hotelul de o aparență dubioasă, localul murdar, cafenele care respiră vițiu și desfrâu, umplu străzile.

Aici își tănuiesc crimele toți pungașii, toți bandiții, pe care poliția nici nu se mai ostenește să-l urmărească.

Invităm cititorii să ne urmeze în una din cele mai dubioase și mai misterioase din aceste străzi. E vorba despre «Blue-Noou Laane», strada Lunei-Albastre. Un hotel de ultima categorie, la poarta căruia era mereu aprins un felinar în formă de lună, dăduse numele acestei străzi.

Hotelul acesta părea mai curînd un soi de peșteră; avea o singură intrare care dădea în Bowery-street. Din umbră aspira vițiu și crima.

Cam două luni după ultimile evenimente pe care le-am povestit, d. Pump, antreprenorul hotelului «la Luna Albastră», după ce se consultase cu dulcea lui soție, urcă în fugă treptele murdare ale hotelului, până la etajul al doilea. Aici se opri în fața unei uși, pe care o deschise cu o lovitură violentă de picior.

O furtună de injurături îi răspunse; fără să pară cătuși de puțin emoționat de o astfel de primire, hangiuul își încrucișă mâinile pe piept și strigă:

— «You damed chuuns» (voi, afurișii camarazi!), dacă până diseară nu-mi veți plăti cei trei dolari pe care mi i datorati, vă voi arunca în stradă, de unde vă va aduna poliția.

— Ești un măgar bătrîn! îi răspunse o voce din interior.

— Sunt ce sunt! ripostă hangiuul. Mie îmi trebuie cei trei dolari!

Și cu pasul liniștit, nepăsător Pump, coborî treptele, și reveni lângă soția sa.

În camera, sată mai bine zis în culcușul infect, a căreia ușă o deschisese cu piciorul, d. Pump, priveliștea era în același timp desigurătoare și dureroasă.

Pe o grămadă de lenjuri și de haine murdare, zăcea un om; nu i se vedea de cât fața, care era plină de cicatrice, sîngerînde încă.

Una dintre urechi îi lipsia. Nu mai era un om în adevăratul înțeles al cuvîntului; era ceva care semăna cu o ființă omeniască.

Buza superioară îi fusese ruptă și atârna în jos.

Și din gura aceasta deformată, eșiau niște cuvinte abia înțelese:

— Vezi tu, dragul meu, spunea dînsul, mai bine ar fi să mă părăsești... și să te duci să-ți cauți norocul în altă parte, fără mine. Eu, fie că voi rămănea aici, fie că mizerabilul acesta mă va arunca în stradă, tot acolo voi ajunge. Simt că voi muri. Părăsește-mă!..

— Ei, dragul meu! mai încet cu asemenea cuvinte, căci alt-fel, mă faci să uit că sunt rănit și te lovesc.

Tu știi prea bine că amicul Carjaval

nu se poate despărți nici o dată de amicul Morales, după cum nici acesta din urmă, nu s'ar putea despărți nici o dată de cel dîntîi. Am lucrat împreună, împreună am păcătuit și ne-am bucurat de roadele crimelor noastre. Împreună am suferit și am blestemat Dumnezeuzeirea.

E drept prin urmare ca împreună să suferim și acum, și să murim împreună. Astăzi se întâmplă ca situația să fie mai rea, dar aceasta nu este un cuvînt, pentru ca să fim așa de deșperați. Măine lucrurile se vor îndrepta, pentru că așa este în lume; și binele și răul au un sfârșit.

— Da, dar vezi că eu nu voi mai fi bun de nimica, tot restul vieții mele, răspunse Morales.

— Tac!.. Cum aș putea eu să comit o asemenea acțiune față de tovarășul meu Morales? Ai uitat oare în ce stare mizerabilă m'ai găsit odinioară?.. În aceeași stare te am regăsit și eu... Când m'am aruncat cu tine în apă, nu mai dădeai nici un semn de viață... Părea o cârpă, sau mai bine zis un epure mort.

— Dobitocii aceia de negri m'au lovit ca niște deșperați.

— Drace!.. Nici astăzi n'aș putea să spun lămurit în ce mod m'am scufundat împreună cu tine în adîncul valurilor, cum se face că am putut eși din nou la suprafață fără să te fi pierdut, și cum, prin ce mister, am dat peste o barcă părăsită, care ne-a salvat pe amîndoi.

«Îmi vine a crede că este un Dumnezeu și pentru cei nenorociți.

— Cu toate acestea eu aveam o falcă ruptă, un ochi aproape scos.

— Ei!.. S'au văzut alte cazuri și mai grave... Crezi oare că nu este Providența aceia care a rupt cirna bărcii noastre și ne-a îndreptat în calea unui vas care mergea spre New-York?

«Drace!.. știu bine că tu nu crezi în asemenea lucruri, și aceasta este singura imputare pe care am avut a ți-o face vre-o dată... Cum se face că am fost primiți cu atîta politețe, că am fost crezuți pe cuvînt și că am fost repatriați, fără să mi se ceară vre-o plată?..

— Și-am fost debarcați în timpul nopții, într'un mod cât se poate de misterios, împreună cu tot echipagiul. Fără îndoială că oamenii aceia aveau să-și reproșeze multe lucruri.

— Totuși, nu ne putem împiedeca de a constata că oamenii aceia au fost foarte buni cu noi. Pe scurt iată-ne înămoliti în Manhatham. Am găsit gaura aceasta pentru a ne ascunde,

— Gaura din care vom fi dați afară cât de curînd, bătrînul meu Carjaval.

Tu, poți crede în Providență cât vei pofti. Eu însă, am convingerea fermă că lucrurile nu se vor sfîrși cu bine. În prezent sunt așa de slab, în cât nu pot face nici doi pași. Dacă voi fi dat afară,

vo! crăpa în mijlocul străzei, ca un câine.

— Dobitocule!.. Oare nu sunt eu lângă tine pentru a te ajuta?

— Da... da... vre! să spu! că mă ve! duce în spate. Dar nu te gândești că, cu o asemenea povară pe umeri, ve! fi arestat fără întârziere, și ve! fi luat drept asasinul meu!.. Ha!.. ha!.. ar fi frumos de tot!.. Vei! tu, dragul meu, trebuie să ne gândim bine ce facem... Suntem învinși... În asociația pe care am format-o, eu sunt partea care trage spre fund... și voesc ca tu să plutești mereu la suprafață. Și când mă gândesc că mai trebuia așa de puțin pentru ca să pun mâna pe cele patru milioane!..

— Ah, da!.. Tu te gândești mereu la cele patru milioane.

— De sigur... Mă gândesc zi și noapte!

Îa presupune că în locul mizeriei în care înotăm, ne-am pomeni de-o dată bogați!.. Și nu știu bine.., dar parcă aud o voce secretă ce-m! șoptește, că dacă am voi-o, și am voi-o cu tot dinadinsul, am mai putea da încă lovitură aceasta cu mulți sorți de izbândă.

— Ești nebun dragul meu... Chiar dacă am presupune că cele patru milioane mai există încă, nu te gândești la distanța colorală care ne desparte de Martinica?..

— Ei, distanța!.. cu vasele repezi pe care le posedă azi companiile internaționale de navigație maritimă.

— Drace!.. Dar tu îi care ne-ar trebui pentru a face prima mișcare!

Poate că ai tu... căci eu, n'am nici un dolar... Alt-minteri, știu eu bine ce am avea de făcut!..

— Din parte-mi, sunt destul de hotărât să mă arunc în Hudson, cu capul înainte.

— Ar fi o prostie... Eu m'am gândit mult la situația noastră, și la afacerea celor patru milioane... Te rog să ascuți raționamentul pe care l'am făcut.

— Eu nu m'am îndoit nici o dată de inteligența ta.

Dar aș fi foarte curios să te văd găsind acum mijlocul pentru a putea căpăta schillingul ce ne-ar fi necesar pentru a d juna.

— Se poate să nu-l găsec... Cu toate acestea, e bine să-mi urmărești raționamentul... Mai păstrezi încă scrisorile pe care le-ai luat din cabina blestematului Williams Simpson, pe bordul vasului «Thee Stars»?..

— De sigur... Hîrțile s'au cam muiat puțin în timpul aventurii noastre. Dar le păstrez pe toate.

— Mi-ai fost vorbit despre un oarecare plic.

— Il am mereu.

— Si adresa de pe el?

— W. S. 119. Central post office... N. Y.

— Foarte bine. Pe adresa aceasta trebuie să fie expediate toate scrisorile lui Williams Simpson.

— Poate...

— Cred că ești și tu de acord cu mine, în privința unui punct... Stăpînul casetei cu cele patru milioane, s'a dus să-și încredințeze comoara, unui prieten al său, la s-tul Petre de Martinica.

— Evident.

— Prin urmare, e lucrul sigur că din-sul voia să scape de grija casetei. Cred că nu va fi făcut-o cado! francezului... Intr'o zi săi alta va trebui să-! restituie depozitul.

— Așa cred și eu.

— După părerea mea, francezul trebuie să fie în corespondență cu din-sul.

— E mai mult de cât probabil.

— Simpson se ducea drept spre s-tul Angustin de Florida... Trebuie să aibă afaceri pe acolo, sau prin Teras... unde va prin apropiere... Raționamentul acesta și se pare logic, nu-! așa?

— Destul de logic, declară Carjaval. Dar nu ved unde vești să ajungi.

— Lucrul e foarte simplu... Se poate foarte bine să sosească ceva scrisori la central post-office, mai înainte de reîn-torcerea lui Simpson în New York. Și noi am fost niște proși! că nu ne-am dus până acum să reclamăm scrisorile sale.

— Drace! exclamă Carjaval; și eu nici nu m'am gândit la asta! Hotărât lucru: tu ești șiretul șireților!

— Ei! Nu-! fac nici o imputare... Când mă gândesc la minunea pe care ai făcut-o pentru a-mi salva viața, sunt în stare să-! ert ori-ce greșeală. Ai fost pentru mine mai mult de cât un frate.

— Ce vre! Destinul nostru este să trăim mereu unul lângă altul.

— Știu mulți cari și-ar fi părăsit prietenul, la cea dântăiu suflare de vânt nepriincioasă. Dar tu, dragul meu, ai avut o purtare frumoasă, o purtare sublimă.

— Ei, lasă! Tu ești prietenul meu, și eu sunt prietenul tău. Suntem amândoi niște briganzi pe cari nimeni în lume nu-! iubește. Ne înțelegem de minune, și cred că în tot-d'a-una va domni între noi cea mai complectă armonie. Am convingerea că dacă n'ai fi fost tu, aș fi fost mort de zece ori până acum.

— Să nu ne emoționăm. Emoțiile slăbesc rațiunea. Să reluăm raționamentul de adineaori. Ori cât te-ai încerca tu să'mi spu! contrariul, eu nu voi mai fi bun de nimica. Ah! și cel puțin dacă aș fi bogat. Am cunoscut milionari cari erau într'o situație mai rea de cât a mea, și care cu toate acestea, duceau o viață destul de plăcută. Dar noi suntem săraci. Eu sunt destinat să putrezesc în spitale, și să servesc de obiect vre-unui autopsit științifice. Pe când tu, ești solid, plin de putere. Precum imi ești tu prieten, așa îți sunt și eu. Voesc să-! refac existența, și tu trebuie să mă ascuți. Prin urmare, ve! face bine să părăsești locurile acestea și să mă lași în patru ochi cu tata Pump, care va face cu mine ce va pofti.

(Va urma)

IN ȚARA FEȚELOR MUTILATE

Rasa lakă este foarte frumoasă, bine dezvoltată, puternică, viguroasă. În unele părți, bărbații și femeile sunt niște ade-vărați coloși. Femeile seamănă foarte mult cu bărbații; aceiași musculatură puternică, aceleași oase, fără nici o diferențiere de finețe.

Densitatea populației este enormă; este fără îndoială una dintre cele mai populate regiuni ale Africii sălbatece.

Tribul acesta este blând, puțin pornit spre acte criminale. În timpul recoltelor, fabrică foarte multă bere și se îmbată în fie-care zi. Atunci devin agresivi și primejdiciși. Lupte sălbatece se încing cu ușurință nebună; satele pornesc unele contra celor-lalte, ca și cum s'ar duce la un iarmaroc.

Une-ori se întâmplă chiar, ca oameni din diferite sate, să fie reuniți pentru o petrecere mai mare; dar după ce toată lumea s'a îmbătat, încep niște măceluri groaznice.

Laka-! sunt bravi și nu dau mare importanță vieții.

Semne de recunoștință.—Tatuage.—Motilări

Tatuagele variază după regiuni, și nu au alt scop de cât acela de a face să se recunoască din care regiune face parte individul.

În partea de sud întâlnim cicatricea mediană a frunzei, aceiași ca și la Bayas. Femeile poartă un bastonaș în una dintre nări.

Pe la al 8 lea grad de latitudine femeile au corpul tatuat peste tot, cu niște deseme formând linii curbe, sau cercuri concentrice. Pe brațe și pe picioare se desemnează niște inele suprapuse, care împodobesc membrele de la un capăt până la cel-lalt.

Mai spre est, atât bărbații cât și femeile au pieptul și spatel tatuat cu romburi, care sunt unite la unghiuri. Femeile au nările străpunse.

La Tuburi, pe Kabia, începem a întâlni buzele străpunse și garnisite cu roțițe de lemn sau de metal.

Mutilarea aceasta este oribilă.

Ce să mai spunem însă despre femeile din Lagona și de pe țărmul stâng al lui Chari, care poartă suprapuse pe buze un tel de discuri de o lărgime considerabilă.

Pielea buzei devine atât de elastică, în cât îndată ce nu mai poartă discul, atârna în jos până la bărbie.

Când poartă discurile, buzele nu se pot nici odată atinge, și saliva curge într-un mod desigurător. Ar fi greu să explice cine-va motivele acestor groaznice desfigurări.

Femeile Tuburi poartă de multe ori încrustate în buze bucăți de lemn; ace-lăși lucru îl face și femeile Janguere.

Laka-!i, bărbați și femei, umblă în

totdeauna aproape cu totul goi. Când sunt în satul lor, nu îmbracă absolut nici o haină.

În partea de sus a Lagonei, bărbații își fabrică mici pălării de pae, întocmai ca niște păpuși. Pălăriele acestea sunt fixate în vârful capului prin ajutorul unor ace lungi.

Pe la al 8-lea grad spre nord, șefii poartă niște pălării de pae cilindrice.

Femeile de la sud și de la vest, drept ori-ce costum, poartă niște cingători înguste, care sunt mai mult o podoabă de cât o haină.

Femeile de la nord poartă la spate atârnați niște ciucuri de fibre, care cad până la pământ. Părul îl poartă scurt, și uneori chiar complet ras.

La gât, femeile Tuburi poartă un fel de colier de fer destul de lat.

F a m i l i a

Familia cuprinde: șeful, soțiile sale, copiii și sclavi.

Aceste patru elemente formează unitatea grupului.

O familie formează aproape întotdeauna un sat aparte.

Stăpânul n'are nici o autoritate. El are dreptul să-și vândă copiii, soțiile și sclavi; dar este foarte puțin ascultat.

Colibele sunt construite de bărbați. Femeile se ocupă de plantat și de prepararea alimentelor.

Prețul obiectelor de schimb variază după regiune.

La sud și la vest, o femeie valorează 2000 bucăți de fontă sau 5 cabri.

La nord-est, femeia valorează 100 bare de fer, 5 cabri sau un cal.

La Tuburi prețul femeii este de 2 sau 3 boi, după calitate.

Un sclav bărbat valorează două sute bare de fer, o femeie tânără 300, un boi 200. În ținutul Loga un sclav valorează două kilograme de perle.

Tatăl are adeseori obiceiul să-și vândă copiii; ba în unele regiuni, aceasta este chiar o datorie.

Copiii sunt bine îngrijiți de mamele lor, care nici odată nu-și părăsesc în timpul mai fraged al copilăriei.

Pentru a putea lucra, femeile își poartă copiii într'un sac la spate.

Religia de stat este foarte rudimentară; este un fetișism pașnic, dulce, fără nici o demonstrație violentă.

Principalul ustensil al menajului îl formează rășnița de măcinat meiul, instrument care a ajuns la o destul de mare perfecție.

Instrumentele de muzică sunt puțin

variate, și se pare că Lakaii nici nu prea au mare gust pentru muzică.

De și popor pașnic, civilizația nu pătrunde tocmai repede printre dinșii. Dar cum de jur împrejur sunt numai populații civilizate, într'o zi, mai curând sau mai târziu, vor trebui să-și peardă individualitatea și să primească lumina civilizației.

C. Arg.

Ultima expediție a unui aventurier

— Urmare —

— În sfârșit! exclamă medicul, cu vocea gătită de emoție; în sfârșit!

Și se pregăti să înainteze; dar șeful apaș îl opri și i zise:

— Fratele meu să meargă încetșor. Și apucând mâna savantului îl conduse.

Înainte lor era un abis adânc pe care doctorul nu-l observase.

— Fii mei să pregătească cele necesare pentru scoborât, comandă Vulturul Negru întorcându-se spre indien.

Aceștia lăsară jos frânghiile și sacii și porniră în direcțiunea unei păduri de melezi.

Lovituri de secure răsunară și peste puțin indienii reveniră aducând un trunchi de copac lung, cu coaja netedă, pe care îl fixară orizontal de-asupra prăpăstiei, legându-i capetele de niște stânci ascuțite.

În timpul acesta doctorul și fostul colonel mexican vorbeau cu însufleșire. Amândoi se felicitau de rezultatul călătoriei lor în Sierra; uitaseră cu totul de aventuriera Regină a Noptilor și doctorul habar n'avea că la o mică distanță de dinsul se afla un nepot pe care abia îl descoperise.

— Oamenii aceștia de știință au inima de piatră, spunea Trompet lui Gerald, dându-i în același timp mîi de amănunte în privința tatălui său.

Incepea să se lumineze de ziuă. Abizul se zărea acum destul de bine; avea forma unei cuvette mai adâncită la mijloc.

— E adânc puțul acesta? întrebă Trompet, care se apropiase plin de curiozitate.

— Nici unul dintre războinicii mei nu s'a coborât vre-odată într'insul, răspunse șeful.

Și întorcându-se spre doctor, cu vocea plină de neliniște, adăugă:

— Fratele meu voește să vadă?

— Da, răspunseră doctorul și colonelul Espira în același timp.

Șeful făcu un semn războinicilor săi.

Indienii desfăcură frânghiile și legându-le una de alta, obținură una care avea o lungime de mai bine de o sută de metri.

Unul dintre indienii își legă fringhia

de mijloc, își atârna de corp cei doi saci și ramurile pe care le luaseră cu dinșii și se lăsă apoi să lungească pe suprafața netedă a cuvettei, reținut de cel'alt apaș, care desfășura fringhia încetul cu încetul.

Indianul dispăru în puț.

Zece, cinci-spre-zece metri de fringhie fură desfăcuți.

Apașul se opri; vinele gâtului îi erau peste măsură de întinse.

— Voiți ruga pe frații mei, războinicii albi, să-mi ajute; povara a devenit prea grea.

Toți se repeziră și apucară fringhia, care acum se desfășură fără întrerupere.

— E un abis fără fund! exclamă Trompet, văzând că fringhia era acum aproape de sfârșit.

Un strigăt ascuțit veni din fundul puțului. Fringhia fu zguduită, în semn că Apașul ajunsese în fundul puțului.

— Acum e rândul meu! exclamă doctorul, beat de bucurie.

Părea întinerit cu două-zeci de ani.

Nepăsător, indianul îi înfășură fringhia în jurul corpului.

— Nu-i așa că d-ta nu te vei coborî în puțul acesta? exclamă Trompet: are o adâncime de mai bine de o sută de metri!

— Ba are numai nouă-zeci și șapte de metri, rectifică Chapardo, plin de ironie; i-am numărat eu.

— Auzi, d-le Hilarius, continuă cel'alt, e un adevărat abiz; un abiz plin, de sigur, de tot felul de monștri, care te vor mânca de viu.

— Cum?.. Tocmai tu, care de cinci-spre-zece ani neîntrerupt ești tovarășul bucuriilor și al durerilor mele, mă sfătuești să fac o asemenea lașitate?.. Voești, nenorocitul, să mă desonorez pentru tot-d'a-una în ochii științei? Ce-ar spune academiile noastre dacă ar afla vre-odată că m'am retras tocmai în momentul când eram să ajung la ținta cercetărilor mele?

«Mai bine m'ași sinucide de cât să fac una ca asta; nici odată n'ași mai avea curajul să mă uit în ochii acelora pe care i-ași fi întreținut a îta vreme cu speranțe false.

— Toate acestea sunt niște dobitoci ! răspunse fostul zuav ; cei-l'alți au stat liniștiți pe la vetrele lor, lungindu-se în fotoliuri moi, pe când d-ta al alergat mereu, trecând prin miș de primejdie.

«Și-apoi, ți-ai uitat de nepotul d-tale ?

— Nepotul meu !.. Ah !.. e adevărat .. Il uitasem.

— Vezi bine că am dreptate, răspunse Trompet, care se credea învingător.

— Gerald ! trage doctorul.

— Unchiule, te rog.

— Scumpul meu nepot, să ne luăm rămas bun ; și dacă e scris în cartea soartei noastre să nu ne mai revedem, află că prin testamentul pe care l'am făcut înainte de plecarea mea din Franța, îți las toată averea pe care o posed.

Și după ce strânse mâna tuturor, savantul nostru se lăsă să lungească pe marginea cuvetelor.

Dar Trompet îi apinu calea cu hotărâre :

— Dar fratelui d-tale ce va trebui să-ți spun, d-le Hilarius ?

— Îi vei spune că precum dînsul a înfruntat de atâtea ori moartea pentru Franța, mi-am primejduit și eu viața pentru știință.

«Fie-care își servește patia cum poate.

«Ah !.. uitam ; în testamentul meu este un capitol care te privește și pe tine.

«Și acum, tinere, lasă-mă să trec.

Peste un moment doctorul dispăru în abis. După dînsul veni rîndul colonelului Espira.

Pentru a treia oară frînghia fu ridicată în sus.

— Chapardo ! murmură Trompet, chinându-și mustățile.

— Ce este ?

— Dacă vrei rămânea în abis... te vei duce cu tinărul Gerald pînă în cartierul căpitanului.

— Cum !.. exclamă fostul hangiu, uimit ; vreau să fi și tu tot așa de nebun ca și dînsul ?

— Dragul meu Chapardo, am făgăduit căpitanului să nu mă despart nici o dată de fratele său... Tu, care ai fost camaradul meu de arme, știi bine că un zuav nu-și calcă nici o dată cuvântul.

— Știu bine ; dar...

— Nu este nici un «dar».

— Mă gândesc că mai bine aș fi făcut dacă vă lasam să fiți împușcați. Cel puțin atunci ați fi murit la lumina soarelui.

— Îmi făgăduiești că vei veghea asupra mititelului ? repetă pentru a doua oară Trompet.

— Ți-o jur.

— Mulțumesc, camarade.

Rugămintele lui Gerald fură zadarnice ; Trompet se lăsă la rîndul său să lungească în abis.

Optzeci de metri de frînghie fură desfășurate ; dar fostul zuav era prea greu pentru cei trei oameni cari mai rămăseseră sus.

Toți trei se simțeau lipsiți de putere și se vedeau atrași spre prăpastie.

— Țineți-vă bine, copii ! strigă Chapardo, și făcând o sfoțare supremă trecu frînghia pe după capătul unei stînci. Acum, o putură desfășura mai cu înlesnire.

De-o dată însă se auzi un zgomot.

— Țineți-vă bine !.. Păziți-vă !

Și cei trei oameni fură răsturnați dintr-o dată și târați spre abis, ținând mereu capetele frînghiilor în mâinile lor crispate.

Stîncă în jurul căreia înfășuraseră capătul frînghiilor se rostogolea înaintea lor spre cuvetă.

Și printr-o întâmplare, în care ne vedem nevoiți s-o numim minunată, stîncă aceasta acoperi așa de bine deschiderea puțului, în cât frînghia fu prinsă între dînsa și peretele stîncos.

— Unchiul meu !.. Trompet ! strigă Gerald.

Dar chemările tinărului rămaseră fără răspuns.

Și fără să-și dea seamă de primejdia la care se expunea, tinărul se avîntă înainte, în cavitatea cuvetelor. Noroc că piatra era bine fixată și nu se urni din loc.

Vulturul Negru, care în tot timpul acestei scene emoționante stătuse nemișcat, ca și cum nici n'ar fi băgat de seamă la ce se petrecea în jurul său, se ridică acum.

— Privește, îi zise Chapardo, făcându-i un semn cu mâna.

O lacrimă, poate cea dintâi lacrimă pe care o vărsase vre-o dată omul acela de bronz, curse pe obrajiți bîtrînului.

— Marele Wacondah n'a voit-o, zise dînsul, cu vocea întreruptă de suspine.

Amicii Vulturului-Negru vor pleca în curînd la vînătoare, călărind cai cu aripi pentru a stinge flăcările din pieptul lor ; vor alerga prin câmpiile acelea minunate, unde iarba, adîntă de suflarea vînturilor parfumate, cântă.

Chapardo se apropiase de Gerald. Examina cu atenție stîncă aceea sferică care părea tăiată pe diametrul puțului.

Acum putea orîcine să vadă că orîce încercare de a o scoate din cavitate sau măcar de a o mișca cătuși de puțin din loc, ar fi fost zadarnică.

Ar fi trebuit niște instrumente pe cari indienii nu le posedau ; ar fi trebuit o sută de kilograme de praf de pușcă, pentru a se arunca în aer acea masă stîncosă.

— Sunt perduți, cugetă fostul hangiu ; și fără să-și dea seamă, măsură cu ochii capătul de frînghie care mai rămăsese afară.

Cu bucurie constată că Trompet nu rămăsese atârnat în zid, de cât la o distanță de abia un metru d'asupra tovarășilor săi.

Mai bine este așa, murmură dînsul ; cel puțin vor putea să moară toți la un loc ; va fi mai puțin trist.

Și fără ca cineva să mai pronunțe vre-un cuvînt, într-o tăcere dureroasă,

amicii noștri porniră îndărăt spre colinele indiene.

A doua zi, Gerald și Chapardo își părăsiau aliații lor de o zi.

Zece apași îi întovărășiră.

Din ordinul Vulturului-Negru, indienii își tăiaseră părul, și, îmbrăcați în zarapă, purtând niște cizme lungi, aveau acru cavalerilor albi de prin părțile acelea.

Nimeni n'ar fi putut să ghicească că oamenii aceia făceau parte din temutul trib al Apașilor.

Fie-care dintre ei avea atârnat de șea două revolve de precizie ; armele acestea fuseseră răpite cadavrelor soldaților americani.

Pe dedesubtul zarapei purtau teribilul «bowkinze» al vînătorilor regiunii.

Nu lăsați să se vadă de cât numai carabina și lasso-ul înfășurat la crupa calului — armele obișnuite ale orîcărui mexican.

— Domnule Gerald, zise Chapardo, întorcându-se spre nepotul nenorocitului savant, din momentul acesta înainte d-ta te vei numi don Ricardo, și vei fi fiul unui bogat plantator din Londra. Indienii cari ne întovărășesc vor fi peoni, iar eu intendentul d-tale.

«Acesta este singurul mijloc pe care l'am găsit pentru ca să te pot conduce pînă la tatăl d-tale.

CAP. VIII

Numai de ar fi dînsul ! — În pădure. — Prizonier. — Gerald căpitan. — Eliberarea — Dan Ignatiu. — Proprietarul. — Plantator și intendent. — Pe viață și pe moarte. — Indignarea lui Chapardo. — Drapelul negru.

Intr-o dimineață, pe când mica trupă cobora ultimele înălțimi ale Sierei Madre, și se pregăteau să intre în pădure, pe neașteptate, indienii se opriră.

— Ce este amigos ? întrebă Gerald.

Apașul care comanda indienilor, își duse un deget la buze pentru a recomanda tăcerea ; apoi, descălecând, se aplecă și își lipi urechea de pămînt. Rămase mai multă vreme în așteptare.

Cînd se ridică, veni drept spre Gerald și îi murmură la ureche :

— Sunt niște soldați în pădure ; așteaptă puțin... Mă duc să-l văd...

Chapardo voi să-l întovărășiască, dar indianul se împotrivi.

— Dacă vor fi mexicanii, zise dînsul, îi voi recunoaște cu înlesnire ; dacă nu vor fi Mexicani, atunci, fără îndoială că sunt cei-lalți.

Indianul voia să vorbească despre Francezi.

— Numai de ar fi dînsul !.. murmură Gerald, a căruia inimă bătea cu violență.

Indianul se îndepărtă se ; încetînd, cu agilitate, se infundă printre stușuri.

Trecu trei-zece, patru-zece de minute ; omul nu se mai întorcea.

(Va urma)

Către cititori

Anunțăm pe cititorii noștri că vom publica bucuros orice articole interesante privitoare la călătoriile sau vânătorii, în țară sau străinătate, ce ne vor fi trimise.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtiei, în scrisori francate, vor fi adresate redacției «Ziarului Călătoriilor», str. Brezoianu 11, București.

CAȘTIG MARE

Representanți capabili, funcționari, etc., își pot dobândi un frumos câștig accesoriu, scriind:

Agentiei de Publicitate „Presa” București pentru S. B. No. 20.

Magazinul General de Musică

LA HARPA

București, Strada Colței No. 5

Cel mai mare depozit de

Gramofoane americane

cu renumita marcă «The Harp», și

♦ INSTRUMENTE MUSICALE ♦

Prețurile cele mai reduse

— Cataloage gratis —

I. J. RESSEL

BUCUREȘTI

Str. Carol No. 14

cel mai mare depozit de

Mașini de cusut

înzestrate cu aparatul de brodat, având mers ușor și

iute prin noua invențiune patentată și fără șgomot.

«PFAFF» RESSEL «PFAFF»

Singurul reprezentant al renumitelor fabrici de automobile «Dion Bouton» și biciclete «Peugeot» «Auto-Garage»

Atelier cu motor pentru reparat orice sistem de MASINE DE CUSUT, BICICLETE și AUTOMOBILE, precum și pentru arămuit nichelat și emailat.

SĂBII se nichelează cu prețuri reduse. — Atelier special pentru colțuit, gravat, plisat, soleii și evantail.

MARELE MAGAZIN DE ARME

București **B. D. ZISMAN** Suc. Craiova
Cal. Victoriei, 44 St. Unirei 48

Furnizor al Curții Regale

are onoarea a aduce la cunoștința Onor. sale clientele din toată țara, că a înființat în magazinul său o secțiune specială de

PUȘTI pentru pădurari

lucrate special pentru acest magazin și fiind de o construcție solidă și

— PREȚURI FOARTE AVANTAGIOASE —

Model No. 230 — Pușcă cu capsă, cu o țevă, lei	15
Model No. 285. — Pușcă cu capsă, cu două țevi, solidă, recomandabilă, lei	30
Model No. 236. — Pușcă cu capsă, cu două țevi, oțelurile înainte foarte solidă, funcționare admirabilă, model f. recomand.	40
Model No. 133. — Pușcă foc central, cu o țevă, sistem «Mau-ser. cal. 12 sau 16, robustă, recomandabilă, lei	30
Model No. 101. — Pușcă foc central, cu două țevi, calibru 12 sau 16, cheia de deschidere între cocoase, cocoasele punându-se singure la piedica de siguranță, m. solid, lei	55
Model No. 1103. — Pușcă foc central, cu două țevi, calibru 12 sau 16, cheia de deschidere între cocoase, cocoasele punându-se singure la piedica de siguranță, oțelurile înainte (armă de reclamă a magazinului), pușcă recomand., lei	65

Prețurile sunt reduse, fixe și se înțeleg numai cu bani gata. — Expedițiunile în toată țara. — Comandele se efectuează în ziua primirei.

Reclama este sufletul comerțului

Dacă voiți să CÂȘTIGAȚI O AVERE COLOSALA?

Grăbiți-vă de a vă abona la ziarul

UNIVERSUL

Cel mai răspândit din întreaga țară

Cel mai bine informat și cel mai în corent cu întreaga mișcare politică, economică și financiară din țară și din străinătate.

Care are corespondenți speciali în: Paris, Berlin, Londra, Viena, Budapesta, Roma, Sofia, Constantinopol, etc.

◇◇◇◇◇ **Singurul Ziar independent și impartial** ◇◇◇◇◇

Cu incepere dela 15 Septembrie 1907, ziarul „UNIVERSUL” dă următoarele însemnate premii la abonații săi:

- 1) Un mare premiu de **1500 lei**. 2) 2 premii de câte **250 lei**. 3) Trei lozuri întregi ale Loteriei de Stat Român purtând No. 52.583, 52.594, 52.599. 4) 5 premii de câte **100 lei**. 5) Patru premii de câte **40 lei**. 6) 10 abonamente pe un an la „Universul” **180 lei**. 7) 10 abonamente pe 6 luni **91,50**. 8) 10 abonamente pe 3 luni **46,50**.

In cazul cel mai norocos se poate câștiga

900,000 LEI

ast-fel că se pot cumpăra Palate și Moșii.

cu nimic se poate câș-

tiga o avere enormă!

— UNIVERSUL pregătește frumoase surprize numeroșilor săi cititori —

Pe lângă acestea abonații vor mai primi gratis un frumos roman intitulat

SPIOANA

Tipărit înadins pentru abonații ziarului „Universul”.

De asemenea toți abonații primesc gratuit «Universal Literar» ziar săptămânal, care conține, pe lângă o bogată materie literară și o frumoasă ilustrație în culori.

Abonamentele la UNIVERSUL sunt excepțional de eftine:

Pentru un an lei 18, Pentru 6 luni lei 9,15. Pentru 3 luni 4,65

Abonații, spre a participa la tragerea premiilor de mai sus vor primi: Pentru un an 25 bonuri de premii. Pentru șase luni 10 bonuri de premii. Pentru trei luni 3 bonuri de premii.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

SI AL ÎNTÂMLARILOR DE PE MARE SI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 5. — pe an în toată țara
« 2.60 « 1/2 « « «

Redacția și Administrația :

No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

apare o dată pe săptămână

— MARTEA —

ABONAMENT

— LA —

„Ziarul Călătoriilor”

Pentru 1 an 5 lei

Pentru 6 luni lei 2.60

CERBUL RĂSBUNĂTOR

Contele K... primea în toți anii în frumosul său castel din împrejurimele Marburgului, în Stiria, numeroși invitați pentru perioada vânătorilor.

Foarte bogat, contele străbătuse lumea întreagă și numai din dorința de a se distra; după aceea intra în diplomatie, unde numele, averea și inteligența sa, îl făcură de timpuriu să fie foarte bine privit.

Rînd pe rînd, atașat de ambasadă la Paris, la Peterburg, la Londra, la Roma, la Madrid, la Washington, el știuse să-și facă amici francezi, ruși, englezi, spanioli, americani, pe care-i invita apoi în fie-care an pe domeniile sale, unde-i trata într-un mod somptuos.

În anul acela, 189... societatea adunată la contele K..., era foarte numeroasă și foarte cosmopolită.

Nu erau acolo numai diplomați.

Un pictor parizian bine cunoscut și un academician, reprezentau Franța.

D. Daxton, un financiar englez din Liverpool, incarna Englitera. Un secretar de legațiune napolitan, un bogat negustor spaniol, două magnați unguri, un diplomat scandinav, un inginer din Varșovia și un general rus formați celelalte elemente ale «bucetului naționalităților» adunate de contele.

Inginerul din Varșovia și generalul sunt eroii aventurii pe care o vom povesti mai la vale.

Prin urmare amândouă au dreptul să ceară de la noi un lux de amănunte.

Împușcat

D. de Stranischy, inginerul, avea abia treizeci și doi de ani. Era un tip superb de frumusețe slavă, elegant și robust.

Contele K... făcuse cunoștință cu dînsul în timpul unei călătorii și prinseseră îndată o mare simpatie unul pentru altul.

Tînărul inginer era mereu trist și melancolic; părea chinat, obsedat de un anume gând.

Tatăl său murise în 1863, în timpul marelui revoluții poloneze; fusese împuș-

cat pe când fiul său era în vîrstă de șapte ani.

Uzina al căreia proprietar era d. de Stranischy tatăl, întrebuința numeroși lucrători, dintre cari unii erau membri ai mișcării revoluționare. Două dintre acești oameni, răniți într-o încăierare cu cavalerii cazați, fuseseră primiți și îngrijiți de către d. de Stranischy.

Cazaci, comandați de un căpitan, înconjură uzina și cerură predarea celor două răzvrătiți.

D. de Stranischy se împotivi; căpitanul, neîntîlnind seamă de rugile soției și ale copiilor nenorociți, ordonă cazașilor să-l împuște.

Generalul rus se numea Motoșeff și avea vre-o șasezeci de ani.

Era un om înalt, bine făcut, cu fața energică și severă.

Eșit din școală cadeților, el servise mereu în arma cavaleriei, pînă la rangul de general.

Contele K... făcuse cunoștința generalului cu două ani mai înainte, în Siberia, la Tobolsk, unde generalul comanda o brigadă de cazaci.

Generalul venia acum pentru întâia oară la vînătorile contelui K..., pe când inginerul polonez, primea pentru a treia oară invitarea nobilului și bogatului stirian.

Când generalul și d. de Stranischy fură prezentați unul celuilalt, inginerul polonez, auzind numele de Motoșeff, se îngălbeni de moarte.

În schimb, numele polonezului nu produse nici o impresie asupra generalului.

Cei doi oameni se salutară cu curtenie, și emoția inginerului trecu neobservată. Nici chiar contele n-o observă.

Din ziua aceea, d. de Stranischy deveni și mai tăcut și mai trist încă; cu toate acestea își păstra mereu, față de toată lumea, corectitudinea și curtenia lui perfectă.

Într-o seară la masă, contele K... anunță cu veselie oaspeților săi că pregătise pentru a doua zi o frumoasă vînătoare de cerbi.

— Pînă acum, adăugă dînsul, n'am făcut de cît vînători de mică importanță; dar vă asigur că voi merge gradat. Vor veni în urmă vînătorii de lupi și de mistreți.

«Așa dar ședința de mâine va fi foarte interesantă.

«Animalul pe care îl vom urmări este superb: un cerb enorm. Gardienii mei i-au putut judeca mărimea și vîrsta după urmele picioarelor sale din dărăt. Vă pot asigura că va fi o vînătoare frumoasă și interesantă în același timp.

«De aceea, v'as ruga să vă culcați astă seară mai de timpuriu, pentru ca mâine să puteți rezista oboselii.

Sfatul contelui era excelent; lucru de care dîndu-și seamă toată lumea, invitații se retraseră de timpuriu în apartamentele lor.

Vânătoarea

A doua zi, la ora fixată de stăpînul casei, toți vînătorii erau gata. Cu toții erau nerăbdători și puțin cam înfrigurati de emoție, cum li se întîmplă tuturor vînătorilor în ajunul unei expediții mai mari.

Nu mai d. de Stranischy era cît se poate de supărat. Avea o înfățișare atît de întunecată, în cît d. de K..., trecînd peste rezerva absolută pe care și-o impunea în tot-d'auna, se apropie de dînsul și-l întrebă cu o voce plină de simpatie și de interes, dacă nu cum-va primise vre-o veste rea.

— Sunt cît se poate de bine, scumpul meu domn, și îți mulțumesc din inimă pentru interesul pe care mi-l porți. N'am primit nici o veste rea. Dar astăzi suntem în 23 Septembrie, zi care înseamnă pentru mine cea mai duretoasă aniversare.

Atît vorbi d. de Stranischy.

Contele nu îndrăzni să-i mai pue alte întrebări și lăsîndu-l, se apropie de o altă grupă de vînători.

Vînătoria începu în împrejurări normale, fără ca să dea la început loc vre unui accident.

Cerbul urmărit era în adevăr, după cum anunțase contele K..., un animal splendid, posedînd niște coarne admirabile.

D. de Stranischy și generalul Motoșeff călăreau în prima linie și la o mică distanță unul de altul.

Cerbul obosia din ce în ce mai mult; era evident că în curînd avea să-și piardă forțele și să se rostogolească la pămînt.

Lovitura hotărîtoare

D. Motoșeff și d. de Stranischy ajunseră în același timp pentru a da lovitura de grație animalului.

Atunci cerbul se întoarse și înfruntă pe «dușman».

De o dată un țipăt teribil răsună.

Când cei-alți vînători alergară, d. Motoșeff zicea la pămînt neînsuflețit, pe când d. de Stranischy își scoate cuțitul din corpur cerbului, care și el zicea la pămînt alături de generalul rus.

Inginerul polonez povesti că, de emoție, generalul alunecase pe iarbă și nu putuse evita o lovitură teribilă a cerbului.

Vînătoria, începută cu atîta veselie, se sfîrși în mijlocul unei mari tristeți.

Cornul care de obicei suna victoria, rămase tăcut și toată lumea se reîntoarse la castel penibil impresionată.

În capela castelului fu celebrată o ceremonie funebnă. D. de Stranischy însă nu asistă la această ceremonie, de oarece o telegramă sosită din Varșovia îl chemase de urgență în patria sa.

După instrucțiunile primite din Rusia, corpul generalului fu transportat la St Petersburg.

Timpul trecu și incidentul fu uitat.

* * *

Anul rmător, în epoca vânătoarei, contele K. trimise ca de obicei invitații tuturor cunoștințelor sale.

D. de Stranischy nu fu nici de astădată uitat.

Răspunsul inginerului sosi cu o întârziere de două săptămâni.

Iată în ce termeni se exprima simpatul tinăr polonez :

«Dragul meu amic,

«Când vei primi scrisoarea acesta, voi fi în America și nu mă vei mai revedea nici odată.

«Eu cred că trebuie să-ți spun adevărul în privința dramei care s'a petrecut anul trecut pe domeniile d-tale și care v'a lăsat tuturora o atât de tristă impresie.

«Generalul Motozef n'a fost omorât de cerb ; l'am ucis eu cu cușitul meu de vânătoare.

«Iată pentru ce :

«D-ta ști în ce împrejurări a fost ucis tatăl meu. Căpitanul de cazaci care a împușcat pe tatăl meu se numea Motozef. Omul acesta a devenit general ; el era oaspele d-tale și eu a trebuit să-lucid.

«Boris Stranischy».

C. Const.

DIN BAVARIA

Bavaria, cu munții ei înalți, superbi, cu pădurile ei întinse de brază, străbătute pretutindeni de căi ferate și poteci prunduite, cu lacurile ei poetice, cu orașele curate, cu oamenii primitori și veseli, face o impresie neștearsă în sufletul călătorului care o vede pentru întâia oară. Mândru se simte bavarezul de țara sa, dar mai mândru vorbește el de «München», frumosul și «gemütlich»-ul oraș München, capitala Bavariei, oraș din toate punctele de vedere civilizat, în care cine a trăit odată, cu greu se mai desparte.

München, ca și Heidelberg, intrupează în sine toată poezia orașelor germane. Riul Isar, cu grădina englezească (Englischer-Garten) este nu numai o podobă, dar și o bogăție din punctul de vedere tehnic, care a contribuit foarte mult la dezvoltarea industriei sale, în special a berii.

După cercetările maiorului Donat, s'a constatat că Isar are la dispoziție 50.000 cai putere, din care abia 10.000 sunt întrebuințați pentru luminarea electrică a orașului, întreținerea berăriilor și a multelor fabrici, printre care amintim vestita fabrică de locomotive «Maffei», furnizoare a căilor ferate române.

Printre numeroasele «Schenswürdigkeiten» a Münchenului, remarcăm : pinacotecile sale, — cea veche cu originale de Dürer, Wan Dyck, Rubens, etc., cea nouă cu originale de pictori moderni Böcklin și Lenbach, — vestita academie

de pictură, politehnica și universitatea, frecventate mult de studenți români. Rathaus (primăria), terminată în cursul anului acesta, este o lucrare de arhitectură monumentală ; palatul justiției, opera artistului arhitect Tiersh, rector al politehnicei, este iarăși o superbă clădire a München-ului. Muzăul tehnic, muzăul național și muzăul de arme, sunt niște adevărate tezaure ale orașului. Muzăul tehnic este un unicum al Germaniei, demn de văzut, cu toate că nu este încă instalat în noul palat, a cărui piatră fundamentală a fost de abia pusă toamna trecută în prezența împăratului.

Hofbrauhaus, Löwenbrau, Hicherbrau, Pschorrau, München-kendl cu vestitata sa sală, sunt berării pe care chiar regi ades le vizitează. În aceste berării se găsesc vestiți băutori, care pot consuma până la 40 litri bere, simțindu-se mândri de vitejia băutului. Prinzegentheater al cărui sezon este în August și în care timp intrarea costă 20 mărci pentru oră și ce loc, se deosebesc mai mult prin decorul interioare, de cât prin exterior.

Imprejurimile München-ului prezintă un interes deosebit. Așezat la poalele Alpilor, pe un platou înalt de 500 metri, este legat cu toate lacurile care se întind în regiunea munților (Hochland) prin linii ferate. Lacurile sunt înconjurare de orașe și monumente ; unele sunt străbătute de vapoare, cum este Starberg-see, altele se întind printre munți și sunt înconjurare de restaurante și vile, în care münchenezii petrec timpul verii, cum e Eibsee, Walchensee, etc., etc.

Cele mai însemnate piscuri din lanțul munților bavarezi sunt : «Zugspitze», «Rotkopf», «Roctterstein», înconjurare de văi superbe, printre care «Rhaintal» de la Zugspitze, în care regele Ludovic al II-lea, după indemnul lui Wagner, și-a zidit un castel numit Schachschloss. În acest palat, care se înalță pe culmea unei stânci, veneau amândoi pentru a gusta în tăcerea naturii divine compoziții pe care Wagner le cânta la clavier.

Frumusețea acestei văi e neîntrecută. În stânga castelului se înalță piscul «Zugspitze», acoperit veșnic cu zăpadă ; în dreapta se întinde valea de-alungul culmii așa zise Culmea dracului, pe care e zidit însuși castelul ; în tundul văii se zăresc ochiuri de ape albastre (Gumpen) și dedesubt se aude cum fierbe undele riulețului «Rhain». În partea opusă a piscului se întinde lacul Eibsee, de o frumusețe necomparabilă, care se poate admira în toată splendoarea lui de la Münchenerhaus, de pe vârful piscului.

Admirabilă este în această parte strimtoarea «Partnachklamm», o adâncă vale stâncoasă, străbătută de un riuleț, care de-abia se aude cum se strecoară sub stânci.

În șesurile Bavariei (Flachland) se deosebesc două orașe industriale : Augsburg și Nürnberg ; acest din urmă este însemnat, pe lângă vechimea sa, pentru

noi români, ca orașul unde petrolul nostru, adus pe Dunăre, este desfăcut pe piața Germaniei.

Vaideanu C., inginer m.c.

OMUL CARE MERGE PE APA

A merge pe apă este o mișcare, care n'a mai fost nici o dată repetată din timpul Sfințelor Scripturi.

Căpitanul Oldriev, un american — nici nu se putea alt-fel — a repetat de curând această mișcare, însă nu pe lacul Genazaret, ci pe Missisipi.

Căpitanul este originar din Cincinnati. Cred că nu mai este nevoie să adăugăm că este un om desăvârșit în toate sporturile nautice. Este înotător, scufundător și marinar emerit.

Un marinar de apă dulce ! ar putea cineva să exclame. Se poate, dar când apa aceea se numește Missisipi sau Niagara, primejdia este tot așa de mare ca și pe ocean.

D. Oldriev este un bărbat scurt, slab dar cu mușculatura bine dezvoltată.

După ce străbătuse înnot un mare număr de cursuri de apă din Ohio, Michigan și Kentucky, după ce se scufundase în adâncurile lui Missouri și a marilor lacuri americane, își spuse că avea de făcut alt-ceva și mai bun : să se preumbe pe suprafața apelor.

Omul care merge pe apă

Pentru a ajunge la acest sfârșit, căpitanul se gândi la teoria în virtutea căreia corpurile plutind pe apă perd o parte din greutatea lor, egală cu cea a volumului de apă înlocuit. Trebuia prin urmare să făurească niște pantofi care să poată deplasa un volum de apă îndestulător pentru a face echilibru greutății căpitanului Oldriev.

Aici trebuie să observăm cât de multă intuiție are câte odată spiritul popular. Botezând ghetele prea largi cu numele de «corăbii», poporul pare a fi ghicit că asemenea ghete ar putea servi vre-odată la navigație.

Oare de aici să fi pornit și ideea invențiunei căpitanului Oldriev ? Nu ne vine a crede.

Căpitanul Oldriev este un american pur sânge și n'avea de unde cunoaște spiritul popoarelor europene.

Din potrivă, el putea cunoaște foarte bine așa numiții «pantofi-bărci» mulțumită cărora îndrăzneții canadieni străbat multe râuri, ajutându-se numai de o lopată lungă..

Prin urmare, n'avea alt-ceva de făcut de cât să perfecționeze sistemul acesta, să se servească de el cu mai multă măiestrie.

Căpitanul Oldriev fabrică deci o pereche de «Water-boots», de niște dimensiuni remarcabile.

Lungimea acestor papuci întrecea lungimea corpului. Înarmat cu ei, căpitanul se declară gata să pornească pe apă fără să mai aibă nevoie de ajutorul vreunei lopeți.

Un pariù

Pretenția aceasta fu judecată exagerată de câți-va compatrioți ai căpitanului, și cum în America totul se face cu pariuri, o luptă fu angajată și aici.

Căpitanul puse în joc frumoasa sumă de 25 mii de franci. Condiția era să străbată distanța dintre Cincinnati și Noul Orleans pe apele lui Ohio și ale lui Missisipi în timp de patru-zeci de zile.

Era o distanță de 1600 de mile, adică 2760 kilometri.

Timpul acordat pentru a străbate o distanță așa de mare, era foarte scurt, chiar dacă am presupune că călătoria avea să se facă pe uscat, la adăpostul oricărei primejdii.

Dar căpitanul Oldriev avea încredere în repeziciunea curentului apei, a căreia forță și direcție o studiase de mai înainte cu atenție.

Pentru a nu fi neliniștită, soția căpitanului, care e și dinsa foarte abilă în toate sporturile de apă, a hotărât să-și întovărășiască soțul, să îndeplinească adică dispozițiile codului civil.

Dinsa făcu drumul nu ca soțul ei cu «water-boot», ci conducând cu lopata o mică luntre, operă care era la rîndul ei destul de remarcabilă.

În barca soției erau alimente, haine de schimb și medicamentele necesare pentru orî-ce întîmplare.

Din tericire crocodiliți care altă dată mișunau pe țărmurile lui Missisipi, sunt astăzi aproape cu totul stirpiți, așa în cât căpitanul a putut să-și facă călătoria fără nici o primejdie în această privință.

Ghiciți că țărmurile fluviului erau pline de curioși, cari veneau în același timp și pentru a admira isprava căpitanului și pentru a-l supraveghia.

Căci avînd în vedere mica distanță care-l despărția de barca soției sale, s'ar fi putut să fie tentat a nu respecta cu scrupulozitate condițiile pariului.

Seara, când se opriau unde-va, porneau a doua zi la drum exact din punctul popasului.

Căpitanul Oldriev își calculase bine timpul. Fără prea multă oboseală ajunse la destinație cu patru-zeci și cinci de minute înainte de termenul prevăzut.

Intrarea sa în Noul-Orleans fu un adevărat triumf. Intreaga țară a Statelor Unite a fost impresionată de asemenea ispravă.

De acum înainte, spun dinșii, elementul perfid al apei poate fi considerat pe deplin cucurit de oameni. Se prevede că fabricanții de «water-boots», vor avea un succes colosal în Statele Unite.

Iată prin urmare, o nouă meserie!..

Cosmos

DIN VIAȚA BANDIȚILOR

— Urmare —

— E adevărat, căpitane... Dar așteptând, am găsit de cuviință să explorăm puțin străzile, pentru a asigura liniștea bunilor burghezi cari se întorceau pe acasă și pentru a ne convinge dacă nu cum va pungile lor erau prea grele.

— Asta înseamnă că nu mi-ai ascultat ordinele... și tu știi bine că eu n'am obiceiul să glumesc când este vorba de disciplină. Dar socotelile acestea le vom regula noi mai târziu. Pentru moment voesc să știți căți sunteți aici.

— Șapte, d-le căpitan.

— Anume?

— Frunză, Ch'oru, Ciungu, Gât-Strâmb, Pitanș, Aviguvu, Capra și eu... Flandrin.

— Încărcarea aceasta ne-a făcut să perdem niște momente prețioase. Acum nici nu vom mai avea destulă vreme pentru a ajunge până în cartierul Harcourt, unde aveam plănuita o afacere de toată frumusețea.

Și după ce rămase un moment gânditor, adăugă cu voce poruncitoare:

— Imprăștiți-vă. Și mâine dimineață să fiți cu toții la «Coșotana».

— În foburgul Saint-Laurent?

— Acolo. Și băgați de seamă, nu mai faceți dobitoicii, căci eu nu voi putea fi în tot d'-una lângă voi pentru a vă scoate din încurcătură. Duceți-vă!

Dintre toți oamenii aceia, nici-unul nu îndrăznise să ridice măcar un singur cuvânt de protestare împotriva imputărilor aspre ale șefului.

Singur Flandrin se încumetă să ia cuvântul.

— Dar d-ta însuși, căpitane, nu este bine să te expui prea mult. Știi că ai făcut unele lucruri cari numai prudente nu s'ar putea numi. Străzile sunt astăzi străbătute în toate direcțiile de oamenii poliției și știi bine că s'a pus pe capul d-tale nu mai puțin de zece mii de livre.

— Asta mă privește numai pe mine, răspunse cu severitate Wilhelm Rocabol. Te rog să mă scutești de sfaturile tale. Haide, plecați odată!

Oamenii nu mai ripostară nimic și puțin câte puțin, unul câte unul se îndură în noapte.

Rocabol—căci dânsul era—rămase un moment nemișcat; apoi, ridicând din

umeri, avu un gest de perfectă nepăsare și se îndreptă spre orăș.

Câte-va momente după aceea pătrundea în sala cărciumei «La Curcanul negru», local ținut de una dintre fetele bandei, care purta o poreclă sonoră.

Toți tovarășii îi spuneau «Balaura».

Femeia, o cumătră groasă și grasă, care putea să aibă vre-o șase-zeci de ani, dormita pe un scaun, așteptând a-facerile. La intrarea lui Rocabol tresări și ridică capul.

— Ah!.. tu ești, bătrînul meu mierlo!.. Ai venit de sigur să-mi aduci vre-o afacere bună?..

— Îți ordon s'o ștergi cât se poate de repede de aici și să mă lași în pace. Mai întâi însă să ai grija de a-mi aduce câte-va sticle din cel mai vechi «bordo» pe care-l ai.

— Vom ciocni împreună câte un paharel, nu este așa?..

— Ba să-ți puț pofta în cuț!.. Haide, șterge-o mai repede de aici sau te arunc în fundul pivniței!..

— Bine, bine... mormăi bătrîna, mă duc... Văd eu că nu ești tocmai în toane bune astăzi.

Banditul avu un gest de nerăbdare și bătrîna se grăbi să-l asculte.

Peste puțin se reîntoarse, aducând câte-va sticle pline și un pahar. Se pregăti să se retragă din noți, dar Rocabol o opri.

— Bătrînul este sus? întrebă dînsul.

— Ah!.. nu-mi mai vorbi!.. Toată seara a urlat de durere.

— Nenorocitul!.. murmură Wilhelm înfiorîndu-se...

— Are o ciudă nebună pe tine... Tot timpul repetă că ești o canalie, un bandit, un laș.

— Laș!..

— Eu repet ceea ce spune dînsul... Strigă în gura mare că nu te-ai ținut de cuvînt, că va muri fără să fie răzbunat.. și mai știi eu ce? Eu cred însă...

— Destul!.. o întrerupse Rocabol, nerăbdător. Du-te de te culcă!..

— Bine; mă duc. Nu mai ai să-mi ceri nimica?

— Presupun că nu știi nimica noți.

— Aici te înșeli. Dacă ai fi voit să

bem câte un păhărel împreună, ai fi aflat plin acum.

Rocabol umplu paharul și zise scurt :

— Bă... și vorbește !..

— Așa te vreau !.. exclamă cumătra. Oare nu m'am purtat eu în tot d'a-una cât se poate de bine cu tine ?

Ai voit să ai umănunte asupra d-lui de Rovere... și le-am dat... A fost vorba despre d. de Marcery ?.. Ai văzut cât de bine m'am purtat.

— Bine, bine !.. Acuma nu este vorba să desmormintăm trecutul.

— Tot prin mine ai putut descoperi pe un membru al familiei d'Amblez pe care îl căutați cu multă stăruință.

— Știți lucrurile acestea... A fost vorba însă despre lucruri noi !

— Ei bine !.. iată... Mi-ai vorbit despre un oare-care cavaler de Curdacy ?

— În adevăr ! Dar pînă acum mi-ai răspuns mereu că n'ai aflat nimica.

— Știi proverbul ! n'aduce anul, ce aduce ceasul.

— Ei bine !.. Acel mic mizerabil !

— Nu e tocmai mic !.. Trebuie să aibă vre-o patru-zece și ceva de ani. Numai că, după moartea tatălui său, și-a schimbat numele... Acuma se numește marchizul de Orières.

— Bine, răspunse Rocabol, scoțind un carnet din buzunar și însemnând numele. Ce face domnul acesta ?

— Nimic.

— Este bogat ?

— Ca un Cresus.

— Are poziție frumoasă la curte ?

— Are o poziție admirabilă... Este slăbiciunea cucoanelor drăguțe. Are o amantă în piața Regală. Ce zici despre toate aceste amănunte ?.. Nu-i așa că m'am purtat bine ?

Rocabol îi aruncă punga cu bani.

— Și acum, ordonă dînsul, du-te de te culcă. Să nu te mai văd astă-seară.

Rocabol rămase singur și cuprinzîndu-și capul între mâini visă...

Da, era în adevăr Rocabol, banditul al cărui nume era îndestulător pentru ca Parizienii să tremure de teamă; Rocabol, tâlharul care pradă palatele marilor seniori; Rocabol asasinul, care în lupte tragice, comisese niște crime spăimîntătoare.

Stătea acolo, pe o bancă, în sala aceea murdară, cântărindu-și trecutul, gîndindu-se la viitor.

Erau două ani de când căzuse în mijlocul Parisului, prădând și omorînd. Organizase o trupă de bandiți cari îl ascultați ca niște sclavi... și plănuise, ducînd la bun sfîrșit întotdeauna, atacurile cele mai riscate, aventurile cele mai îndrăznețe.

Toate forțele poliției fuseseră desfășurate pentru capturarea lui. Dar ori cât de strînsă ar fi fost rețeaua în care-l închideau, Rocabol știa tot d'auna să-și facă drum, să găsiască o esire.

Poporul îi spunea diavolul, vrăjitorul.

Înalt, slab, vioi, entuziast, Rocabol era parizian pînă în măduva oaselor.

Acum stătea acolo, în sala întunecoasă a cărciumei, și cugeta... cîntărea întîmplările trecutului.

Wilhelm, bunul și generosul Wilhelm, protectorul... fratele Elizei d'Amblez, își aducea aminte de sinistrele aventuri ale copilăriei sale. Își spunea unele lucruri pe care nimeni nu le știa, pe care nimeni nu le auzise. Se gîndea la drama dureroasă, care-i aruncase în suflet semînteile urei și a crimei.

Cine era dînsul ? De unde venea ?

Fusese găsit într'un șanț la poartă Parisului.

Cum de nu murise ? Era o adevărată minune.

.... O femeie care trecea pe acolo, aducînd niște legume într-o căruță, îi auzi gemetele și fiindu-i milă de dînsul, îl culese. Era soția unui dogar.

Fu salvat, îngrijit, nutrit. Trăi. Salvatorii săi îi dădură numele de Wilhelm ; era numele dogarului.

Părinții săi adoptivi fură oameni buni în felul lor ; nu-l lăsară să moară, dar nu-l învățară cum trebuia să trăiască.

Micul Wilhelm, bastard, vagabond, alerga pe străzile Parisului necontrolat de nimeni. Tatăl său, dogarul, era prea bețiv și mama sa avea prea multe lucruri de făcut, pentru ca să se mai poată ocupa și de asemenea nimicuri.

Copiii crescuseră, nici bun, nici rău. Foarte voinic, agil, amator de ceartă, neavînd o noțiune tocmai lămurită despre ceea ce însemna dreptul de proprietate, crescînd la întîmplare, azi pe lângă unul, mâine pe lângă altul, învățînd mai mult să bea și să se întindă la soare de cât să lucreze, copilul ajunsese să urască pe cei bogați și egoiști, cu ai căror lachei avusesse de multe ori prilejul să convorbească.

Avea uneori furii de răzbunare, pe care nu putea să și le potolească.

Instincte rele nășteau într'însul : era violent, sfidăuș și la cinci-spre-zece ani se deprinsese să-și ia aere de comandă.

Mănele sale fine aveau niște mușchi de fer ; picioarele îi erau mai puternice și mai agile de cât ale celui mai exercitat gimnastic. Teribil când era vorba de bătaie, obraznic cu cei mai mari de cât dînsul, adolescentul acesta avea în adevăr ceva demonic în el ; când nu-și dădea silința să-și stingă focul ochilor săi negri, privirea îi scînteia ca niște stele tremurătoare, ca niște licăriri de infern.

Câte o dată crud pînă la sălbăticie, alte-ori era blînd și bun ca un înger.

Un amalgam bizar de patimi violente și de sentimentalism virginal.

Bea, bea foarte mult. Obiceiul acesta îi jucă într-o zi o festă cam proastă.

Într-o dimineață, pe când nu se scuturase încă de beția nopții, trecînd pe cheiul Nôtre-Dame, se opri să asculte și dînsul perorațiile unui recrutor militar,

care se silea să pună în evidență avantajile pe cari le prezenta serviciul militar, legănînd în mână o pungă cu bani. Acesta era pe atunci modul de recrutare ; și cei cari se grăbeau să intre în serviciul Regelui, erau cât se poate de puțini.

Wilhelm, fascinat, se lăsase să fie condus într-o cărciumă ; aici, luat la repezeală și pierzînd ori-ce voință, semnă contractul prin care se angaja să servească în regimentul din Provence.

Cînd își reveni din beție, protestă, făcu gălăgie. Dar totul fu în zadar : semnase contractul. Și apoi uniformă militară, cu culorile ei deschise, era frumoasă și îl prindea de minune.

Tînărul Wilhelm ajunsese să fie încântat și să nu-l mai pară rău de ceea ce făcuse.

Dar timpul trecu și desgustul veni repede. Disciplina era grea, aproape severă. Copilul găsit avea spiritul independent, gata în ori-ce moment la revoltă.

Tocmai atunci începu « Războiul de șapte ani » ; regimentul lui Wilhelm făcea parte din expediția Port-Mahon, comandată de mareșalul Richelieu.

Wilhelm se bătea bine, dar era tot d'a-una în conflict cu disciplina. Într-o zi palmui un ofițer și fu nevoit să dezerteze și să-și schimbe numele. Mai târziu figură printre fugarii de la Rosbach.

Armata era dezorganizată ; prin Franța trecea suflarea înfrîngerii. Lipsa de disciplină complecta opera fatalității.

Regimentele se subdivizau în mai multe părți și apucau fie-care încotro le venea mai bine.

Unele din aceste bande se înapoiară în Franța și începură să prade satele, ca într'un ținut coprins. Wilhelm, improvizat căpitan de batalion, făcea și dînsul ca cei-l'alți. Autoritățile militare, cu toate silințele pe cari și le dedeau, nu puteau face mare lucru împotriva acestor primejdioase bande mobile.

Într-o dimineață, erau de atunci tocmai zece ani și jumătate, Wilhelm strîns de aproape fu nevoit să fugă împreună cu o mână de oameni din fața trupelor regale și să se retragă îndărătul faimoaselor stînci de la Ollionles, lângă Tuluză.

Acolo, tovarășii săi și dînsul însuși ajunseră să moară de foame. Fără bani, fără speranțe, amenințați cu moartea sau cu galerele dacă se dădeau prizonieri, oamenii aceștia erau gata să facă ori-ce, pentru că nici o situație n'ar fi putut să fie mai primejdioasă de cât aceea în care se aflau.

Pe când stăteau ascunși după stînci, așteptînd salvarea sub forma vre-unui călător rătăcit, un zgomot de voci și pocnituri de bice le atrase atenția.

Atunci, văzură defilînd la o mică distanță, o cohortă de ființe cari îngănau făptura omenească, urmată de niște in-

divizii cu mutre barbare, înarmați cu bice și cu bastoane grele.

Era o escortă de ocnași, transportată de la Tuluza la Brest, unde trebuia să ajute la clădirea noii închisori militare.

Erau în adevăr niște ființe diforme, pe cari sălbăticia convențiilor sociale le aruncase pe mâna temnicierilor, fără nici un drept, fără nici o putință de apăsare.

Gardienii aveau asupra lor dreptul de viață și de moarte, ca și dreptul de tortură.

Dezertorii priveau toate, și ori cât de curajos ar fi fost, fură cuprinși de fior.

Dar, iată că din rândul ocnașilor un om căzuse, gemând.

Impiedicându-se în lanțuri, nenorocitul nu putu să se mai scoale și fu călcat în picioare de tovarășii săi cari erau împinși din urmă de gardienii.

— Ajutor!.. ajutor!.. urla cel căzut. Rocabol stătea înlemnit după stâncă. Stătea nemișcat, dar corpul i se zbuciuma, privirea îi era de foc.

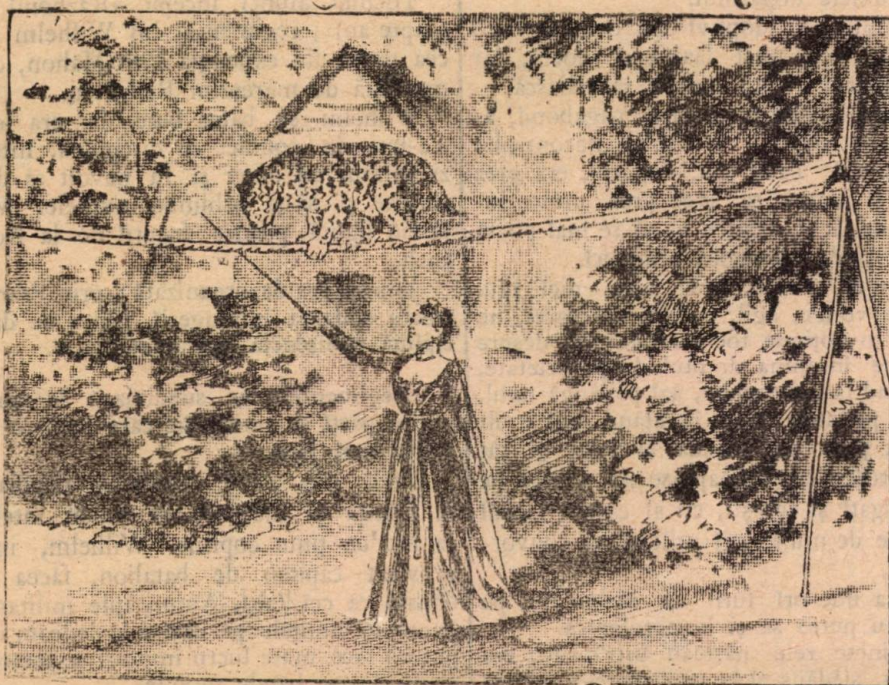
Ocnașii voră să se oprească. Gardienii, infuriți de atâta neascultare, îi loveau cu violență.

Chiar o detunătură se auzi, și unul dintre ocnași, acela care era mai aproape de mizerabilul căzut la pământ, se rostogoli, cu craniul zdrobit.

Atunci, urmă o scenă de necrezut. Rocabol se repezise ca un leu rănit, și dintr-o singură săritură fusese în mijlocul ocnașilor.

De unde găsi dânsul energia, forța supra-omenească pe care o desfășură?

(Va urma)

[Imblânzitoarea de jaguari]

Imblânzitoarea de jaguari

O imblânzitoare care a devenit celebră prin îndrăzneala și prin extraordinara ei putere de stăpânire asupra celor mai trădătoare animale, e, fără îndoială, d-na Ludovica Morelli.

Este o fraceză care lucrează cu leopardii, cu jaguari și cu pantere.

Animalele par că înțeleg foarte bine limba franceză, după cum imblânzitorii germani susțin că fiarele au ca limbă de predilecție limba germană. Ceea ce dovedește încă odată că numai sunetele, modul de pronunțare al cuvintelor, poate avea o influență hotărâtoare asupra ani-

malelor, iar limba nu valorează nimic.

D-na Morelli este mică de statură și mai mult slabă de cât grasă; posedă însă un singe rece și un curaj în adevăr minunate.

Se știe că panterele și leopardii se dresază cu foarte multă gretate și că nici odată nu poate avea cine-va o deplină încredere în aceste animale.

Sunt niște ființe rele și trădătoare, cari n'au nici nobleța leului, nici constanța tigruului.

Sunt pline de lașitate și caută cel mai neînsemnat prilej pentru a se declara nemulțumite și a se arunca asupra bieților imblânzitori, pe cari îi măcelăresc fără milă.

Cu toate aceste greutăți, d-na Morelli intră în arenă cu cinci pantere de odată și execută cele mai îndrăznețe manevre. După aceea se așează în mijlocul lor și le îngăduie chiar să-i cuprindă mâinile între falci, ceea ce este foarte primejdios.

Figura cea mai îndrăzneată este atunci când Cartus, unul dintre jaguarii săi, ia loc pe o bancă de fier, pe care imblânzitoarea o ține în mână, în dreptul feței; tinăra femeie își ține privirea fixată în ochii licăritori ai jaguarului.

Scoala de dresare

D-na Morelli întrebuințează pentru dresarea leopardilor, panterelor și jaguarilor aceleași metode cari sunt de obicei întrebuințate pentru dresarea leilor.

Îi învață mai întâi s'o respecte și s'o dorească; în cele din urmă bestiile se deprind cu noua lor stăpână și se învoiesc s'o asculte.

Furca de fier are un rol foarte important în școala dresării. Animalul care s'a izbit odată de cei trei dinți ascuțiți, nu se mai avântă în urmă de cât cu multă băgare de seamă și de multe ori devine chiar fricos ca un epure.

O regulă știută, care este urmată de toți imblânzitorii, spune că uniformitatea în mișcare și în deprinderi este numai de cât cerută pentru a se putea ajunge la un bun rezultat.

O greșală, o mică abatere îngăduită astăzi, este repetată și a doua oară; aceste repetări conduc spre neascultare.

Iată pentru ce imblânzitorii observă amănuntele cele mai mici cu cea mai mare atenție.

Așa de exemplu, dacă în prima zi a intrării pe arenă, animalul a apucat la început spre dreapta, trebuie ca în toate zilele să apuce mereu tot în aceeași direcțiune.

Dacă animalele sunt mai multe în grupă, fie-care trebuie să ocupe mereu același loc. Ordinea trebuie să fie păstrată aceeași în tot timpul reprezentației. Cea mai mică perturbare poate da loc la primejdii mari.

Animalele imblânzite nu execută figuri, nu manevrează în arenă de cât ca un fel de automate, ascultând mai mult de o putere nevăzută și irezistibilă care le conduce, de cât de voința lor.

Trebuie foarte puțin lucru pentru ca un incident cât de neînsemnat să se transforme îndată într-o afacere serioasă.

Intr-o zi d-na Morelli a atins un leopard peste ochi cu dantela rochiei sale; dacă imblânzitoarea n'ar fi sărit repede în lături și nu s'ar fi bucurat de prezența de spirit pe care toată lumea i-o recunoaște, ar fi urmat, fără îndoială, un accident foarte grav.

Altă-dată d-na Morelli, întorcându-se cu spatele spre unul dintre leopardii, de a căruia prezență uitase, animalul se strecură binișor pe la spatele ei și sărindu-i pe umeri, se încercă s'o sugrume.

În această împrejurare împlânzitoarea a fost salvată de căpitanul Bonavita care i-a alergat în ajutor.

D-na Morelli a avut să sufere mult de pe urma acestui accident. Amicii o sfătuiră să renunțe la animalul rebel, dar dînsa nu voi să audă de așa ceva.

Îndată ce se făcu bine, reîncepu exercițiile și sili pe toți leoparzii s'o asculte ca și mai înainte.

C. Arg.

O CĂLĂTORIE ÎN TRECUT

TÂRGOVIȘTE

— Urmare —

Venind acum la populația orașului Târgoviște din timpul lui Mihail Viteazul și mai târziu sub Mateiu Basarab, Târgoviștea se zice că avea o populație de 60 mii locuitori și 70 de biserici. Dionisie Fotino se mulțumește a spune în opul său publicat la 1818, «Istoria Komăniilor», că Târgoviștea odinioară era foarte mare și întărită, iar în interiorul său avea trei monastiri: Mitropolia, Stela și Polnița (azi Biserica Albă sau Maica Domnului). Există, adaugă el, și un turn înalt în curtea palatului domnesc, turnul Chindia, căci altul n'a mai fost; dar Pavel d'Aleppo aseamănă Târgoviștea cu Alepul și cu Damascul, aceasta mai ales în urma reparării de către Mateiu Basarab a zidurilor din jurul cetății, a palatului și biserieilor din jurul ei.

Negoțul în acele vremuri se făcea pe o scară foarte înaltă; nu era oraș din Țara Muntenască să nu vie cu produsele lui Vinerea la oborul din Târgoviște și d'abia puteau străbate aci de târguile patriarhului de la Constantinopol, de carele și de încărcăturile buzoenilor, craiovenilor și ale caracalenilor de baltă, etc. Acestea sunt dovedite și scoase de institutorul Dimitrie Petrescu din Cronograful Argeșului. În afacerile sale comerciale, Târgoviștea era deschisă și lucra cu piețele Veneției, Genovei și Tarigradului, cari multă vreme se aprovizionară cu miere, ceară, lînă, cirivis, oi, vite și brânzeturi de tot felul; iar logofeții, logofetesele, jupăni, jupănișele, vlădici, bani, mitropoliți și voievozi; își procurau hainele lor: binișuri, gugiumane, fermenelele, giubelele și anteriile cusute numai în aurăriile scumpe—din aceste orașe.

Bogațiile costumurilor purtate de moșii și strămoșii noștri, fantezia și pitorescul lor mă mir cum de n'a interesat pe istoricii și cronicarii de merit cum de nu s'a găsit nimeni ca să le facă descripțiunea lor amănunțită. Zugrăvite rău pe zidurile din tindele bisericilor și tot sunt bogate și atîta de frumoase, în cât nu știu dacă există națiune care să se poată lăuda că în lux ne-a întrecut pe noi vreodată.

De la Mateiu Basarab înainte, gloria Târgoviștei începe să cadă; poate că fanariotul Nicolae Mavrocordat, ne mai putând să vadă în fie-care zi dovezile de glorie ale unui trecut rodnic și înțeleptesc al predecesorilor săi, toți mari la fapte și la suflet, mută scaunul domniei într-o rovină pe atunci și se așază definitiv la București. Ca pozițiune naturală a solului, orașul acesta nu avea nici o frumusețe; înconjurat era de mlaștină, sortit, murdar, cum fusese și sufletul fanariotilor cari sugrumară țara, schigiindu-o și aducând-o la sapă de lemn timp, de un veac, pînă când sîngele martirului Tudor Vladimirescu și al pandurilor săi ne scăpă și de aceste hidoase jivine.

Peripețiile acestor vremuri de tristă memorie pentru cele două Principate, cred că nu sunt străine nici unui român care s'a interesat de durerile țării sale; de aceea asupra lor trec, amintirea nevoind să v'o turbur și urmăresc înainte orașul acesta nenorocit, în care odinioară încăpuse atîta slavă.

La 1600 Gheorghe Ghica, din ordinul Porții și mai ales din cauza sălbătăciei vizirului Crapul, a dărîmat «Curtea Domnească», stricînd și întăririle cetății; iar Grigore Ghica al II-lea repară palaturile pe la 1734, însă face sondagiul vechilor ziduri, spre a găsi ascunsele comori ale Domnilor. Ilarian, episcopul Argeșului, în memoriile sale zice: Acest profanator beiu a scormenit pînă și mormintele domnești sub masca venerațiunii d'a s'ui cu parastase acele oseminte atîta de scumpe românilor.

Scurta domnie a lui Ghica se știe că se sfîrși cu rezelul ruso-austriac: Contele de Valic, comandantul Transilvaniei, intrînd cu armele în țară, cuprinse Târgoviștea; Constantin Mavrocordat, ajutat de turci, îl bătă și îl alungă peste munți. Cu această ocaziune el prefăcură Târgoviștea în loc în cenușă și prin urmare Curtea Domnească rămase iar o completă ruină. De aici înainte Târgoviștea declină și merse din decadență în decadență, ast-tel că opera nimăiirei sale era rezervată lui Nicolae Mavrocordat, biciul lui Satan pentru țările române în genere și pentru Târgoviște în parte.

Am spicuit abia ce era Târgoviștea în trecut; ca s'o descriu cum este astăzi, sufletul meu plînge și m'î-e greu a o face după ce ascultăram ce slavă închis-a odinioară într'iasa, căți eroi, câte zile de mîrire înnumărat-a dînsa cât fu capitala Munteniei. Aici îi plăcu lui Mircea Vodă să-și mute scaunul domniei, căci de aici i se păru mărșul voievod, de pe aceste frumoase coline ochii lui de soim se pot mai în depărtare arunca asupra dușmanilor și a'i zări de îndată ce ei în spre poporul lui scump îndrăzneau a veni să se năpustească; deprinse pe unguri a se ține de cuvînt și pe turci a respecta cuprinsul, datinele și credințele neamului românesc, și îmi place să citesc versurile

lui Eminescu, puse în graiul lui Mircea care răspunde trufașului Baiazid:

Eu? Imi apăr sărăcia și nevoile și neamul,
De aceea tot ce mișcă în astă țară, rîul, ramul,
Mi-e prieten numai mie, iară ție dușman este,
Dușmanit vei fi de toate, fără a prinde chiar
de veste.

N'avem oști, dară iubirea de moșie e un zid
Care nu se nfiorează de-a ta faimă, Baiazid.

Aici Vlad al V-lea Tepeș învață pe boeri a se supune legilor țării, trimițînd pe cei nepocăiți în ziua de Paști: zidari, salahori, la cetatea Poenari, în munți; pe cetățenii răi, pe vrăjmași nesosotiți: sași, secui, unguri, turci, a dărdăi de teama țepes; iar cetățenilor le băga în suflet groaza minciunei, a răpirei, a trădării.

Aici Radu cel Mare și Neagoe Vodă se ocupară cu așezăminte pioase și cel d'întăiu aduse în țara sa pe patriarhul Nifon și îl dăde spre locuință unul din palatele ce era în curtea bisericii lui Stelea. Aici feciorul Pătrașcului căpătă numele de Viteaz, după ce, încercat de isbânzi, se întoarse de la Călugăreni. Aici, cum văzurăm, Mateiu Basarab aprinde facla luminei intelectuale, ale cărei raze mărindu-s'au foarte, luminînd frumos pînă în zilele noastre. De la Mateiu Basarab înflorirea Târgoviștei este plîpândă, slabă, ca a florilor crescute sub sticlă.

Oamenii, ca și cetățile, ca și lucrurile chiar, au epocile lor de mîrire și de cădere, dramul lor de noroc, cum zice Gr. Alexandru, și când acesta le părăsește, dar fi fost ele cît de ilustre, cît de pitorești, se prăginesc. A! și ce tristă înfățișare capătă ele atunci când mușchiul, pâlămida și jelitoarea cucuvae, peste dinsele desnădejduitoarea lor stăpînire își întind!

Mi-ar trebui pana eruditului Volney spre a descrie suspinele Caldeei, Fenicie, Palmirei, Cartaginei, cetăți ce fură gloria lumii și despre cari azi istoria abia mai pomenește. Mi-ar trebui să vă țin aicea ceasuri și zile să vă arăt cum erau cetățile din Muntenia: Giurgiu, Brăila, Târgoviștea, Poenari, Stelea, Crăciuna și cetatea Negru-Vodă; iar în Moldova: Hotinul, Soroca, Tighina, Neamțul, Cetatea-Albă, de mîrii cărora stete legată libertatea țării acesteia și cărora timpul n'avu ce le face, însă fanarioti cu foc și cu pară mîntuitu-le-au după fața pămîntului.

Trec la Târgoviștea de azi. Ca mai toate orașele de provincie și Târgoviștea este un oraș monoton, deși se află acolo o populație de 1812 locuitori, 4 școli primare, gimnaziul Văcărescu, o școală profesională de fete, o școală militară de echitație, divizia, fonderia armatei, spitalul militar de la Ceriș, 16 fabrici de uleiuri minerale, paste, spirt și la Lăculețe pulberăria statului,—totuși, cu atîtea inflamabile, orașul nu este de loc în fierbere; în lung și în lat îl poți cutreera ziua nămiaza mare fără să întâlnești picior de om; nu s'aude de cît lătratul

câinilor și huruitul sacalelor primăriei; încolo copaci din grădina Ciocârlan și cei de la podul cel mare suspină.

Ialomița, șopotind, povestește aninilor de pe marginea ei taina glorioasă a acestei cetăți, iar sălciiile p'ângătoare jelesc acolo un prezent gol de fapte mari, dar plin de intrige politice. n revărsatul zorilor, la chindii, în amurg, auz mereu ciur-ciorile concănind, chihurezul tipând jalnic pe coperișurile bisericilor și pe ciurciuvele ferestrelor palatelor domnești, azi în cea mai mare ruină.

Ca veche capitală a Munteniei, această cetate este încinsă cu un șanț care, după cum am spus, era groaza inamicilor, însă azi el seamănă cu un brâu zdrențuit, pe care această văduvă îl păstrează întru pomenire. Din depărtare, în depărtare acest brâu se vede întrerupt de 12 metereze și carți, pe sub pământ, comunică cu palaturile domnești. În interiorul acestui oraș sunt 24 de biserici, dintre care 19 funcționează și 5 sunt în completă ruină. De fie-care din ele este legată câte o amintire istorică, câte un nume sacru, pe care îl va mai păstra doară pomelnicele și hrisoavele, timpul, vrăjmaș neîmpăcat, peste dinsele lăsându-și urmele sale spulberătoare și, în mersul lui, necruțând nici măcar pe cei mai de seamă martori ai unui trecut glorios, care să arate, în treacăt, starea cătorva din aceste sfinte locașuri, spre a dovedi ce poate face vremea și indiferența oamenilor până și din cele mai mărețe zidiri: Mitropolia din Târgoviște, despre care Pavel d'Aleppo zice: Această biserică nu-și avea pereche în aceste regiuni, fiind zidită după modelul Sfintei Sofii din Constantinopol: înaltă, vastă, sprijinită pe mai multe coloane și foarte impunătoare; deși, în timpul lui Tudor Vladimirescu, a fost dezvălită de plumbul cu care era acoperită și din el s'a făcut gloanțe de pușcă de către soldații lui Ipsilante, totuși era monumentală și timp de trei sute de ani ea luptă cu intemperiiile.

(Va urma)

Smara

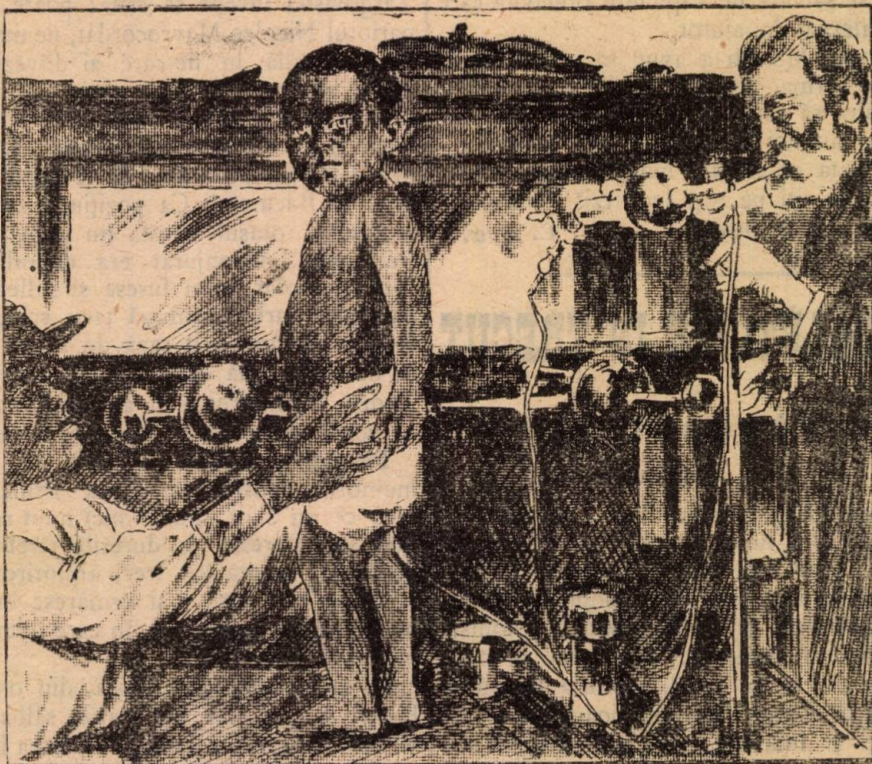
Negrii, pot deveni albi?

Unele animale au privilegiul de a-și putea schimba culoarea odată cu vârsta, sub influența razelor solare sau sub influența vre-unei emoții.

Ast-fel este cameleonul.

La oameni numai părul își schimbă culoarea, pielea rămâne mereu aceeași.

Cu toate acestea în epoca noastră, când știința a reușit să facă atâtea minuni, când corpul omenesc poate fi deschis și închis, întocmai ca o oglindă portativă, savanții s'au întrebat dacă nu cum-va le-ar fi cu putință să schimbe și culoarea pielii.

Negrii pot deveni albi?

În adevăr, de ce oare un om negru n'ar putea să devie alb și vice-versa?

Problema aceasta a fost pusă mai ales în Statele-Unite; aceasta, mai întâi pentru că americanii se înamorează lesne de toate chestiunile reputate ca imposibile, și apoi pentru că numărul negrilor este foarte mare pe-acolo.

Și cred că nu mai este nevoie să spunem că astăzi mulți negri sunt însuflețiți de dorința de a deveni albi.

Mulți savanți din Filadelfia au încercat operația decolorării pielii negrilor. Până acum însă, nu s'a ajuns de cât la rezultate foarte slabe.

Printre aceștia trebuie să l cităm și pe d. John S. de Richmond, un adevărat savant. Chestiunea înălbirei negrilor l'a pasionat foarte mult. El a plecat de la ideea că Bertholet a reușit să înălbească

multe țesături vegetale, prin spălături chimice.

Adică de ce asemenea spălături n'ar fi putut să fie întrebuințate și pentru țesăturile animale?

Pe lângă aceste spălături, savantul a mai adăugat și unele arsuri destul de dureroase. Negrul care voia să devie alb, urmând sistemul său, trebuia să dea dovadă de mult stoicism, pentru că operațiile sunt foarte dureroase.

Ziarele americane spun că savantul a ajuns la rezultate destul de apreciable.

Prin urmare, de acum înainte vom avea și negri albi! Poate chiar și albi-negri! De ce nu?

Cliseul nostru reprezintă una din operațiile medicului american.

Dhor.

Ultima expediție a unui aventurier

— Urmare —

— Sărmanul indian!.. Fără îndoială că a fost surprins de vre-o sentinela și străpuns cu o lovitură de baionetă. Să mergem după dînsul, dacă putem face vre-o ispravă mai mare.

Dar abia își terminase fraza și indianul apără.

— Ei bine!.. întreabă Chapardo.

— Am venit să te caut, răspunse celalt.

— Pentru ce?

— Nu știu bine dacă sunt Mexican sau Francez.

Chapardo înălță din umeri.

— Dar i-ai fi putut recunoaște după costum, după grai...

— Oamenii aceștia n'au nici costum nici grai.

— Cum?.. Niște oameni care nu poartă

nică o haină și cară pe deasupra mai sunt și muși?.. Ce-mi tot trângănești acolo?

Apași, dezbrăcând hainele lor ocazionale, pare a se fi lepădat și de graiul convențional pe care-l întrebuințează totdeauna față de străini. Era o dorință de a se identifica în totul cu noul lor rol.

— Nu, răspunse indianul, izbucnind în râs; voiam să-ți spun că oamenii aceia n-au cu toții același grai și că hainele lor nu se aseamănă.

— Hm! hm! murmură Chapardo, nu prea se explică clar strengarul acesta... Să vedem!..

D-ta, căpitane, să deschizi ochii în patru, adăugă dînsul, întorcându-se spre Gerald.

Cei doi oameni se îndepărtară repede și peste puțin se perdură în erbură.

Strecurîndu-se cu agilitatea unor șopirle, străbătură o parte a pădurii și ajunseră într'un luminiș, de unde porniau sgomote de voce.

Vre-o două-zeci de oameni erau acolo, înșirați în jurul unui foc.

Era evident că acolo bivacuaseră.

Acum fuma și discuta cu însuși.

Chapardo își frecă ochii, îi deschise mari de tot, și rămase cu gura căscată, ca în fața unei minuni.

Soncbrosos, chipuri, pâlării de paie, cizme de toate nuanțele, ghete, papuci, geamandane, veste, tunici cu și fără butoni, toate se confunda într'o amestecătură de nedescris.

O asemenea bandă de oameni, defilând pe străzile unui oraș civilizat, ar fi produs cea mai teribilă ilaritate.

— Ce-o fi însemnând asta? cugeta fostul hangiu.

Și rămase tăcut, trăgând cu urechea.

— Si, oni, ia, non no, rein, acestea fură cuvintele distincte care ajunseră până la urechile sale.

Incolo, afară de câte-va fărâșuri de frage franceze sau spaniole, nu mai înțelegea nimica.

— Hm!.. murmură dînsul, s'ar putea foarte bine să fie vre-o bandă ca aceea a amicului meu Fabricio.

Unul dintre oamenii bandei, care avea la mîneca hainei un galon de argint, smulse o sticlă din mîna unui tovarăș și ducînd-o la gură bău cu lăcomie.

Cel-alt trase sabia și se repezi asupra adversarului. Omul cu galonul scoase revolverul.

Două gloanțe se perdură în aer; în cele din urmă sticla trecu în stăpînirea primului ei proprietar.

Scena aceasta se petrecu fără ca vre-unul din bandă să intervie, ca și cum ar fi fost lucrul cel mai natural din lume.

— Nu, oamenii aceștia nu pot face parte din legiunea străină, murmură Chapardo. E adevărat că și acolo sunt elementele cele mai eterogene, dar în schimb domnește printre ei o disciplină de fer. Cel mai bun lucru pe care îl avem de

tăcut este să ne depărtăm și să căutăm a nu fi zăriți de banda aceasta, care nu poate avea nimic comun cu armata franceză.

Discuția, care fusese foarte însuflețită mai înainte, era sfârșită acum.

— Să se aducă prizonierul! comandă o voce răgușită.

Două oameni se ridicară și se îndreptară clătîndu-se spre un arbore mai retras, la rădăcina căruia stătea trîntit un om cu mîinile și picioarele legate.

Nenorocitul nu mai avea pe dînsul alte haine, de cât o pereche de pantaloni și o cămașă sfîșiată.

Fu adus în fața celui care părea să fie șeful bandei.

— Pentru ultima oară te întreb: voești să ne spui unde ți-ai ascuns banii?

— D-lor, vă jur că nu mai posed nici o avere; aceia care au trecut înaintea d-tră mi-au luat totul.

— Acesta e ultimul tău cuvânt?

— Vă spun adevărul; faceți din mine ce veți voi.

— Caracuba! strigă cel-alt; voi ști eu să te fac să vorbești.

«Haide, copii, la lucru!

— Sunt niște bandiți mexicanî, cugetă Chapardo, care din toată convorbirea nu auzise de cât înjurătura din urmă.

În timpul acesta, unul dintre bandiți se urcă în copac și prepară un fel de lat, ca pentru o spânzurătoare.

Șeful trupei se întoarse din nou spre prizonier.

— Dacă până peste cinci minute nu ne vei spune unde ți-ai ascuns banii, te vom urca în sus și vom face toc de ramuri sub tine.

După ce fumul te va fi acoperit destul de mult pentru ca corpul tău să nu mai poată fi zărit, voi ordona oamenilor mei să tragă la întâmplare.

— Bandiților!.. Aasasinilor!.. urlă nenorocitul. Singele meu va cădea de-așupra capetelor voastre!

Această ultimă frază fusese pronunțată în limba franceză și cu voce destul de puternică pentru ca să poată fi auzită și de Chapardo.

— Să plecăm repede!.. murmură dînsul la urechia apașului.

Și fără să mai vorbească ceva, se strecură încetișor printre stușuri pînă la tovarășii lor.

— Sunt francezi? întrebă Gerald.

— Sunt niște bandiți care se pregătesc să spânzure pe unul dintre compatrioții noștri, răspunse Chapardo. Trebuie să alergăm în ajutorul său; n'avem nici un moment de pierdut.

«D-le Gerald, d-ta vei rămânea cu caii; noi!..

Tînărul înălță capul. O scînteie puternică îi înălzi ochii și cu vocea hotărîtă, răspunse:

— Chapardo, eu mi-am petrecut copilăria prin pampasuri și prin păduri. De zeci de ori m'am luptat și cu fiarele și cu oamenii fără ca să dau vre-odată înă-

poi. După cum ai spus-o tu însuși, indienii sunt sub ordinele mele; prin urmare este de datoria mea să merg în fruntea lor.

— Căpitane, voi fi mereu lângă d-ta, răspunse fostul hangiu, subjugat de energia celui copil de opt-spre-zece ani.

— Un apaș să rămîne pentru a păzi caii; cei-l'alți să mă urmeze!.. comandă Gerald.

Electrizați de vorbele tînărului lor comandant, indienii își ridicară armele și porniră înainte, fără să discute.

Ei înaintară cu băgare de seamă printre ramuri și nu începură să facă zgomot de cât atunci când zăriră fumul și omul spânzurat de o creangă.

Nenorocitul chinuit zări pe aceia care îi venea în ajutor și un strigăt porni din pieptul său:

— Amigos!

Bandiții săriră în picioare ca un singur om.

— Adelante! strigă Gerald.

— Adelante!.. hop!.. hop!.. răspunseră Chapardo și indienii.

Și două-spre-zece oameni porniră în fugă, cu carabinele în mână, cu cușitele între dinți.

— Apași!.. Să scape cine poate!.. exclamă două, recunoscînd strigătul de război al indienilor.

— Să fugim! repetară tovarășii lor.

— Trageți asupra omului!.. ztrigă o voce abia distinctă în mijlocul zgomotului de nedescris care începuse.

Câte-va detunături porniră; gloanțele suerară pretutindeni la întâmplare.

Gerald ajunse cel d'întăiu în poiană.

— După bandiți!.. strigă dînsul. Și fără milă!..

Indienii voră să se repeadă, dar vîntul își schimbă direcția și un nor de fum se puse între ei și fugarii, oprindu-le calea.

Abia dacă mai puteau deosebi siluetele oamenilor, care acum se aruncau pe cai.

— Foc!..

O salvă de detunături porni și se auzi zgomotul căderii unui corp. Fumul se risipi încetul cu încetul; pe câmpul de luptă nu mai rămăsese de cât un singur... boi, care se zbătea într'un lac de sînge.

Era o vită furată de bandiți din vre-o turmă.

În depărtare se mai auzi un zgomot de ramuri rupte și apoi nimic.

Bandiții dispăruseră.

O tuse seacă porni de sus.

— A!.. uitasem de compatriotul nostru!.. zise Chapardo.

Indienii dădură la o parte ramurile care ardeau și victima briganzilor apără în fața lor, goală.

În câte-va minute nenorocitul fu coborât la pămînt.

— Gracias, amigos, gracias!..

Prima grijă a lui Chapardo fu să caute hainele nenorocitului și să-l îmbrace.

Scena era acum aproape veselă.

Numai Chapardo rămăsese încruntat.

— Hei amici! zise dînsul, nu cum-va d-ta ești francez? Adineaori te-am auzit exprimându-te în această limbă.

Cel-l'alt sări în sus, ca și cum ar fi fost mușcat de un șearpe.

— Francz, ești? exclamă dînsul plin de ură. Vorbesc limba acestor blestemați ca și d-ta, caballero, dar ca și d-ta sunt mexican.

Apoi, înclinându-se ceremonios.

— Eu sunt don Ignatio.

Și necunoscutul părea că așteaptă efectul produs de acest nume. Dar don Ignatio era absolut necunoscut lui Gerald; tot așa și Indienilor.

— D-ta ești don Ignatio, bogatul proprietar de mine? exclamă Chapardo.

— Chiar el, domnule.

— Trebuie să fi auzit și d-ta vorbindu-se, Gerald: senor Ignatio, acela care expediază în fie-care an vase încărcate cu argint?

Tatăl d-tale îți vorbea adesea despre dînsul, adăugă Chapardo, făcându-și semn și cu ochiul, ca și cum ar fi voit să-și strige: «Dar spune și d-ta ceva»!

Tînărul căpitan era oare-cum zăpăcit; crezuse că scapă un francez și scăpase un mexican.

În cele din urmă însă, observă semnul pe care i-l făcuse fostul hangiu, și înclinându-se la rîndul său răspunse:

— Te rog să mă erți, domnule, că nu mi-am amintit dintr-o dată de un nume pe care l'am auzit adese ori în gura tatălui meu, don Ricardo, plantatorul Sonorei. Sunt fericit că am putut contribui și eu la salvarea d-tale!

— Ah!.. fără d-ta aș fi fost mort! exclamă mexicanul, strângându-și mânele cu dragoste. Sper că vei bine voi a-mi face onoarea de a veni până la mine... Voi fi foarte fericit să vă pot găzdui câte-va zile.

Gerald se întoarse spre fostul hangiu și-l prezentă.

— Senor Chapardo, intendentul și în același timp amicul tatălui meu și al meu.

Auzind cuvîntul de «intendent», mexicanul făcuse o strîmbătură. Dar ultimele cuvinte ale lui Gerald îl făcuseră să-și schimbe părerea și plin de curtenie întinse mîna fostului hangiu.

— Chaballero, ești prietenul meu.

Senores, ne-am înțeles, vei fi oaspeții mei.

— Primim!.. fu răspunsul celor două oameni.

Din ordinul lui Gerald, un indian își ceda calul lui don Ignatio și fu luat în crupă de un tovarăș al său.

Plecară în galop.

Nimeni nu băgă de seamă că un om îi observa cu atenție din dărătul unor stușuri.

Omule acesta își ținea privirea-î de foc fixată asupra lui Chapardo și a lui Gerald.

— Pe voi amîndouă, murmură dînsul, vă voi recunoaște dintr-o mie!

— Așa dar, întrebă fostul hangiu, care părea chinuit de o idee fixă, d-ta ești sigur că aceia cari voiau să te asineze aparțin armatei franceze?

— Cum sunt sigur că va trebui să mor într-o zi, răspunse mexicanul.

— Cu toate acestea, mi se pare că mulți dintre ei vorbeau dialecte necunoscute. Și eu cunosc destul de bine limba franceză.

— Hei! amigo, armata oamenilor a-celora nu este de cît o adunătură de tâlhari și de asasin, compusă din resturile cele mai depravate ale tuturor națiunilor.

Chapardo avu nevoie de multă putere de stăpînire ca să nu izbucnească.

— Banda care mă chinuia, continuă proprietarul minelor de argint, a venit la mine să-mi ceară ospitalitate. După ce î-am primit cu brațele deschise și î-am ospătat ca pe niște buni prieteni, d-lor au găsit de cuviință să rămnească la banii mei.

M'au legat pe un cal și m'au condus în pădure.

Și servitorii d-tale nu ți-au venit în ajutor? întrebă Chapardo, silindu-se să-și ascundă turburarea. Nu erau de cît vre-o două-zeci de oameni și mi se pare că...

— Hoinbre de bueno, răspunse mexicanul, am în serviciul meu două sute de oameni, cari ar fi în stare să se arunce în foc pentru mine. Când m'au văzut în ghiarele bandiților, au pus mîna pe arme și au alergat să mă scape.

Dar unul dintre briganzii, acela care părea să fie șeful lor, s'a apropiat repede de mine și apăsându-mi un cuțit pe gât, a strigat în gura mare:

— Un singur pas înainte, un singur glonte tras, și stăpînul vostru va fi mort.

Servitorii s'au retras, temându-se că nu cum-va bandiții să mă ucidă sub ochii lor.

(Va urma)

O aventură în fundul mării

Am mai auzit de multe și felurite pescuiri de rechini, precum și de diferitele mijloace întrebuințate pentru pescuirea lor; dar de o asemenea pescuire, — precum urmează mai jos, — și de mijlocul întrebuințat, nu am auzit nicî dată.

Voi povesti bizara aventură a unui matelot francez.

O vizită pe un vapor francez

De cât-va timp, ancorase în portul S. Diego (St. Unite, coasta Pacificului), vaporul francez «Tekla», al cărui comandant, colonelul E. P., îmi era un foarte bun prieten.

În curînd vaporul trebuia să părăsească portul nostru; de aceea profitînd

de cele câte-va ore pe care le mai avea de stat pe coasta Americii prietenul meu, hotărîi să mă duc pe vas, spre a î face o vizită.

Fui primit pe vas cît se poate de bine. Și pentru a nu mă căi de vizita mea, colonelul E. P., îmi propuse să-î fac plăcerea de a vizita vasul însoțit de el.

Nu așteptai să fii invitat a doua oară, căci drept să-ți spun ținam foarte mult la asta.

Ești deci din cabina lui, luînd brațul pe care E. P. mi-l întindea.

Ne pregăteam tocmai să coborâm o scară, pentru a vizita mai întîi camera mașinelor, când trecu pe lângă noi patru mateloți, îmbrăcați în niște tricouri albastre și cari purtau în mîna fie-care câte o cască de scafandru.

— Dar ce dracu se pregătesc să facă ăștia? întrebai eu, adresându-mă comandantului.

— Nimica toată! Se pregătește o pescuire de perle, îmi răspunse el, continuîndu-și drumul.

— Și cum se face pescuirea aceasta? îl întrebai din nou, întrerupîndu-l din mers.

— Ce nu știi?

— Cum dracu vrei să știu?

De abia sunt două săptămîni de când m'am stabilit în I. Diego și vrei să știu toate?

— Toate nu, dar cel puțin asta!

Dar hai! Nu e timp mult și vizitarea vasului nu se termină așa de iute.

Îți voi povesti la întoarcere, cum se face această pescuire.

— Tocmai că nu avem vreme destulă, te rog afirmă-mi un lucru!

— Un lucru? care?

— Acela de a te scuti să-mi mai povestești și de...

— Așa dar nu mai ești curios? mă întrerupse comandantul.

— Și de a asista la această pescuire, urmăii eu, fără a-î răspunde la ceea-ce mă întrebasesc.

— Cred că urmîndu-mă vei vedea lucruri mai frumoase!

— Se poate, dar... mî-ai face o mare plăcere...

— Fie!

Un scafandru nenorocit

Peste cinci minute ne aflam pe chei, unde domnea o mare activitate.

Cei patru scafandri, pe care îi întîlnisem cu câte-va minute mai înainte, erau gata. O mare mulțime de marinari erau lângă ei. Opt dintre ei erau postați la pompe.

Cum ne văzură salutară cu toții și pentru că așteptau ordine, comandantul le zise:

— Am venit numai să privesc camarazilor!

Scafandrii se scufundară pentru a-î umple sacii, pe cari îi poartă legați de brâu, cu prețioasele scoici, din care se scot perlele.

De abia se cufundară când de-odată apa începu să se agite. Un strigăt de durere ajunsese până la noi și apa începu să se roșească.

O neliniște ne coprinsese pe toți. Pricepurăm imediat: Un nenorocit scafandru căzuse victima lăcomiei rechinilor, cari abundă prin împrejurimi.

Scările de frânghie, menite spre a scoate scafandrii, începură să se miște și în curând săriră pe vas numai trei scafandri. Căștile fură scoase imediat și pe figurile lor se vedea întipărită o groază nebună. Unul dintre ei — francezul de care ne ocupăm — cum își văzu capul liber, începu să strige desperat:

— Bani, bani mei! Aurul meu! Ah, sunt un nenorocit, cu toate că am scăpat de la moarte!

Iute frânghie, frânghie, vreau să-mi iați bani din fund săi să mor!

Crezurăm că era nebun.

După ce se mai potoli puțin însă, aflărm că nenorocitul pescuitor avusese imprudența de a se scufunda cu punga lui, în care avea agonisită toată munca de un an; și că această pungă îi căzuse în apă, în momentul de groază, când unul din camarazii lui fusese atacat de rechin.

O hotărâre grozavă

— Și ce vrei să faci acum de ceri frânghie? întrebă comandantul mirat.

— Să mă cobor în mare să iați înapoi punga! Apa nu e adâncă aci, răspunse el cu o voce hotărâtă.

— Vrei să te mănânce rechinii ca pe tovarășul tău, adăogă el.

— Mai bine mor, de cât să-mi las singura mea avere în fundul apei; mai ales când îmi este cu puțință să o scot. Dacă domnul comandant...

— Nu te descuraja! îi strigă amicul meu înduioșat, fă ce vrei, cere ce-ți trebuie!

Cei-alți marinari văzând dorința colonelului, legară pe nenorocitul scafandru de brâu cu o funie lungă de vre-o 200 metri. Mai adăogară la cască încă o bucată de tub, care echivala în lungime cu funia.

Toate acestea săvârșite, scufundătorul ceru un pumnal.

Când mâna lui întâlni mânerul pumnalului, scoase un țipăt de bucurie și se aruncă în apă.

Alți doi se învoiră a-l ajuta în lucrarea lui sub-marină.

O luptă desperată

Trecuseră aproape 10 minute fără să se întâmple ceva.

Mateoții cari pompau aerul necesar scufundătorilor, fură schimbați.

Pe când toți așteptau cu nerăbdare, două din cele trei funii legate de scafandri începură să se miște.

— Trageți! comandă E. P., dar nu-

mai aceste două funii care s'au mișcat.

Ordinul fu executat.

Cinci minute în urmă aflărm de la cei doi scafandri reveniți pe bord, că punga nu putuse fi găsită din cauză că nu știa locul unde s'o caute, și nu era destulă lumină pentru așa ceva și că nenorocitul lor tovarăș refuzase să se urce cu radejdea de a-și găsi punga.

— Il va mânca rechinii! adăogă un mateot.

— Să-l tragem sus, afirmă un sublocotenent, din cei cari se aflau acolo.

— Nu, răspunse amicul meu. Lăsați-l!

— Dați-i frânghie! Nu vedeți că cere? mă adresa el mateoților, cari țineau frânghia scafandruului.

Așteptam cu toți nerăbdători, când apa începu treptat, treptat, să se roșească.

— Trageți sus iute! ordonă colonelul. A căzut victimă voinței sale.

Înainte ca mateoții să execute acest ordin, apa se roși din nou.

Mateoții începură să tragă.

Peste câte-va minute scafandru fu scos.

— Era plin pe tricoi de sânge. În mâna stângă ținea o pungă de piele.

O recunoscăm, era prețioasa lui pungă.

În mâna dreaptă, din rana căreia eșă sângele cu abundență, ținea strâns pumnalul.

Îl scoaseră casca de pe cap și cu toată durerea ce-i pricinuia rana de pe brațul drept, ne povesti următoarele:

— Pe când desperat căutam punga în apă, ved foarte aproape de mine trei rechinii mari.

«Eram gata să mă urc pe vas îngrozit, când de-odată o minune: «Ved punga mea căzând din gura unui rechin. Pricepu. Punga fusese întâlnită în drumul ei de un rechin, care o apucă cu gura. Văzând însă că nu-i bună de mâncat, îi dădu drumul jos, tocmai când eu eram acolo. Grație grosimei pielii punga nu s'a rupt în gura animalului și căzu jos întreagă.

«Mă reculeses și cu un curaj extraordinar, pe care ți-l dau frica, hotărâi să-mi iați punga cu orî-ce preț.

«Înaintai spre rechin și vârai pumnalul în ochiul celui mai aproape.

«Animalul făcu o mișcare bruscă.

«Un val de sânge eși din rană. Scose pumnalul și-l vârai a doua oară în capul rănitului.

«În aceeași clipă cu mâna stângă apuca punga.

«Rechinul rănit se zbătu un moment. Un nou val de sânge eși și monstrul căzu aproape de mine.

«Orbiți de sângele, care roșise apa, cei doi rechinii se apropiară și mai mult de mine căutându-mă.

«O a doua lovitură, îndreptată în abdomenul unui al doilea rechin, îl lăsa fără mișcare.

«Nu avusei timp să scot pumnalul din rană, când îmi simți brațul strâns între falcile rechinului al treilea.

«Avusei prezența de spirit de a lovi monstrul acesta cu pumnul stâng în cap.

«Lovitura fu puternică, căci animalul îmi dete drumul.

«Scose pumnalul și-l vârai din nou. Unde? Nu știu.

«Știu numai că în sfortarea pe care am făcut-o frânghia s'a mișcat și voi m'atî tras afară».

Comandantul se apropie de el și-l inspectă brațul drept, al cărui mușchiu era cu totul rupt.

Sângele curgea șiroae.

Din cauza pierderii sângelui, cât și a emoției, vitezul și curajosul marinar căzu leșinat în brațele comandantului, în același moment când un «ura»! de veselie eșă din piepturile camarazilor lui.

Toate mijloacele de a-l readuce la viață fură zadarnice.

Din ordinul colonelului E. P. rănitul fu transportat pe o șalupă în port. Cu aceeași șalupă plecă și eu spre casă. În port fu instalat la un spital, căci ajutoarele ce i se puteau da pe vas nu erau de ajuns și rana era mare.

«Tekla» își întârzie plecarea, care se făcu peste patru zile.

Două victime

A doua zi după această întâmplare, două cadavre de rechin erau la o mică depărtare de vas. O șalupă îi pescui.

Erau victimele curajosului mateot!

Amicul meu E. P. își propuse să i le vândă în port, în beneficiul lui Córdulea, așa se numea eroul mateot. De aceea el venise în port, unde îmi povesti cele întâmplate după plecarea mea.

Când «Tekla» părăsi portul Saint-Diego, Córdulea se făcuse mai bine, așa că putu pleca și el, spre bucuria tuturor.

I. N.

FOAMETEA IN CHINA

Foametea din China a ajuns ceva natural, ceva periodic. Se pare că marele imperiu de la răsărit a ajuns gelos de gloria vecinei sale, India.

În fie-care an, miș de oameni rămân peritori de foame și Statul ia foarte puține măsuri pentru prevenirea acestui rău spaimântător.

Chinezul înfometat, prinde tot ce posedă, și mănâncă tot ce-i este în cale.

Scenele care se petrec în asemenea ocazii sunt de nedescris; canibalismul nu ți-ar putea oferi ceva mai dezgustător și mai mișcător în același timp.

Străzile orașelor din ținuturile cuprinse de foamete, au ajuns să fie mai curate de cât cele mai îngrijite și mai

Foametea în China

luxuase strade din orașele europene. Nenorociții devorează cu o lăcomie de lupi toate resturile, toate murdăriile.

Aiborii și spinii chiar, rămân fără nici o frunză, fără nici o boabă de sămânță; e mai rău de cât în urma trecerii unui puhoi de lăcuste.

Cadavrele copiilor morți de foame sunt devorate fără nici un desgust! Și că te mai miri de canibali!

Guvernul chinez a încercat să micșoreze oroarea unor asemenea scene, prin diferite distribuții. Nenorocirea este că

nu se posedă un depozit destul de mare de alimente, și că funcționarii nu sunt de loc conștiincioși.

Ilustrația noastră reprezintă scena unei distribuții de orez, după o fotografie reală.

Nu-ți așa că ne-am crede în prezența unor sălbatici preistorici? Foametea este teribilă. În câte-va zile îți transformă cel mai blând și mai civilizat om, în cea mai cruntă fiară!

Alexandru

INGROPATA DE VIE

— Urmare —

— Ei, asta-i! Cum, tu dacă ai fi în locul meu, ai face ce-mi ceri acum? Vorbești prostii. E vorba să ne legăm viața de o speranță oare-care, și să ne propunem o țintă spre care să mergem.

Vorbea adineauri foarte înțelepțește. Trebuie să ne ducem să cerem scrisorile venite pe adresa prădătorului nostru, căci ne-a prădat de patru milioane! Poate că acolo vom găsi capătul firului Arianei.

— Perfect. Prin urmare, uită-ți de mine, și du-te.

— Mă voi duce, dar nu-mi voi uita de tine. Am uitat însă un amănunt.

— Care?

— Scrisorile carii au ca adrese niște simple inițiale, se eliberează ori-cui vine să le ceară. Cu toate acestea, trebuie ca acela care se prezintă într'un asemenea loc, să fie bine îmbrăcat. Și ia privește puțin la mine! Așa cum mă prezint, aș fi chemat îndată la postul de poliție, și mi s'ar cere explicații.

— E adevărat, murmură Morales, clătînd din cap.

— Așa dar, pentru a mă duce la poștă, mi-ar trebui haine, și pentru a avea haine, ne-ar trebui bani, și răul este că noi n'avem bani, și nici nu știm unde să-i găsim.

În clipa aceia cine-va bătă în ușă. Cel doi amici tresăriră.

— Hm! murmură Morales, oare nu cum-va domnul Pump voește să ne plictisească iarăși?

— Ne a dat răgaz până astăzi seară. Bătăile în ușe se repetară, cu mai multă putere.

— Deschide! La urma urmei, poate că diavolul s'a hotărât să ne facă o vizită? Va fi bine venit.

Carjaval trase zăvorul, ușa se deschise, și cei doi prieteni văzură apărând în prag, un personaj cadaveric, sinistru, cu părul alb, care părea mai curând o umbră de cât un om.

— Ce o fi voinind cadavrul acesta? murmură Morales.

— Sunt vecinul d-tră, încep necunoscutul. Dacă aveți bunătatea să-mi dați un scaun.

Carjaval îi făcu pe plac. Necunoscutul se lasă să cadă pe scaun; picături mari de sudoare îi inunda fruntea.

Morales îl privi cu atenție, ghicind mirosind un mister.

Carjaval, care înainte de toate era om bine crescut, se înclină ceremonios, și zise:

— Ești așa de bun, domnul meu, să ne spui care-i întâmplări fericite datorim vizita d-tră?

Cel-alt clătină din cap, în semn de aprobare. Dar o tuse seacă, o tuse nervoasă, o tuse teribilă, din piept, îi tăia vocea.

Se vedea bine că așteaptă să se liniștească pentru a putea vorbi.

VIII

Bine-făcătoru' rău făcătorilor

Foarte nerăbdător, cei doi amici așteptau. În sfârșit, necunoscutul vorbi.

— Domnilor, zise dânsul, mă voi explica îndată. Vă rog însă să nu mă întrerupeți. Eu nu mai am de trăit de cât două, sau cel mult trei ore, și nu pot vorbi de cât cu mare greutate.

— Te vom asculta în tăcere răspunse Carjaval.

— Mă veți întreba de sigur, cine sunt... Puțin să vă pese de numele meu... Sunt un bandit, și vă rog să nu mă formalizați. Am făcut în viața mea și bine și rău... dar mai cu seamă rău... câte o dată afacerile mi-au mers bine... dar nu în tot-d'auna. Cu toate acestea am trăit... Ba, uneori am fost chiar bogat. În ultima mea afacere, am crezut de cuviință să încerc asasinarea unui oarecare individ... Domnul acela s'a apărat cu energie, și eu m'am ales cu perforarea unui plămân... Abia am putut scăpa, și am venit să mă înmormintez aici... Ocup camera vecină cu a d-tră.

Omul spunea toate acestea cu cea mai desăvârșită simplitate, ca și cum ar fi vorbit despre cele mai naturale lucruri din lume.

— Zidurile acestei case, continuă dânsul, sunt foarte subrede... Și-apoi, când e cine-va aproape de moarte, are simțurile mai dezvoltate. Ca să nu mai lungim mult vorba, trebuie să vă spun că am auzit convorbirea d-tră de adineauri.

— Cum?... murmură Carjaval, care fără voe își duse mără la cingătoare și își pipăi cușitul.

Celalt surise cu bună voință.

— Nu cum-va vă este teamă de mine?... M'aș mira... Vedeți bine că sunt cu un picior în groapă. Altă dată, e adevărat, eram spaima multora. Dar astăzi.

Luă Carjaval în fu rușine de mișcarea sa.